

**STAVOVI, PRIMJEDBE I SUGESTIJE OPŠTE
SJEDNICE VRHOVNOG SUDA NA PREDLOG
ODREDBI USTAVA CRNE GORE KOJI SE
ODNOSE NA POLOŽAJ SUDSTVA I STATUS
SUDIJA**

Opšta sjednica svih sudija Vrhovnog suda Republike Crne Gore, održana 30.08.2007 godine, povodom Predloga Ustava Crne Gore, jedinstveno je utvrdila sljedeće primjedbe, predloge i mišljenja:

Donošenje Ustava Republike Crne Gore je jedinstvena prilika da se obezbijedi implementacija međunarodnih standarda o nezavisnosti i samostalnosti sudstva, ostvari neophodan savremeni demokratski pravni okvir za kvalitetan, objektivan, javan i efikasan rad sudova, te sistematski uredi ukupan položaj sudije, uz uvažavanje, u praksi razvijenih demokratija, potvrđenih pravnih garancija i instituta kojima se ostvaruje načelo podjele vlasti.

Objektivne okolnosti da je Crna Gora samostalna država u kojoj su prisutni brojni tranzicioni problemi, da se radi o suštinskim demokratskim reformama ukupnog uređenja sistema državne vlasti, kvalitativnim promjenama svojinskog i ekonomskog sistema, te izraženim potrebama usvajanja savremenih evropskih rješenja i afirmaciji sistema ostvarivanja i zaštite korpusa osnovnih ljudskih prava, postavljaju racionalan i očekivan zahtjev da ustavne garancije nezavisnosti i samostalnosti sudstva moraju biti široko postavljene u ustavu kao najvišem pravnom aktu.

Snažan i složen prekid pravnog kontinuiteta sa sistemom jedinstva vlasti, kao dominantnim u prethodnim decenijama, zahtijeva da se beskompromisno ugrade osnovni međunarodni standardi nezavisnosti i samostalnosti sudstva u Ustav Crne Gore, kako bi se eliminisala negativna nasljedja izražene systemske dominacije zakonodavne i izvršne vlasti nad sudstvom, uz legalne mogućnosti ostvarivanja političkog uticaja na rad sudova.

Kompromisi i razni izgovori o takozvanim "specifičnostima" Crne Gore u pogledu ustavnih garancija nezavisnosti i samostalnosti sudstva nijesu poželjni, jer unaprijed i iracionalno ignorišu kvalitet i progresivnu sadržinu osnovnih međunarodnih standarda iz ove oblasti, zapostavljajući osnovnu činjenicu da građanin Crne Gore ima iste potrebe za objektivnom, kvalitetnom i efikasnom pravdom kao i svaki drugi građanin Evrope.

U postupku izrade teksta novog Ustava Vrhovni sud je, kao najviši sud Republike, sastavljen od sudija profesionalaca sa impozantnim sudijskim stažom, kao autoriteta struke, konstantno, javno i decidno, insistirao da se u novom ustavu moraju implementirati savremeni standardi nezavisnosti i samostalnosti sudstva. To je uradjeno i posebnim primjedbama, stavovima i mišljenjima na tekst Ekspertske verzije ustava, tekst Nacrta ustava i sada kada je sačinjen predlog ustava. Cilj ovakvih aktivnosti je bio jednostavan i očit: da se pokuša obezbijediti uticaj sudijske struke u postupku izrade Ustava kako bi se u Ustavu našla što kvalitetnija, što savremenija i demokratski dokazana rješenja, koja afirmišu sistem podjele vlasti, uz usvajanje najviših međunarodnih standarda iz oblasti sudstva.

Objektivna je činjenica da važeći Ustav Republike Crne Gore ne sadrži neophodnu i kvalitetnu normativnu razradu načela podjele vlasti, niti dosljednu i sistematsku primjenu međunarodnih standarda o nezavisnosti i samostalnosti sudstva, već deklaratorno propisuje da je sudstvo samostalno i nezavisno, bez razradjenih ustavnih garancija njegove samostalnosti i nezavisnosti. Naime, Ustav Republike Crne Gore („Sl.list RCG“, br.48/92) je deklarativno utvrdio načela: podjele vlasti i načelo samostalnosti i nezavisnosti sudstva (član 5); stalnost sudijske funkcije, zabranu rasporeda sudije u drugi sud protiv njegove volje i uslove za prestanak i razrješenje sudijske funkcije (član 103); imunitet sudija (član 70); načelo suđenja u vijeću (član 101); načelo javnosti (član 102), te Vrhovni sud za najviši sud Republike (član 104). Ova načela u važećem Ustavu nijesu dobila neophodnu ustavnu razradu.

Ovakva sadržina Ustava je usloвила da se u Zakonu o sudovima („Sl.list RCG, br.5/2002) pokušaju šire implementirati međunarodni standardi, ali je sadržina zakona uvijek ograničena ustavnim rješenjima, tako da zakon /ograničen ustavnim rješenjima/ ne može obezbijediti zadovoljavajuću i kvalitetnu ugrađenost osnovnih međunarodnih standarda o nezavisnosti i samostalnosti sudstva.

Osim ustava i ovog zakona, u pravnom sistemu Crne Gore, nema drugih sistemskih propisa koji bi razrađivali ili ustanovljavali međunarodne standarde iz oblasti sudstva.

Opšte je poznat međunarodni princip da se standardi nezavisnosti i samostalnosti sudstva moraju što obimnije ugraditi u najviši pravni akt – ustav, budući da se zakoni mijenjaju u lakšoj i relaksiranijoj proceduri. Ugradjivanje najviših pravnih standarda u ustav eliminiše mogućnost da zakonodavac, relativno lako, dnevno politički motivisan, mijenja brojnim zakonima osnovne i sistemske principe uređenja sudstva kao grane državne vlasti.

Kvalitet demokratije i sistema podjele vlasti u savremenim demokratskim državama objektivno se može i mora cijeniti jedino prema obimu i dosljednosti preuzetih međunarodnih standarda o samostalnosti i nezavisnosti sudstva u najvišim pravnim aktima države.

Osnovne međunarodne standarde sadrže: Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima usvojen na Generalnoj skupštini UN 1966 godine; Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima usvojena na Generalnoj skupštini UN iz 1948 godine; Osnovna načela nezavisnosti sudstva usvojena na Generalnoj skupštini UN 1985 godine; Postupci za djelotvornu primjenu osnovnih načela o nezavisnosti sudstva Ekonomskog i socijalnog savjeta UN, rezolucija 1989/60 od 24 maja 1989 godine; Preporuka Komiteta ministara Savjeta Evrope o nezavisnosti, efikasnosti i ulozi sudija usvojena od Komiteta ministara 13 oktobra 1994 sa 518 sastanka

zamjenika ministara; te Evropska povelja o propisima za sudije, Strazbur 8-10. jul 1998 godine.

Pri tom se moraju imati u vidu obrazloženja ovih dokumenata /posebno Preporuke br R/94/12 Komiteta ministara Savjeta Evrope državama članicama o nezavisnosti, efikasnosti i ulozi sudija te Evropske povelje o propisima za sudije/ kako bi se izbjegla proizvoljna i improvizovana tumačenja sadržine i cilja načela i odredbi datih u ovim međunarodnim dokumentima. Praksa pokazuje da su ovakva "slobodna" tumačenja bila konstantno prisutna i kod rasprave o Ekspertskoj verziji Ustava i o Nacrtu Ustava.

Najzad, brojne strukovne i nevladine organizacije, posebno one koje se bave oblastima ostvarivanja ljudskih prava, su u dosadašnjem postupku izrade teksta ustava dale javne i brojne kontinuirane i argumentovane primjedbe, koje nedvosmisleno i jasno postavljaju zahtjev za sistemsku implementaciju savremenih međunarodnih standarda nezavisnosti i samostalnosti sudstva, uz jedinstven zahtjev da se sudstvo oslobodi nasledja sistema jedinstva vlasti, te direktnih sistemskih uticaja zakonodavne, izvršne vlasti, političkih stranaka i autoriteta.

U sačinjenom tekstu Predloga ustava je vidljiv napredak u odnosu na veoma problematična rješenja iz Ekspertske verzije Ustava, kao i Nacrta Ustava, ali je i dalje prisutno selektivno i nedosljedno implementiranje međunarodnih standarda nezavisnosti i samostalnosti sudstva, pravljenje kompromisnih i nejasnih normi na štetu principa pravne sigurnosti i sistemskog položaja sudstva, te uporno ignorisanje potreba za ugradnjom pojedinih međunarodnih standarda.

U pogledu konkretne sadržine normi Predloga ustava da se zaključiti da su odredbe: člana 117; člana 118; člana 119; člana 120; člana 122; člana 123 stav 1; ustavne norme koje je sadržao i dosadašnji Ustav.

U članu 117. se određuje sistemski položaj suda kao samostalnog i nezavisnog, ali se ne utvrđuju ustavne garancije njegove samostalnosti i nezavisnosti., odnosno njegov sistemski položaj prema izvršnoj i zakonodavnoj vlasti. U osnovnim načelima nezavisnosti sudstva /VII kongres UN-Rezolucije Generalne skupštine UN 40/32 od 29.XI.1985 i 40/146 od 13.12.1985/ , u načelu 1 određeno je: «Država putem ustava i zakona garantuje nezavisnost sudstva. Dužnost je svih vladinih i drugih ustanova da poštuju nezavisnost sudova i staraju se o njoj». U načelu 7. određeno je «Dužnost je svake države članice da obezbijedi odgovarajuća sredstva i omogući sudu da pravilno obavlja svoju funkciju». U dokumentu UN Postupci za djelotvornu primjenu osnovnih načela nezavisnosti sudstva/ Ekonomski i socijalni savjet UN-Rezolucija 1989/60 od 24 V.1989 / u dijelu Postupak 1 određeno je « Sve države će usvojiti i primijeniti u svojim pravnim sistemima Osnovna načela nezavisnosti sudstva u skladu sa svojim ustavima i domaćom praksom». U Preporuci broj R/94/12 komiteta ministara

Savjeta Evrope državama članicama o nezavisnosti, efikasnosti i ulozi sudija / 13.X.1994/ u dijelu I. 1.b. određeno je «zakonodavna i izvršna vlast treba da obezbijedi da su sudije nezavisne i da se ne preduzimaju nikakvi koraci koji mogu da ugroze nezavisnost sudija».

Predlog ustava ne sadrži nijednu odredbu kojom se implementiraju ova načela, odnosno garancija samostalnosti i nezavisnosti suda od strane države u njenom najvišem pravnom aktu.

Član 118. određuje sastav suda, a član 119. utvrđuje načelo javnosti sudjenja. Član 120. određuje stalnost funkcije.

Član 121. utvrđuje funkcionalni imunitet za sudije i sudije porotnike. Ovakvim rješenjem redukovan je dosadašnji imunitet sudija koji je u ranijem nepromijenjenom obimu zadržan u predlogu ustava za poslanike, članove Vlade, predsjednika Vrhovnog suda, predsjednika i sudije Ustavnog suda te Vrhovnog državnog tužioca. Evidentno je da je potreba za imunitetom sudije, u što većem obimu, u veoma složenim političkim i društvenim prilikama u Crnoj Gori, snažnim tranzicionim promjenama i pratećim primjenama sistema jedinstva vlasti realan zahtjev, te se ne vidi, nijedan valjani razlog, za ograničavanje imuniteta sudija na funkcionalni imunitet. Naprotiv, ograničavanjem imuniteta slabi se ukupna pravna i sistemska sigurnost sudije u pravnom sistemu tranzicione države. Kod odredbe člana 123. stav 1. da je Vrhovni sud najviši sud države, ne vidi se racionalan razlog da se sudijama ustavnog suda daje puni imunitet, a sudijama Vrhovnog suda i drugim sudijama oduzima. Puni imunitet sudije je tradicionalna i objektivna pretpostavka kvaliteta samostalnosti i nezavisnosti sudije. U državama sa dužom demokratskom tradicijom i izgrađenim sistemima institucija koje štite samostalnost i nezavisnost sudstva moguće je odrediti funkcionalni imunitet sudija bez štetnih posljedica po njihovu objektivnost, samostalnost i nezavisnost. Međutim u državi koje je u složenim tranzicionim, društvenim i političkim procesima, uvođenje funkcionalnog imuniteta direktno šteti objektivnim garancijama za samostalnost i nezavisnost sudije.

U članu 122. je utvrđena zabrana sudiji za vršenje drugih dužnosti i bavljenja drugom profesijom.

U članu 123. stav 3. i stav 4. je unijeta norma koja ni u kom pogledu ne zaslužuje da se nadje u bilo kom pravnom aktu, a posebno ne u najvišem pravnom aktu jedne države.

Naime, predsjednik Vrhovnog suda je sudija, kojeg kao i sve sudije, bez izuzetka, treba da bira Sudski savjet. Prema predloženom rješenju Predsjednika Vrhovnog suda ne predlaže i ne bira sudijska struka, već se on predlaže i bira van sudijske

struke, dakle van sudova. Ovakvo rješenje je neprimjereno principu da izbor sudija i predsjednika sudova bude lišen uticaja zakonodavne i izvršne vlasti.

Posebno treba ukazati da je i razrješenje Predsjednika Vrhovnog suda stavljeno u postupak u kojem su nadležnosti inokosnih organa van sudijske struke. Dakle, predsjednik Vrhovnog suda se razrješava u postupku u kojem se predlog i odluka o razrješenju donose van sudstva i sudova što nameće prirodan zaključak da se ovakvim načinom ostvaruje beskompromisan i neposredan uticaj na sudsku vlast, u bilo koje vrijeme i u bilo kojim okolnostima kada se to ocijeni cjelishodnim.

Sam postupak određen u članu 123. stav 3. i stav 4. je nejasan i izvjesno zbunjujući i teško primjenljiv. Evidentno je da predlog treba da sačinjavaju reprezentanti zakonodavne i izvršne vlasti i da je nophodna njihova saglasnost. Ako je nema, onda predsjednika Vrhovnog suda predlaže radno tijelo Skupštine, što je nezamislivo kod principa da se obezbijedi uticaj sudijske struke na izbor. Najzad, ni sami rokovi /početak roka od 30 dana te rokovi za postupanje radnog tijela i Skupštine/ nijesu određeni što ukazuje na punu konfuziju i neodrživost ovakvog rješenja kakvo je dato u predlogu Ustava. Može se konstatovati pokušaj zakonodavne i izvršne vlasti da se zadrži direktan uticaj na izbor predsjednika Vrhovnog suda i otvorene opcije suspenzije vršenja ove funkcije. Naime, Skupština Republike od decembra 2006 godine do danas nije imenovala Sudski savjet, iako su predlozi uredno dostavljeni Skupštini, tako da se već 10 mjeseci ne može izabrati niti razriješiti nijedan sudija u sudovima, iako je broj upražnjenih sudijskih mjesta sve veći.

Sa navedenog, odredbe člana 123. stav 3. i stav 4. iz Predloga ustava bi trebalo neizostavno brisati, budući da je članom 124. određen jedinstven postupak izbora sudije i predsjednika sudova od strane Sudskog savjeta.

Osnovnu nadležnost Vrhovnog suda bi trebalo odrediti ustavom, kako se ne bi dešavalo da se raznim povremenim zakonima ona mijenja ili dopunjava iz izraženu pravnu nesigurnost i nedosljednost koju po prirodi stvari prate takva rješenja.

Član 125. utvrđuje pravnu prirodu Sudskog savjeta i određuje ga kao ustavnu kategoriju.

U članu 126. je određen sastav Sudskog savjeta.

Ako se uzme u obzir predložena odredba člana 123. stav 3. i stav 4. evidentno je da su predstavnici izabrani od strane sudova u manjini, jer ih je četiri koje biraju sudije, u odnosu na šest koji se predlažu i biraju van sudova.

Kod ovakvog stanja stvari neophodno je da bar polovinu članova Sudskog savjeta čine sudije ili predstavnici izabrani od sudova, dakle bilo bi zaista krajnje poželjno

i neophodno da se u stavu 3. alineja 1. odredi broj od pet sudija umjesto predložena četiri. Na ovakav način bi se dobio i neparan broj članova Sudskog savjeta /11/ što je apsolutno neophodno i cjelishodno u bilo kakvim procedurama glasanja, zbog eliminisanja takozvane blokade jednakim brojem glasova.

Zapaža se da se ponovo u sastav Sudskog savjeta uvode predstavnici zakonodavne i izvršne vlasti i to ponovo dva poslanika i Ministar pravde. Ovakvo rješenje je postojalo ranije, te je zbog svojih brojnih negativnih posljedica na objektivan izbor sudija u praksi, i nakon zaista upornih i javnih zahtjeva ukupne javnosti, laičke i pravne, uz direktno razumijevanje i podršku međunarodnih institucija, posebno Savjeta Evrope i Američkog udruženja pravnika, bilo u potpunosti napušteno Zakonom o sudovima iz 2002. godine. Treba ukazati da je u Opštim načelima Evropske povelje o propisima za sudije – načelo 1.1 propisano da «Njene odredbe imaju za cilj da povećaju stepen garantija u raznim evropskim državama. One ne mogu poslužiti kao opravdanje za izmjenu nacionalnih zakona u namjeri umanjenja već postignutog nivoa garancija u dotičnim zemljama». U važećem Zakonu o sudovima, u članu 76. propisano je da sastav Sudskog savjeta čine: šest članova iz reda sudija, dva iz reda profesora Pravnog fakulteta, dva iz reda uglednih pravnih stručnjaka». Rješenje iz Predloga ustava je korak nazad u odnosu na važeće zakonsko rješenje u pogledu sastava Sudskog savjeta.

Može se konstatovati da u Predlogu nije ispoštovano Opšte načelo 1.3 Evropske povelje o sudijama koje propisuje «U vezi sa svakom odlukom koja utiče na izbor, zapošljavanje, imenovanje, napredovanje u karijeri ili prestanak funkcije sudije, zakonom se predviđa intervencija organa nezavisnog od zakonodavne i izvršne vlasti, od čijeg članstva barem polovinu čine sudije, koje su izabrale njihove kolege sudije, na način koji garantuje najširu predstavljenu sudstva».

Pitanje cjelishodnosti kod izbora sudija, u dijelu samog postupka izbora se takodje postavlja budući da Ustav ustanovljava konferenciju sudija. Ustav ne određuje sastav niti prirodu ove konferencije, budući da postoje različitosti u vrstama, institucijama i hijerarhiji sudova. Ne vidi se neki poseban razlog da se pitanje izbora članova Savjeta iz sudova ne da u nadležnost Opštoj sjednici Vrhovnog suda RCG, na kojoj bi bila obaveza transparentnog prikupljanja predloga za članove. Naime, u dosadašnjoj praksi u sudovima nije bilo problema oko predlaganja predstavnika sudstva, budući da su u Vrhovnom sudu sudije koje su dostigle vrhunac stručne karijere te su, po prirodi stvari, lišeni potrebe za ličnim favorizovanjem ili potrebom za favorizovanjem pojedinih kolega radi ostvarivanja budućeg uticaja. Sa druge strane u Vrhovnom sudu su sudije koje su radile u svim materijama u prvostepenim i drugostepenim sudovima, te imaju potrebna znanja o kandidatima u pogledu njihovih stručnih i profesionalnih kvaliteta. Kod konferencije sudija se ostavlja prostora realnom prigovoru da će svega tri ili četiri prvostepena suda, koji objektivno imaju daleko najveći broj sudija, nesporno obezbijediti najveći uticaj u pogledu predlaganja i glasanja za članove Sudskog

savjeta. Otvorena je mogućnost da sudije manjeg broja osnovnih sudova obezbijede da članovi savjeta budu sudije prvostepenih sudova koji će odlučivati o izborima za sudije instanciono viših sudova, dakle i za sudije Vrhovnog suda. Ne treba zapostaviti ni pitanje teritorijalne zastupljenosti, budući da se daleko najveći broj sudija nalazi na teritoriji Opštine Podgorica. Ovakve objektivne okolnosti u pogledu broja sudija i teritorijalne zastupljenosti ostavljaju mjesta sumnji u pogledu najkvalitetnijih rješenja u pogledu izbora članova Sudskog savjeta. Ovi prigovori nemaju mjesta ako se izbor članova Sudskog savjeta ostavi u nadležnost opštoj sjednici svih sudija najvišeg suda u državi.

U pogledu člana 127. Predloga, zadržano je rješenje da Sudski savjet predlaže Vladi iznos sredstava za sudove, čime se Sudski savjet svodi na pukog administrativnog izvršioca, čiji predlozi ničim ne obavezuju Vladu. Pitanje samostalnosti sudova se mora posmatrati kroz postojanje samostalnog sudskog budžeta. Naime, samostalni sudski budžet predpostavlja da Sudski savjet ili Vrhovni sud predlažu Skupštini budžet za sudove uz pribavljeno mišljenje Vlade Republike Crne Gore. Samo bi se ovakvim načinom obezbijedila finansijska i materijalna pretpostavka samostalnosti sudova. Kod postojećeg sistema, te rješenja datog u Predlogu ustava sudovi su lišeni bilo kakvog efektivnog uticaja na predlaganje i usvajanje budžeta u dijelu koji se odnosi na sudove.

Pitanje Sudskog savjeta, njegovih nadležnosti i postupaka pred Savjetom bi moralo biti predmetom posebnog zakona. U Ustavu bi trebalo odrediti da se nadležnost i postupak pred Sudskim savjetom /izbori, razrješenja i tako dalje/, uređuju posebnim zakonom /Zakon o sudskom savjetu/. Navedeno sa razloga što je evidentno da je nadležnost Sudskog savjeta velika i raznovrsna. Samim tim, bez posebnog zakona je veoma teško očekivati da se nadležnosti, unutrašnja organizacija /neophodno administrativno osoblje/, oblici rada i procedura mogu kvalitetno regulisati. Ovakvo rješenje je prisutno u novim ustavima država okruženja, a praksa ovakvog normiranja potvrđuje da je takvo noramtivno rješenje poželjno i cjelishodno. Naime, brojne ingerencije sudskog savjeta i složeni postupci za koje je nadležan uslovljavaju donošenje posebnog zakona koji sadrži odgovarajuće zaista neophodne i brojne odredbe materijalnopravnog i procesnog karaktera.

Takodje bi se moralo odrediti da se osnivanje, nadležnost i osnovi organizacije u sudovima uređuju posebnim zakonom. Ovakva odredbe je prirodna posljedica razrade odredbe člana 117. i načela da se nikakvi vanredni ili drugi sudovi u nacionalnom zakonodavstvu ne mogu osnivati osim sudova koji se osnivaju posebnim zakonom. Posebnim zakonom se određuje stvarna i teritorijalna nadležnost sudova, dakle nadležnost po vrstama sporova i predmeta te instutucionalno uređenje sudstva. Ovakvim posebnim zakonom se uređuju i osnovi unutrašnje organizacije u sudovima, rad sudijskih odjeljenja, institucija

predsjednika suda, postupanje u sudovima, sudska praksa, poslovanje sudova, administracija i tako dalje.

Najzad, moralo bi se propisati da se zarade sudija, njihov ekonomski i socijalni položaj uređuje posebnim zakonom. Nažalost, nijedna ustavna norma u Predlogu ustava, kao ni u dosadašnjim ustavima se ne odnosi na platu sudije i njegov socijalni položaj, te penzionisanje sudije, iako se u svim međunarodnim dokumentima posebno ističu pitanje plate, penzije i socijalno osiguranje sudije. Ustavi razvijenih demokratija sadrže odredbe o plati, penziji i socijalnom statusu sudije, a odredbe iz međunarodnih dokumenata preuzimaju svi ustavi novih država.

Evropska povelja o propisima za sudije određuje:

«6.1. profesionalne sudije imaju pravo na platu čiji se iznos utvrđuje tako da se sudije zaštite od pritiska na njihovo odlučivanje, i uopšte, ponašanje u okviru njihovih nadležnosti, što ugrožava njihovu nezavisnost i nepristrasnost...

6.3 Zakonom se profesionalnim sudijama garantuje zaštita od socijalnih rizika kao što su bolest, materinstvo, invalidnost, starost i smrt.

6.4. Zakonom se posebno osigurava da sudije koje su dostigle starost za penziju, a koje su obavljale sudijsku dužnost u određenom periodu, imaju pravo na penziju, čiji iznos mora biti što približniji iznosu njihove poslednje sudijske plate.»

Skoro istovjetne odredbe su i u svim drugim međunarodnim propisima. U tradicionalnim i savremenim ustavima nalazimo i odredbe da se plate sudija ne mogu umanjivati /SAD/; odredbe po kojima sudija može da se penzioniše nakon 15 godina sudijskog staža, te da penzija iznosi 85% od zadnje sudijske plate /Njemačka/ i tako dalje.

U Predlogu ustava nema nijedne odredbe o navedenim standardima te je zaista neophodno da se konačno ovi međunarodni standardi, bar kako glase u Evropskoj povelji, konačno po prvi put unesu i u Ustav Crne Gore. U protivnom, nasljedjujući sistem socijalne uravnilovke i rješenja tradicionalna u sistemu jedinstva vlasti, derogira se sistemski položaj nosilaca sudijske funkcije, a od strane države pokazuje da ne pridaje značaja stvaranju objektivnih i materijalnih pretpostavki za nezavisan i samostalan rad sudije.

Pitanje sudskog savjeta, sudova i materijalnog i socijalnog statusa sudija se danas ne mogu i ne smiju određivati takozvanim opštim propisima jer bi takav pristup u normiranju stvarao znatne probleme /na koje nedosmisleno ukazuje dosadašnja praksa/ budući da je sudstvo zaista specifična i posebna grana državne vlasti koja

se ne može zbog prirode posla i nadležnosti jednostavno i bez složenih posljedica, identifikovati sa drugim administrativnim organima državne uprave.

Posebnu pažnju treba obratiti i na opšta građanska prava sudije, pa i ona koja se tiču njegovog političkog opredeljenja u skladu sa najvišim pravnim aktima i standardima iz oblasti ljudskih prava. Sudiji ne treba dozvoliti političko djelovanje u sudovima, ali mu se univerzalna ljudska prava ne smiju ograničavati na način koji onemogućava ostvarivanje njegovih osnovnih građanskih prava, posebno onih prava koji omogućavaju aktivnost građanina za ostvarivanje demokratskih, progresivnih i civilizacijskih ciljeva. Dakle, sudiji treba zabraniti bilo kakav oblik političkog djelovanja u sudovima, i u vršenju sudijske funkcije, ali mu se ne bi trebalo ograničavati osnovno građansko i političko pravo na politički stav i mišljenje. « U skladu sa Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima, sudije, poput drugih građana, imaju pravo na slobodu izražavanja, vjeroispovijesti, udruživanja i okupljanja; naravno, prilikom uživanja ovih prava, sudije će se uvijek vladati tako da očuvaju dostojanstvo njihove službe i nepristrasnost i nezavisnost sudova» /načelo 8. Osnovnih načela nezavisnosti sudstva-UN./

Opšta sjednica je posebno ukazala da se u postupku donošenja bilo kog propisa koji se odnosi na sudstvo mora proceduralno pribaviti stav i mišljenje sudijske struke i da takvo rješenje treba da se konačno ustanovi i da zaživi u pravnom sistemu Crne Gore.”Od sudija se traži mišljenje o planovima za izmjenu propisa o sudijama i utvrđivanju njihovih plata i socijalnog osiguranja”/ Evropska povelja o propisima za sudije-1.8/.

Sa svega navedenog, Opšta sjednica je mišljenja da se u Predlogu ustava nije na dosljedan i kvalitetan način obezbijedio puni ustavni okvir za nezavisnost i samostalnost sudstva, uz implementiranje međunarodnih standarda sadržanih u obavezujućim međunarodnim dokumentima i konvencijama. Opšta sjednica je, sa ciljem izražavanja stavova i mišljenja sudijske struke utvrdila predmetne staviove i komentare isključivo radi sačinjavanja što kvalitetnijih ustavnih rješenja, zasnovanih isključivo na savremenim civilizacijskim i demokratskim dostignućima.

Opšta sjednica je posebno razmatrala i odredbe Predloga ustavnog zakona za sprovođenje ustava i takodje konstatovala da odredbe koje se odnose na sudstvo ne pokazuju adekvatnu dosljednost, kompletnost i neophodno potrebnu konciznost.

Naime, Predlog ustavnog zakona je odredio da će se u roku od tri mjeseca, od dana stupanja na snagu ustavnog zakona, donijeti Zakon o sudovima /član 8 Predloga/, a u članu 4. da će se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ustavnog zakona izvršiti izbor Sudskog savjeta i proglašenje Sudskog savjeta koji će danom proglašenja početi sa radom u okviru nadležnosti utvrdjenih Ustavom.

Kod ovakvog odredjenja evidentno je da je ovakve norme teško pravnoteoretski pravdati, a da će se u praksi neminovno pojaviti neprimjenljivost ustavnog zakona. Naime, sama pravna priroda, postupak i sastav konferencije sudija nijesu odredjeni, kao ni postupak kandidovanja i izbora predstavnika sudstva u Sudski savjet. Kod ove okolnosti jasno je da se izbor članova iz reda sudija ne može blagovremeno i kvalitetno sprovesti. Takođe je jasno da se izbor predsjednika Vrhovnog suda/ako se zadrži zaista neprimjereno rješenje iz Predloga Ustava/ veoma teško može izvršiti u roku od 60 dana. Svakako da je veoma neizvjesno i da se izbor ostalih članova Sudskog savjeta može izvršiti u kratkom roku. Najzad i ako se teoretski postavi pretpostavka da će Sudski savjet biti formiran, postavlja se objektivno pitanje kako će da funkcioniše, gdje, sa kojim sredstvima, na koji način, u kom vremenu i po kojoj proceduri. Jednostavno, stiče se realan utisak da se vještački izaziva kriza u funkcionisanju sudske vlasti i da se u praksi pasivizira i negira Sudski savjet, kako zbog dosadašnjeg neizbora članova Sudskog savjeta, tako i zbog zaista neprimjenljivih normi u ustavnom zakonu. Naime, Zakon o sudovima se donosi, kako je to navedeno u Predlogu Ustavnog zakona nakon obrazovanja Sudskog savjeta.

Prema okolnostima koje sada postoje /nepostojanje Sudskog savjeta od 02.12.2006 godine/ i prema predloženim rješenjima, sudstvo nema ni minimum objektivnih uslova za rješavanje kadrovskih pitanja u sudstvu, izvjesno i kontinuirano u vremenu preko jedne godine, te se zaista postavlja pitanje da li je sudstvo, uopšte u prilici /kod objektivne nemogućnosti vršenja izbora i razrješenja sudija/ da obezbjedjuje ažurno i kvalitetno vršenje sudske vlasti.

Sa navedenog bilo bi uputno i nužno da se u ustavnom zakonu za sprovođenje ustava odredi da će se poseban Zakon o Sudskom savjetu, poseban Zakon o sudovima, te poseban Zakon o zaradama i socijalnoj sigurnosti sudija donijeti u najkraćem roku, koji rok u krajnjem određuje volja ustavotvorca i zakonodavca, ali koji rok mora biti u saglasnosti i kompatibilnosti sa realnim uslovima i ostvarljiv u praksi.

**PREDSJEDNIK SUDA,
Ratko Vukotić,s.r.**

PRAVNI STAVOVI

Krivičnog odjeljenja Vrhovnog suda RCG, Su.IV. br. 813/2006 od 18. 12. 2006. godine

Krivično vijeće Vrhovnog suda Republike Crne Gore u sastavu od sudija Kojović Radula, Stojanović Petra, Vučinić Stanke, Ivanović Sretena i Bogičević dr Čedomira, u sjednici održanoj dana 18.12.2006. godine, na osnovu člana 100. stav 4. Zakona o sudovima Republike Crne Gore, povodom dileme Apelacionog suda Republike Crne Gore u primjeni odredbe člana 300. stav 2. Krivičnog zakonika, zauzelo je

PRAVNI STAV

Neovlašćeno unošenje supstance ili preparata koji su proglašeni za opojnu drogu u Crnu Goru radi lične upotrebe predstavlja krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300. stav 2. Krivičnog zakonika.

O b r a z l o ž e n j e

Dopisom od 24.08.2006. godine sudija Apelacionog suda Republike Crne Gore, Svetlana Vujanović, zatražila je od ovog suda da se zauzme načelni stav da li neovlašćeno unošenje za ličnu upotrebu u Crnu Goru supstance ili preparata koji su proglašeni za opojnu drogu predstavlja krivično djelo iz člana 300. stav 2. Krivičnog zakonika ili se obelježje tog djela stiže samo u radnji onog lica koje opojnu drogu unosi u Crnu Goru radi stavljanja u promet.

Krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300. stav 2. Krivičnog zakonika sastoji se u neovlašćenom unošenju u Crnu Goru supstance ili preparata koji su proglašeni za opojnu drogu. Posledica ovog djela je apstraktna opasnost za život i zdravlje ljudi. Za postojanje ovog krivičnog djela nije od značaja da li su supstance ili preparati koji su proglašeni za opojnu drogu unijete u Crnu Goru radi ličnog uživanja ili pak radi dalje prodaje. Propisivanjem ovog djela zakonodavac je htio spriječiti neovlašćeno unošenje supstance ili preparata koji su proglašeni za opojnu drogu u Crnu Goru. Ovo djelo ne može se dovesti u vezu sa djelom iz stava 1, jer se radi o posebnom obliku krivičnog djela iz člana 300. Krivičnog zakonika. Radnja krivičnog djela iz stava 1. ovog člana alternativno je određena i obuhvata raznovrsne djelatnosti, koje se uglavnom odnose na proizvodnju droge, njihovo stavljanje u promet i omogućavanje stavljanja u promet. Prema tome, za postojanje krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300. stav 2. Krivičnog zakonika dovoljno je da učinilac neovlašćeno unese u Crnu Goru supstance ili preparate koji su proglašeni za opojnu drogu, bez obzira da li to čini radi ličnog uživanja ili pak radi neovlašćenog držanja ili stavljanja u promet opojnih droga.

Predsjednik krivičnog odjeljenja,
Radule Kojović,s.r.

PRAVNI STAV
Gradjanskog odjeljenja Vrhovnog suda RCG

1. I Pravo na sudsku zaštitu zaposlenog koji smatra da mu je poslodavac povrijedio pravo iz rada i po osnovu rada, uslovljeno je prethodnim obraćanjem zaposlenog poslodavca radi ostvarivanja povrijedjenog prava, jer zaposleni može tražiti sudsku zaštitu samo protiv konačne odluke direktora.

II Prethodno obraćanje poslodavcu, nije uslov za sudsku zaštitu, kada su u pitanju novčana potraživanja.

2. Da bi drugostepeni sud zakazao glavnu raspravu potrebno je, da je prvostepena presuda dva puta ukidana po odredbama Zakona o parničnom postupku („Sl.list RCG“, br.22/2004).

Predsjednik gradjanskog odjeljenja
Ranko Vuković,s.r.

PRAVNI STAV

Gradjanskog odjeljenja Vrhovnog suda RCG, od 29.06.2007. godine

Gradjansko odjeljenje Vrhovnog suda Republike Crne Gore, sastavljeno od sudija Ranka Vukovića, kao predsjednika odjeljenja, Radoja Orovića, Julke Badnjar, Vesne Begović, Natalije Filipović, Rešada Muzurovića i Dušanke Radović, kao članova odjeljenja, u sjednici održanoj dana 29.06.2007. godine zauzelo je sledeći:

PRAVNI STAV

I Visina plate profesionalnih pripadnika Vojske bivše Državne zajednice Srbija i Crna Gora utvrđuje se pojedinačnim upravnim aktom.

II Zakonitost tih upravnih akata i pravilnost obračuna visine plate ocjenjuje se u upravnom postupku pred nadležnim organom i u upravnom sporu.

III U slučaju nezakonitog i nepravilnog rada državnog organa u izvršenju tako utvrđene obaveze, sud opšte nadležnosti, kao stvarno nadležan odlučuje o pravu na naknadu štete.

IV Pravni osnov za utvrđivanje i obračun plate profesionalnih pripadnika Vojske bivše DZ SCG je Uredba o platama i drugim novčanim primanjima profesionalnih vojnika i civilnih lica u Vojsci Srbije i Crne Gore ("Sl. list SRJ", br.35/94, 42/94, 9/96, 1/2000, 2/2000 i 54/2002.)

O b r a z l o ž e n j e

Ovom sudu obratilo se gradjansko odjeljenje Osnovnog suda u Podgorici svojim aktom Su.br.20-2/2007 od 24.03.2007. godine. U aktu se ukazuje da je pred tim sudom u toku veći broj postupaka profesionalnih vojnika i civilnih lica protiv Vojske radi naknade štete iz radnog odnosa. Navodi se i to da je po izvjesnom broju tužbi prvostepeni sud odlučio na način što je usvojio tužbene zahtjeve, a protiv tih presuda su izjavljene žalbe i u toku je postupak pred Višim sudom u Podgorici. Pošto ima veći broj predmeta kod tog suda, a radi jedinstvenog odlučivanja, traženo je da ovaj sud zauzme načelni pravni stav po predmetnom pravnom pitanju.

Tužbeni zahtjevi zasnovani su na tvrdnji da tužiocima plate nijesu isplaćivane u skladu sa čl.75. Zakona o Vojsci Jugoslavije.

Zauzimanje stava po pitanju isplate razlike u plati profesionalnim pripadnicima Vojske i civilnim licima na službi u Vojsci i naknada štete koja se sastoji u razlici neisplaćenog dijela plate nalaže istovremeno i zauzimanje stava i o pitanjima:

- karaktera akta kojim se određuje visina plate,
- nadležnosti sudova opšte nadležnosti da odlučuju o ovakvoj vrsti sporova,

- pravu profesionalnih pripadnika Vojske (profesionalnih vojnika i civilnih lica na službi u VJ), na platu obračunatu po odredbama čl.75. odnosno čl.137. Zakona o Vojski Jugoslavije.

Iz odredaba Zakona o Vojski Jugoslavije ("Sl. list SRJ", br.43/94, 44/99, 74/99 i 13/2002) i Uredbe o platama i drugim novčanim primanjima profesionalnih vojnika i civilnih lica u Vojski Srbije i Crne Gore ("Sl. list SRJ", br.35/94, 42/94, 9/96, 1/2000, 2/2000 i 54/2002) proizilazi da se plate profesionalnih vojnika određuju upravnim aktima donijetim po pravilima upravnog postupka, čija se pravilnost ocjenjuje u upravnom sporu.

Naime, Zakon o Vojski Jugoslavije, u poglavlju kojim uređuje pitanja nadležnosti za rješavanje o odnosima u službi i za donošenje drugih akata (XII), u članu 152. st.1. tač.7. propisuje da starješina jedinice, odnosno ustanova koju on odredi između ostalog rješavaju i o određivanju plate profesionalnih pripadnika Vojske, a odredba čl.156. istog zakona propisuje nadležnost organa za rješavanje u ovim stvarima u prvom i drugom stepenu po pravilima upravnog postupka. Pravo na pokretanje upravnog spora protiv konačne odluke u ovim stvarima nije isključeno.

Odredbom čl.53. st.1. Uredbe o platama i drugim novčanim primanjima profesionalnih vojnika i civilnih lica u Vojski Jugoslavije, propisano je da se plata profesionalnom vojniku odnosno civilnom licu u vojsci, osim vojnog dodatka, utvrđuje na osnovu naredbe, odnosno rješenja o postavljenju na formacijsko, odnosno radno mjesto i podataka o ocjeni rezultata rada, a obračunava se i isplaćuje po platnom spisku.

Naredbu, odnosno rješenje donosi starješina tj. državni organ, rješavajući o pravu profesionalnog vojnika u upravnoj stvari, utvrđujući na taj način, pored ostalog i pravo na platu kao i obim tog prava, odnosno visinu plate i takav akt ima svojstvo upravnog akta. Ocjenu zakonitosti takvog akta i kontrolu pravilne primjene pozitivnih propisa na kojima su stranke u ovim sporovima zasnovale svoje zahtjeve, a na koje se odnosi sporno pravno pitanje, vrše nadležni organi koji određuju plate zaposlenih i nadležni sud, povodom pravnih sredstava podnijetih protiv tih pojedinačnih akata u skladu sa zakonom. Konačna i pravosnažna odluka o visini plate profesionalnog pripadnika VJ predstavlja osnov za njenu isplatu od države.

Znači, pojedinačni akti kojima se određuju plate profesionalnih pripadnika Vojske su upravni akti, donijeti po pravilima upravnog postupka, čija se pravilnost i zakonitost ocjenjuje u upravnom sporu pred nadležnim sudom.

Medjutim, zaštita prava profesionalnih pripadnika Vojske u upravnom postupku i kroz sudsku kontrolu u upravnom sporu obezbijedjena Zakonom o Vojski ne isključuje nadležnost redovnog suda da postupa u parnici radi naknade štete zbog nezakonitog i nepravilnog rada državnog organa osnovom odredbe čl.172. ZOO.

Redovni sud je u parnici radi naknade štete stvarno nadležan za presudjenje ovih sporova, ako nadležni organ bez zakonskog razloga uskraćuje profesionalnom pripadniku Vojske isplatu plate u cjelini ili djelimično ili pak vrši

selekciju izvršenja obaveza po izvršnim rješenjima ili na drugi način nepravilno ili nezakonito postupaju, obzirom da je kao osnov odgovornosti tužene države naveden nezakonit i nepravilan rad njenih organa.

Što se tiče značaja odredbe čl.75. Zakona o Vojsci Jugoslavije za utvrđivanje visine i obračuna plate profesionalnim pripadnicima Vojske bitno je istaći sledeće:

Odredba čl.75. u stavu 1. Zakona o vojsci propisuje da se ukupan iznos sredstava za plate profesionalnih vojnika utvrđuje prema zvaničnom podatku i neto zaradi koja služi kao osnov za utvrđivanje zarada zaposlenih u Republici članici na čijoj je teritoriji sjedište Saveznog ministarstva za odbranu, objavljenom u službenom glasilu te republike, s tim da prosječna plata po činu i položajna plata profesionalnih oficira i oficira po ugovoru ne može biti manja od tri niti veća od pet neto zarada iz ovog stava. Prosječna plata po činu i položajna plata profesionalnih oficira i podoficira po ugovoru iznose 65 -70%, a prosječna plata vojnika po ugovoru, po činu i dužnosti 55 - 60% od prosječne plate po činu i položajne plate svih profesionalnih oficira. U stavu 2. iste odredbe propisano je da ukoliko su ukupna sredstava za plate veća od sredstava koja bi se utvrdila primjenom propisa koja se odnose na utvrđivanje sredstava za isplatu zarada zaposlenih u republici članici na čijoj teritoriji se nalazi sjedište Saveznog ministarstva za odbranu, Savezna vlada može umanjiti do 20% iznose sredstava za plate utvrdjene na osnovu st.1. ovog člana.

Prema odredbi čl.137. st.1. istog zakona, koja se odnosi na plate civilnih lica, ukupan iznos sredstava za plate civilnih lica utvrđuje se tako da prosječna osnovna plata ne može biti manja od jednog niti veća od četiri iznosa neto zarade koja služi kao osnov za utvrđivanje zarada zaposlenih u republici članici na čijoj se teritoriji nalazi sjedište Saveznog ministarstva za odbranu, prema zvaničnom podatku objavljenom u službenom glasilu te republike, a prema st.2. iste odredbe Savezna vlada može umanjiti do 20% iznosa sredstava za plate utvrdjene u smislu st.1. ovog člana ako su ukupna sredstva za plate iz st.1. istog člana veća od sredstava koja bi se utvrdila primjenom propisa koja se odnose na utvrđivanje sredstava za isplatu zarada zaposlenih u republici članici na čijoj se teritoriji nalazi sjedište Saveznog ministarstva za odbranu.

Prema odredbi čl.52. st.1. Uredbe o platama i drugim novčanim primanjima profesionalnih vojnika i civilnih lica u Vojsci Jugoslavije, a u smislu čl.75. i čl.137. Zakona o Vojsci Jugoslavije Savezna vlada određuje koeficijent za utvrđivanje ukupnog iznosa sredstava za plate profesionalnih vojnika i civilnih lica u vojsci, a prema st.2. istog člana Savezni ministar odbrane u okviru ukupnih iznosa novčanih sredstava iz st.1. ovog člana donosi odluku o vrijednosti boda, odnosno koeficijenta za obračunavanje plata i drugih novčanih primanja.

Prilikom određivanja koeficijenta za utvrđivanje ukupnog iznosa sredstava za plate Savezna vlada je kao jedan od korisnika sredstava iz Saveznog budžeta dužna da poštuje Zakon o finansiranju SRJ ("Sl. list SRJ", br.26/95 i 53/03 - čl.25. do 29.), koji u tom dijelu između ostalog, propisuje da je za izvršenje Saveznog budžeta odgovorna Vlada i da su organi i organizacije SRJ dužni da

svoje predračune sredstava usklade sa iznosima sredstava utvrđenim u budžetu, te da nosioci - korisnici sredstava iz Saveznog budžeta mogu ostvarivati obaveze na teret tih sredstava u granicama budžeta, tj. budžetom raspoređenih sredstava za određene namjene do kraja godine za koju se budžet donosi. Znači, samo je Vlada ovlaštena da mijenja namjenu i visinu sredstava raspoređenih Saveznim budžetom.

Inače, Odlukom Savezne vlade o određivanju koeficijenta za utvrđivanje ukupnog iznosa sredstava za plate profesionalnih vojnika i civilnih lica u VJ ("Sl.list SRJ", br.7/96 i 1/2000), utvrđeno je da koeficijent za utvrđivanje ukupnog iznosa sredstava za plate profesionalnih vojnika iznosi 3,0 prema neto zaradi po zaposlenom isplaćenju za prethodni mjesec u privredi republike članice na čijoj je teritoriji sjedište Saveznog ministarstva za odbranu, a civilnih lica u VJ 2,1 prema toj zaradi.

Iz iznijetog jasno proizilazi da se plate profesionalnih pripadnika Vojske određuju u skladu sa Uredbom o platama i drugim noćavnim primanjima profesionalnih vojnika i civilnih lica u Vojsci Jugoslavije.

Odredba čl.75. Zakona o vojsci ne predstavlja neposredni izvor prava za isplatu plate profesionalnih vojnika, već se po ovoj odredbi utvrđuje samo ukupan iznos sredstava za plate profesionalnih vojnika odnosno njen smisao je da odredi visinu potrebne sume sredstava u budžetu po određenim parametrima, o čemu se izjasnio ranije i Savezni Ustavni sud u svom rješenju br.IV U 32/96 od 15.05.1996. godine.

Polazeći od karaktera odredbe čl.75. Zakona o vojsci i od nemogućnosti neposredne primjene ove odredbe, a imajući u vidu da se plate profesionalnih vojnika utvrđuju pojedinačnim upravnim aktom, da se zakonitost tih akata i pravilnost tih obračuna ocjenjuje u upravnom postupku pred nadležnim organom i eventualno u upravnom sporu, to isplata plata u skladu sa pravosnažnim pojedinačnim aktom ne predstavlja nepravilan i nezakonit rad državnog organa, da bi država bila odgovorna za naknadu štete u smislu čl.172. ZOO.

Ovaj pravni stav je zauzet u skladu sa članom 100. stav 4. Zakona o sudovima RCG.

Predsjednik odjeljenja,
Ranko Vuković,s.r.

PRAVNI STAV

Gradjanskog odjeljenja Vrhovnog suda RCG, Su.VI.br.49/2007 od 07.07.2006. godine

PRAVNI STAV

Privremene mjere iz člana 32. st.3. Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju, sud može odrediti ukoliko bivši vlasnik, kao predlagač obezbjedjenja, pored uslova predvidjenih navedenim zakonskim odredbama, učini vjerovatnim i postojanje svog potraživanja - zahtjeva za povraćaj oduzetih imovinskih prava.

O b r a z l o ž e n j e

Aktom Su. br. VIII 103/2007 od 5.06.2007. godine, Osnovni sud u Podgorici je tražio zauzimanje pravnog stava, zbog različitih shvatanja tog suda i Višeg suda u Podgorici, prilikom odlučivanja o uslovima za odredjivanje privremenih mjera iz člana 32. st.3. Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju ("Sl. list RCG", br.21/04).

Na sjednici gradjanskog odjeljenja 7.07.2007. godine, ovaj sud je zauzeo navedeni pravni stav, zasnivajući ga na sljedećim razlozima:

Odredbama čl.32. st.3. Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju, propisano je da na predlog bivšeg vlasnika sud može donijeti privremenu mjeru zabrane raspolaganja imovinom, neizgradjenim gradjevinskim zemljištem, zabranu sječe šuma i korišćenje drvnih sortimenata, ukoliko bivši vlasnik učini vjerovatnim da postoji opasnost otudjenja imovine ili iz drugih opravdanih razloga, a podnio je zahtjev za povraćaj oduzetih imovinskih prava.

Navedene privremene mjere predstavljaju sredstvo obezbjedjenja nenovčanog potraživanja - zahtjeva za povraćaj oduzetih imovinskih prava povodom koga se vodi postupak pred nadležnom Komisijom.

Iako je mogućnost odredjivanja pomenutih privremenih mjera propisana drugim tj. posebnim zakonom, u postupku njihovog odredjivanja, shodno se primjenjuju odredbe Zakona o izvršnom postupku. Na takav zaključak upućuje ne samo to što je u pitanju sredstvo obezbjedjenja nenovčanog potraživanja, već i odredbe čl.4. st.1. Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju kojima je propisano da će se na rješavanje pitanja koja su predmet ovog zakona shodno primjenjivati odredbe zakona kojim su uređeni svojinskopravni, obligacioni i drugi imovinski odnosi, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

U skladu sa iznijetim razlozima, za odredjivanje privremenih mjera u pitanju, nije dovoljno ispunjenje uslova predvidjenih članom 32. st.3. navedenog zakona, već je pored toga, neophodno da predlagač obezbjedjenja, u skladu sa čl.273. st.3. Zakona o izvršnom postupku, učini vjerovatnim postojanje svog potraživanja - zahtjeva za povraćaj oduzetih imovinskih prava. Vjerovatnost tog potraživanja predstavlja jedan od osnovnih zakonskih uslova za odredjivanje svih

privremenih mjera kojima se obezbjedjuju nenovčana potraživanja, uključujući i one koje se određuju u vezi sa postupkom povraćaja oduzetih imovinskih prava.

Ako se nebi vodilo računa o vjerovatnosti potraživanja, to bi moglo dovesti do neopravdanog određivanja privremenih mjera, čak i u slučaju ako se zahtjev za povraćaj ranijeg vlasnika, odnosi i na prava i stvari koje prema čl.12. Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju, ne mogu biti predmet povraćaja. Tako nešto bilo bi neopravdano i protivno svrsi privremene mjere, kao sredstvu obezbjedjenja. Privremenom mjerom, prevashodno se štite interesi ranijeg vlasnika, kao predlagača obezbjedjenja, ali se ne smije zanemariti da se istovremeno zadire i u prava i interese protivnika obezbjedjenja i trećih lica. Zbog toga je obaveza suda da savjesno, brižljivo i odgovorno, u skladu sa iznijetim pravnim stavom, procijeni postojanje uslova za određivanje predloženih privremenih mjera.

Predsjednik gradjanskog odjeljenja
Vrhovnog suda RCG
Ranko Vuković,s.r.

KRIVIČNO PRAVO

STICAJ KRIVIČNIH DJELA
(Čl.48. stav 1. KZ u vezi sa čl.221. st.1. Krivičnog zakona)

Izbjegavanje davanja izdržavanja za više lica prema kojima je utvrđena obaveza izdržavanja vrši se u realnom sticaju, pa je učinjeno onoliko krivičnih djela koliko ima korisnika izdržavanja.

P R E S U D U

Uvažava se zahtjev za zaštitu zakonitosti Vrhovnog državnog tužioca RCG Ktz.br.60/05 od 8.12.2005.godine i utvrđuje da je presudom Višeg suda u Podgorici Kž.br.47/05 od 25.10.2005.godine povrijedjen zakon u korist okrivljenog V.D. -čl.377. tač.4. ZKP i čl.49. st.2. Krivičnog zakonika.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Kotoru K.br.181/04 od 26.10.2004. godine, V.D. oglašen je krivim zbog tri krivična djela nedavanja izdržavanja iz čl.221. st.1.Krivičnog zakonika, za koja mu je, nakon pojedinačno utvrđenih kazni, izrečena jedinstvena kazna zatvora u trajanju od 4 (četiri) mjeseca i istovremeno određeno da se ova kazna neće izvršiti ukoliko okrivljeni u roku od dvije godine od dana pravosnažnosti presude ne učini novo krivično djelo, ako okrivljeni u roku od jedne godine od dana pravosnažnosti presude izmiri preostali dio duga na ime izdržavanja maloljetnih V.D, N. i M, te ukoliko ubuduće redovno izvršava obavezu predviđenu presudom tog suda P.br.188/00 od 24.05.2000. godine.

Viši sud u Podgorici je presudom Kž.br.47/05 od 181/04 od 25.10.2005. godine, povodom žalbe branioca okrivljenog, a po službenoj dužnosti preinačio prvostepenu presudu u pogledu pravne ocjene djela tako što je radnje okrivljenog V.D, opisane u izreci prvostepene presude, pravno ocijenio kao jedno krivično djelo nedavanja izdržavanja iz čl.221. st.1. Krivičnog zakonika u produženom trajanju, dok je u ostalom dijelu prvostepena presuda ostala neizmijenjana.

Protiv ove presude drugostepenog suda, Vrhovni državni tužilac RCG je podnio zahtjev za zaštitu zakonitosti zbog povrede Zakonika o krivičnom postupku čl.377. tač.4. i Krivičnog zakonika iz čl.49. st.2. U zahtjevu se navodi da je Viši sud u Podgorici, nasuprot stanovištu prvostepenog suda, pogrešno pravno kvalifikovao radnje osuđenog kao jedno krivično djelo nedavanja izdržavanja iz čl.221. st.1. Krivičnog zakonika u produženom trajanju, budući da je u pravnoj teoriji i sudskoj praksi opšte prihvaćeno stanovište da ako se ne daje izdržavanje za više lica postoji sticaj onoliko krivičnih djela koliko ima korisnika izdržavanja, bez obzira na to da li obaveza izdržavanja za više lica proizilazi iz jedne ili više sudskih odluka, odnosno poravnanja. Osim toga, preinačenje je izvršeno suprotno odredbi čl.49. st.2. Krivičnog zakonika u kojem se navodi da krivična djela upravljena protiv ličnosti mogu činiti produženo krivično djelo samo ako su učinjena prema

istom licu. Predložio je da ovaj sud zahtjev uvaži i utvrdi da je drugostepenom presudom povrijeđen zakon u korist okrivljenog.

Ovaj sud je razmotrio spise predmeta i ocijenio navode iznijete u zahtjevu za zaštitu zakonitosti, pa je našao da je zahtjev osnovan.

Prema činjeničnom utvrđenju prvostepenog suda okrivljeni V.D. je oglašen krivim zato što od avgusta mjeseca 2002. godine ne daje izdržavanje za lica koja je po zakonu dužan da izdržava i to za svoju maloljetnu djecu V.D, N. i M. iz Kotora, u iznosu od 300 DM mjesečno, a ta dužnost je utvrđena izvršnom odlukom suda i to presudom o razvodu braka Osnovnog suda u Kotoru P.br.188/00 od 24.05.2000. godine, kojom je obavezan da svakomjesečno doprinosi izdržavanju svoje maloljetne djece u iznosu od 300 DM, koji će davati na ruke zakonske zastupnice maloljetne djece V.O. i to najkasnije do svakog petog u mjesecu.

Nasuprot pravilnom zaključku prvostepenog suda koji je našao da u radnjama okrivljenog stoje elementi tri krivična djela nedavanja izdržavanja iz čl.221. st.1. Krivičnog zakonika, drugostepeni sud je stanovišta da se radi o jednom krivičnom djelu nedavanja izdržavanja iz čl.221. st.1. Krivičnog zakonika u produženom trajanju. Po nalaženju ovog suda, pogrešan je stav drugostepenog suda u pogledu pravne ocjene radnji okrivljenog budući da izbjegavanje davanja izdržavanja za više djece ili više lica, prema kojim je utvrđena dužnost-obaveza izdržavanja, vrši se u realnom sticaju, pa je učinjeno onoliko krivičnih djela koliko ima lica koji je učinilac dužan da izdržava. Takođe, drugostepeni sud je pogrešno primijenio odredbu čl.49. st.2. Krivičnog zakonika, kojom je propisano da krivična djela upravljena protiv ličnosti mogu činiti produženo krivično djelo samo ako su učinjena prema istom licu. U konkretnom slučaju u pitanju su tri lica prema kojima je utvrđena obaveza izdržavanja i koja su oštećena radnjama osuđenog. Stoga, je osnovan zahtjev Vrhovnog državnog tužioca da je presudom drugostepenog suda povrijeđen zakon čl.377. tač.4. ZKP i 49. st.2. Krivičnog zakonika u korist osuđenog, kada je V.D.osuđen za jedno krivično djelo.

Sa iznijetih razloga, ovaj sud je uvažio zahtjev za zaštitu zakonitosti i na osnovu čl.433. st.1. ZKP, odlučio kao u izreci ove presude, ne diraju u pravosnažnu presudu Višeg suda u Podgorici kojom su radnje osuđenog pogrešno pravno kvalifikovane kao jedno krivično djelo nedavanja izdržavanja iz čl.221. st.1. Krivičnog zakonika u produženom trajanju.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzz.br.16/05 od 28.12.2005. godine)

NEOVLAŠĆENA PROIZVODNJA, DRŽANJE I STAVLJANJE U PROMET
OPOJNIH DROGA
(Čl.300. stav 2. Krivičnog zakona)

Za postojanje krivičnog djela iz stava 2. člana 300. Krivičnog zakona nije od značaja da li su supstance ili preparati koji su proglašeni za opojne droge neovlašćeno unijeti u Crnu Goru radi lične upotrebe ili pak radi dalje prodaje.

Iz obrazloženja

“Ne stoji navod iz zahtjeva da u radnjama osuđenih nema elemenata krivičnog djela za koje su oglašeni krivim.

Krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl.300. st.2. Krivičnog zakonika sastoji se u neovlašćenom unošenju u Crnu Goru supstance ili preparata koji su proglašeni za opojnu drogu. Posledica ovog djela je apstraktna opasnost za život i zdravlje ljudi.

Kvalifikovani oblik ovog krivičnog djela iz stava 3. postoji ako je djelo izvršeno od strane više lica ili je učinilac ovog djela organizovano mrežu preprodavaca ili posrednika.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da su osuđeni uz predhodni dogovor iz Federacije BiH neovlašćeno unijeli u Crnu Goru količinu od 2,61 grama heroina - supstancu koja je proglašena za opojnu drogu.

Kod te činjenice nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da radnje osuđenih sadrže sva obilježja krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl. 300. st.3. u vezi st.2. Krivičnog zakonika, jer na takav zaključak upućuju izvedeni dokazi na glavnom pretresu i utvrđene činjenice u postupku. Razloge koje je dao prvostepeni sud u presudi kako u pogledu postojanja krivičnog djela u pitanju, tako i u pogledu krivice osuđenih za isto s razlogom je prihvatio i drugostepeni sud. Pri tom nije od značaja da li je predmetna droga unijeta u Crnu Goru radi ličnog uživanja osuđenih ili pak radi dalje prodaje, imajući u vidu da je propisivanjem ovog djela zakonodavac htio spriječiti neovlašćeno unošenje supstance ili preparata koji su proglašeni za opojnu drogu u Crnu Goru, pa se stoga ovo djelo ne može dovesti u vezu sa djelom iz stava 1., budući da se radi o posebnom obliku ovog djela. Radnja krivičnog djela iz stava 1. člana 300. Krivičnog zakonika je alternativno određena i obuhvata raznovrsne djelatnosti, koje se, uglavnom odnose na proizvodnju droge, njihovo stavljanje u promet i omogućavanje stavljanja u promet. Prema tome, neosnovani su navodi zahtjeva branioca osuđenih da je nižestepenim presudama povrijeđen krivični zakon na štetu osuđenih iz člana 377. tačka 1. i 2. ZKP.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzp.br.22/06 od 05.07.2006. godine)

UBLAŽAVANJE KAZNE
(Čl.45. KZ u vezi sa čl.377. tač.4. ZKP)

Odredbe o ublažavanju kazne pravilno su primijenjene ukoliko je izrečena kazna ispod granica propisanih zakonom ili blaža vrsta kazne.

Iz obrazloženja

„Vrhovni sud je razmotrio spise predmeta i ocijenio razloge iznijete u zahtjevu za zaštitu zakonitosti, pa je našao da je zahtjev osnovan.

Okrivljeni je oglašen krivim zbog krivičnog djela ugrožavanja javnog saobraćaja iz člana 339. stav 1. KZ.

Za to krivično djelo propisana je kazna zatvora do tri godine, što znači da se za ovo krivično djelo može izreći kazna zatvora od 30 dana, koliko je opšti zakonski minimum, do 3 godine, ili blaža kazna ukoliko se za to steknu zakonski uslovi iz čl. 45. i 46. KZ.

Drugostepeni sud je okrivljenog za navedeno krivično djelo osudio na kaznu zatvora u trajanju od dva mjeseca primjenom odredaba o ublažavanju kazne - čl. 45. i 46. KZ. Očigledno je da su odredbe o ublažavanju kazne pogrešno primijenjene, jer je okrivljenom izrečena kazna odmjerena u granicama propisanim za to djelo. Primjena odredaba o ublažavanju kazne bila bi moguća jedino u slučaju izricanja blaže vrste kazne - novčane kazne, što u konkretnom slučaju nije učinjeno, pa se zahtjevom za zaštitu zakonitosti osnovano ukazuje da je u konkretnom slučaju primijenjen zakon koji se nije mogao primijeniti - član 377. tačka 4. ZKP u vezi čl. 36., 45. i 46. KZ.

Zatim, nerazumljivi su razlozi drugostepene presude gdje se konstatuje: "Stoga ovaj sud uvažavajući okolnosti koje je kao olakšavajuće cijenio i prvostepeni sud, a cijeneći ih kao osobito olakšavajuće, primijenio odredbe o ublažavanju kazne ispod zakonskog minimuma iz čl. 45. i 46. KZ, pa je okrivljenom, primjenom odredbi iz člana 46. KZ, osudio na kaznu zatvora u trajanju od 30 dana i na taj način preinačio prvostepenu presudu u pogledu odluke o krivičnoj sankciji". Očito da je izreka presude protivurječna razlozima, jer se u izreci navodi da je okrivljeni osuđen na kaznu zatvora u trajanju od dva mjeseca a u razlozima presude na kaznu zatvora u trajanju od 30 dana.

Isto tako, nejasni su i razlozi drugostepene presude da je sud ublažio kaznu okrivljenom ispod zakonskog minimuma, što ne stoji, budući da je za predmetno krivično djelo predviđen opšti zakonski minimum od 30 dana zatvora, a da je okrivljenom izrečena kazna zatvora u trajanju od dva mjeseca, čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 376. stav 1. tačka 11. ZKP, kako se to i zahtjevom za zaštitu zakonitosti osnovano ukazuje, pa je stoga drugostepenu presudu valjalo ukinuti i predmet vratiti tom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

U ponovnom postupku drugostepeni sud će otkloniti naprijed ukazane povrede postupka i Krivičnog zakonika, pa će nakon svestrane ocjene navoda žalbe

Osnovnog državnog tužioca biti u mogućnosti da donese pravilnu i zakonitu odluku.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzz.br.11/07 od 28.05.2007. godine)

KRIVIČNO PROCESNO PRAVO

PRAVNO NEVALJANI DOKAZI
(Čl.18. st.2. ZKP u vezi sa čl.376. st.1. tač.10. ZKP)

Na iskazu oštećene koji nije dat u sudskom postupku, ne može se zasnivati presuda.

Iz obrazloženja

„Iz spisa predmeta se utvrđuje da je drugostepeni sud održao sjednicu vijeća dana 04.12.2006. godine na kojoj je branilac optuženog priložio izjavu predstavnika oštećene porodice K.Dž, koja je ovjerena od strane Osnovnog suda u Bijelom Polju Ov.br.6521/06 od 01.12.2006. godine. U toj izjavi je u bitnom navedeno da se oštećena ne predružuje krivičnom gonjenju protiv optuženog A.V, jer je u medjuvremenu optuženi sa svojom suprugom M, posjetio i izrazio žaljenje i da je sa njim i njegovom suprugom postigla sporazum o naknadi štete i da je tom prilikom došlo do međusobnog porodičnog pomirenja. Ove činjenice njesu bile predmet utvrđivanja i ocjene prvostepenog suda. Dakle, drugostepeni sud je na ovjereoizjavi predstavnika oštećene zasnovao svoju odluku u dijelu u kojem preinačava prvostepenu presudu i optuženom izriče uslovnu osudu, iako se na takvom dokazu, prema odredbama ZKP-a, presuda ne može zasnivati, jer se ne radi o iskazu oštećene datom u sudskom postupku u zakonom predvidjenoj proceduri i formi, čime je drugostepeni sud je počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz čl.376. st.1. tač.10. u vezi čl.18. st.2. ZKP.

Takodje, drugostepeni sud odluku o preinačenju presude, kojom se na osnovu novih dokaza utvrdio drugačije činjenično stanje, mogao je donijeti jedino na pretresu, shodno čl.385. st.1. ZKP. Uz to, prema odredbi čl.382. ZKP, drugostepeni sud na osnovu novih dokaza koje je pribavio u drugostepenom postupku, može u sjednici vijeća zasnovati svoju odluku o ukidanju prvostepene presude ili o potvrđivanju iste, ali ne može vršiti preinačenje presude, jer novi dokazi nijesu kontradiktorno pretreseni i protivna stranka nije sa njima upoznata, a kako se to osnovano navodi u zahtjevu za zaštitu zakonitosti.

Imajući u vidu prednje, Viši sud u Bijelom Polju je u obrazloženju svoje odluke na osnovu ovjerene izjave oštećene pribavljene van sudskog postupka i pozivajući se na sadržinu te izjave, utvrdio drugačije činjenično stanje u odnosu na prvostepeni sud, na osnovu kojeg je preinačio prvostepenu presudu u dijelu odluke o izrečenoj kazni, čime je učinio bitnu povredu krivičnog postupka iz čl.376. st.2. u vezi čl.382. i 399. st.1. ZKP, koja povreda je bila od uticaja za donošenje pravilne i zakonite odluke. Stoga je osnovan zahtjev Vrhovnog državnog tužioca da je drugostepenom presudom povrijeđen zakon - čl.376. st.1. tač.10, čl.376, st.2, čl.382. i čl.399. st.1. ZKP u korist okrivljenog.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzz.br.2/07 od 13.02.2007. godine)

ISKAZ SVJEDOKA KAO DOKAZ
(Čl.95. Zakona o krivičnom postupku)

Na iskazu lica kome je prestalo svojstvo okrivljenog prije nego je saslušan u svojstvu svjedoka, može se zasnivati presuda.

Iz obrazloženja

„Odlučujući po žalbi okrivljenog, Viši sud u Bijelom Polju je svojom presudom Kž.br.305/06 od 24.11.2006. godine otklonio nerazumljivost te presude, tako što je preinačio presudu Osnovnog suda u Bijelom Polju K.br.582/05 od 10.10.2005. godine na način što je ostavio na snazi presudu Osnovnog suda u Bijelom Polju K.br.79/03 od 12.01.2004. godine u pogledu pravne ocjene krivičnog djela, a stavio van snage tu presudu u pogledu odluke o kazni.

Prema tome, nema povrede Krivičnog zakonika na štetu okrivljenog - član 377. tačka 4. ZKP, jer je na radnju okrivljenog primijenjen zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, pa je stoga navod iz zahtjeva za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude u tom pravcu neosnovan.

Isto tako, ne stoji navod iz zahtjeva da se prvostepena presuda temelji na dokazu na kome se ne može zasnivati presuda - član 376. stav 1. tačka 10. ZKP. Činjenica je da je na glavnom pretresu pročitana nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke dr.Č.D, a da se u obrazloženju prvostepene presude navodi da je pročitana nalaz i mišljenje vještaka dr.K.M. Medjutim, očigledno je da se radi o grešci u navodjenju imena vještaka čiji nalaz je pročitana na glavnom pretresu, a ne o dokazu koji nije izveden na glavnom pretresu, kako se to zahtjevom želi predstaviti.

Takodje, nije osnovan navod iz zahtjeva da se na iskazu svjedoka Hajdarpašić Dževada ne može temeljiti presuda, s obzirom da je H.Dž, u ovom istom predmetu imao svojstvo okrivljenog lica. Ovo sa razloga što je protiv H.D, obustavljena istraga rješenjem Osnovnog suda u Bijelom Polju Ki.br.22/97 od 05.01.1998. godine, zbog navedenog krivičnog djela, odnosno odbijen predlog oštećenog kao tužioca K.Ž, za dopunu istrage, a oštećeni kao tužilac, iako je o tome obaviješten, nije nakon toga podigao optužnicu u smislu člana 176. stav 3. ZKP, što znači da je ovom licu prestalo svojstvo okrivljenog prije nego je saslušan u svojstvu svjedoka, tako da nije osnovan navod iz zahtjeva da H.D, nije mogao biti saslušan u svojstvu svjedoka i da se na njegovom iskazu ne može zasnivati presuda, o čemu su u drugostepenoj presudi dati valjani razlozi, pa su stoga neosnovani i navodi iz zahtjeva da je u drugostepenoj presudi izostala ocjena ključnih navoda žalbe, tako da nije učinjena ni povreda odredaba krivičnog postupka u žalbenom postupku - član 438. tačka 3. ZKP, kako se to neosnovano ističe u zahtjevu za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzp.br.7/07 od 13.03.2007. godine)

OBAVEZNO LIČNO DOSTAVLJANJE
(Čl.168. st.3. u vezi sa čl.376. st.2. Zakona o krivičnom postupku)

Zakonska je obaveza suda da optuženom kome je izrečena bezuslovna kazna zatvora, a kome presuda nije mogla biti dostavljena na dosadašnju adresu, postavi branioca po službenoj dužnosti, koji će vršiti ovu dužnost dok se ne sazna nova adresa optuženog.

Iz obrazloženja

„Osnovano se zahtjevom osudjenog ukazuje da su nižestepeni sudovi povrijedili pravo na odbranu osudjenog u žalbenom postupku, koja povreda je bila od uticaja na donošenje pravilne i zakonite presude, kako je to propisano u odredbi člana 438. tač.3. ZKP.

U konkretnom slučaju optuženi Cerović Savo oglašen je krivim zbog krivičnog djela falsifikovanja isprave iz člana 207. st.3. u vezi st.1. KZ RCG u produženom trajanju i osudjen na kaznu zatvora u trajanju od 5 (pet) mjeseci. Presuda prvostepenog suda, na koju je stavljena klauzula pravosnažnosti, nije lično uručena optuženom, već je ista dana 2.03.2004. godine, istaknuta na oglasnu tablu suda, čime je, po stanovištu prvostepenog suda, istekom roka od osam dana od dana isticanja izvršeno punovažno dostavljanje. Međutim, prvostepeni sud, a što čini i drugostepeni sud, koji je u postupku odlučivanja po žalbama saoptuženih u cjelosti potvrdio prvostepenu presudu, ispušta iz vida činjenicu da optuženi u toku trajanja postupka nije imao branioca. Kako je optuženom izrečena bezuslovna kazna zatvora, to je postojala zakonska obaveza suda da optuženom, kome presuda nije mogla biti dostavljena na njegovu dosadašnju adresu, postavi branioca po službenoj dužnosti, koji će vršiti ovu dužnost dok se ne sazna nova adresa optuženom i njemu dostavi presuda, kako je to propisano u odredbi čl.168. st.3. ZKP. I pored navedenog propusta prvostepenog suda, drugostepeni sud je dana 15.03.2005. godine, održao sjednicu vijeća i donio presudu Kž.br.243/04, kojom je odbio kao neosnovane žalbe optuženog Č.Č. i branioca optuženog B.V, koji su kao saizvršioci oglašeni krivim da su zajedno sa optuženim C.S, izvršili krivično djelo falsifikovanje isprave iz čl.207. st.3. u vezi st.1. KZ RCG u produženom trajanju i potvrdio presudu prvostepenog suda u odnosu na sve optužene.

Kod ovakvog stanja stvari drugostepeni sud, kao žalbeni, propustio je da prije održane sjednice vijeća, spise predmeta vrati Osnovnom sudu u Podgorici, radi dostavljanja prvostepene presude optuženom u smislu odredbe člana 168. st.3. ZKP, čime je počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 376. st.2. ZKP, koja povreda je bila od uticaja na donošenje pravilne i zakonite odluke.

Sa iznijetih razloga, valjalo je uvažiti zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude, pobijanu presudu u odnosu na optuženog C.S, ukinuti i predmet vratiti Višem sudu u Podgorici na ponovni postupak i odluku.

U ponovnom postupku sud će otkloniti navedene povrede postupka tako što će spise predmeta vratiti prvostепенom sudu da prvostепену presudu sa upustvom o pravu na žalbu dostavi optuženom.

Ovaj sud je shodno članu 439. st.5. ZKP, s obzirom na sadržinu zahtjeva, odredio da se prekine izvršenje pravosnažne presude Osnovnog suda u Podgorici K. br. 97/9594 od 25.03.2002. godine.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzp.br.6/07 od 08.03.2007. godine)

BITNA POVREDA KRIVIČNOG POSTUPKA
(Čl.376. st.2. u vezi sa čl.381. ZKP)

Sud je učinio bitnu povredu postupka ako primjerak žalbe nije dostavio protivnoj stranki na odgovor.

Iz obrazloženja

„Nakon razmatranja zahtjeva za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude, svih predmetnih spisa i mišljenja Vrhovnog državnog tužioca RCG, ovaj sud je našao da je zahtjev osnovan.

Bitna povreda određaba krivičnog postupka iz čl.376. st.2. ZKP, pored ostalog, postoji ako sud prilikom donošenja presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakonika, a to je bilo ili je moglo biti od uticaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

Prema odredbi člana 381. ZKP, primjerak žalbe dostaviće prvostepeni sud protivnoj stranici (čl.168. i 169), koja može u roku od osam dana od dana prijema podnijeti sudu odgovor na žalbu. Žalbu i odgovor na žalbu, sa svim spisima, prvostepeni sud će dostaviti drugostepenom sudu.

Odredbom člana 168. st.2. ZKP, pored ostalog, je propisano da okrivljenom koji nema branioca lično će se dostaviti optužnica, optužni predlog ili privatna tužba, presuda i druge odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu, a i žalba protivne strane koja se dostavlja radi odgovora.

U konkretnom slučaju, prema podacima u predmetu, protiv prvostepene presude u zakonskom roku žalbu je izjavio Osnovni državni tužilac u Podgorici. U spisima predmeta postoje dva izvještaja dostavljača Pošte Podgorica, koji se odnose na dostavljanje žalbe optuženom, jedan od 21.07.2006. godine sa konstatacijom "dostava pokušana drugi put nema nikog u zakazano vrijeme" i drugi izvještaj od 23.08.2006. godine gdje je navedeno "nema nikog kući u zakazano vrijeme". Međutim, po ocjeni ovog suda, navedeni izvještaji dostavljača Pošte Podgorica ukazuju da dostavljanje žalbe Osnovnog državnog tužioca u Podgorici, nije izvršeno u skladu sa odredbama člana 166. i čl.167. st.1. ZKP, jer nema dokaza o tome kome je licu ostavljeno pisano obavještenje za optuženog da određenog dana i sata, bude prisutan u svom stanu radi primanja pismena. Prema tome, predmetna žalba nije lično dostavljena optuženom na odgovor.

Drugostepeni sud je svojom odlukom uvažio žalbu Osnovnog državnog tužioca u Podgorici i preinačio presudu Osnovnog suda u Podgorici K.br.98/4444 od 20.04.2006. godine, tako što je optuženom umjesto uslovne osude izrekao bezuslovnu kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) mjeseci.

Iz navedenog proizilazi da je prvostepeni sud postupio suprotno naprijed navedenim odredbama ZKP, jer je žalbu Osnovnog državnog tužioca u Podgorici uputio drugostepenom sudu na odlučivanje, iako je propustio da primjerak žalbe lično uruči optuženom na odgovor. Time je, kako se osnovano u zahtjevu navodi, prvostepeni sud postupkom koji je predhodio donošenju drugostepene presude na

štetu optuženog B.P. povrijedio odredbe čl.376. st.2. u vezi čl.168. st.2. i čl.381. ZKP. Istu povredu zakona učinio je i drugostepeni sud jer je odlučio o žalbi Osnovnog državnog tužioca izjavljenoj protiv prvostepene presude, a da prethodno nije utvrdio da li je žalba Osnovnog državnog tužioca u Podgorici dostavljena na odgovor optuženom u smislu člana 381. i čl.168. st.2. ZKP.

Po nalaženju Vrhovnog suda navedena povreda je u konkretnom slučaju mogla biti od uticaja na donošenje pravilne i zakonite odluke - član 438. tač.3. ZKP, kako se to i zahtjevom za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude osnovano ukazuje, pa je stoga drugostepenu presudu valjalo ukinuti i predmet vratiti tom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

U ponovnom postupku, radi otklanjanja navedene povrede i omogućavanja optuženom da koristi svoje zakonsko pravo, potrebno je da drugostepeni sud, prije donošenja svoje odluke, omogući da se žalba Osnovnog državnog tužioca u Podgorici dostavi optuženom B.P, na odgovor u smislu čl.381. ZKP.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzp.br.10/07 od 12.03.2007. godine)

POVREDA KRIVIČNOG ZAKONA
(Čl.377. tačka 5. ZKP u vezi sa čl.110. st.3. KZ)

Sud je prekoračio ovlašćenje koje ima po zakonu, ako je punoljetnom licu za djelo koje je izvršio kao stariji maloljetnik, izrekao kaznu maloljetničkog zatvora.

Iz obrazloženja

„U zahtjevu se navodi da su nižestepeni sudovi prekoračili ovlašćenja koja imaju po zakonu kada su mldb.izrekli kaznu maloljetničkog zatvora, jer tu kaznu shodno članu 110. stav 3. KZ nijesu mogli izreći, već samo vaspitnu mjeru pojačanog nadzora od strane organa starateljstva ili odgovarajuću zavodsku vaspitnu mjeru. Predloženo je da ovaj sud zahtjev uvaži, nižestepene presude preinači i mldb.izrekne odgovarajuću mjeru propisanu Krivičnim zakonikom.

Po razmatranju spisa predmeta i navoda iznijetih u zahtjevu za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude, Vrhovni sud je našao da je zahtjev osnovan.

Nižestepenim presudama mldb.M.G. je oglašen krivim zbog krivičnog djela ubistvo u pokušaju iz člana 143. u vezi člana 20. KZ i osuđen na kaznu maloljetničkog zatvora u trajanju od jedne godine.

Članom 110. st. 3. KZ je propisano da se punoljetnom licu za krivično djelo koje je izvršilo kao stariji maloljetnik može izreći samo vaspitna mjera pojačanog nadzora od strane organa starateljstva ili odgovarajuća zavodska vaspitna mjera, a pod uslovima iz člana 100. ovog zakonika.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da je mldb.M.G, predmetno krivično djelo izvršio kao stariji maloljetnik, a da je na dan donošenja prvostepene presude imao 20 godina četiri mjeseca i 18 dana.

Kod te činjenice, a shodno članu 110. st.3. KZ, nižestepeni sudovi su prekoračili ovlašćenja koja imaju po zakonu, kada su mldb. za navedeno krivično djelo izrekli kaznu maloljetničkog zatvora, kako se to i zahtjevom za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude osnovano ukazuje, pa je stoga ovaj sud, uvažavajući zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude, a imajući u vidu sve okolnosti slučaja, težinu učinjenog krivičnog djela, vrijeme koje je proteklo od izvršenja djela i vladanje učinioca prije i nakon izvršenog djela, preinačio nižestepene presude, tako što je mldb. izrekao vaspitnu mjeru upućivanje u vaspitno popravni dom, u koji će mldb. ostati najmanje jednu a najviše četiri godine.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzp.br.9/07 od 08.05.2007. godine)

POVREDA KRIVIČNOG ZAKONA
(Čl.377. tačka 5. ZKP u vezi sa čl.54. st.3. KZ)

Povrijedjen je krivični zakon u korist okrivljenog ako je sud izrekao okrivljenom uslovnu osudu a nije proteklo više od pet godina od pravosnažnosti ranije osude za umišljajno krivično djelo.

Iz obrazloženja

„Iz spisa predmeta nesumnjivo se utvrđuje da je okrivljeni M.M, prije izvršenja krivičnog djela nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz čl.403. st.1. Krivičnog zakonika, pravosnažno osudjivan presudom Vojnog suda u Podgorici Ik.br.702/02 od 1.03.2002. godine, zbog krivičnog djela ubistva iz čl.30. st.1. KZ RCG, na kaznu zatvora. U odredbi čl.54. st.3. Krivičnog zakonika je propisano da se uslovna osuda ne može izreći ako nije proteklo više od pet godina od pravosnažnosti osude kojom je učiniocu izrečena kazna za umišljajno krivično djelo.

Kako od ranije učinjenog krivičnog djela, koje je okrivljeni učinio sa umišljajem i za koje je pravosnažno osudjen na kaznu zatvora, nije proteklo više od pet godina, to u konkretnom slučaju po zakonu nije mogla biti izrečena uslovna osuda, kao mjera upozorenja. Stoga su nižestepeni sudovi u svojim presudama pogrešno primijenili odredbu čl.54. st.3. Krivičnog zakonika, a što je imalo za posledicu da u korist okrivljenog povrijede Krivični zakonik iz čl.377. tač.5. ZKP, jer su izricanjem uslovne osude prekoračili ovlašćenja koje imaju po zakonu.

Sa iznijetih razloga, ovaj sud je uvažio zahtjev za zaštitu zakonitosti Vrhovnog državnog tužioca RCG i na osnovu čl.433. st.2. ZKP, odlučio kao u izreci ove presude, ne dirajući u pravosnažnu presudu Osnovnog suda u Kolašinu K.br.103/2005 od 11.07.2006. godine i presudu Višeg suda u Bijelom Polju Kž.br.1100/06 od 15.11.2006. godine, kojim presudama je povrijedjen krivični zakon u korist okrivljenog.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzz.br.4/07 od 09.05.2007. godine)

ODLUKE DRUGOSTEPENOG SUDA PO ŽALBI
(Čl.393. stav 2. ZKP)

Drugostepeni sud je dužan da jednom odlukom odluči o svim žalbama protiv iste presuude.

Iz obrazloženja

“Vrhovni sud je razmotrio svise predmeta i ocijenio razloge iznijete u zahtjevu za zaštitu zakonitosti Vrhovnog državnog tužioca, pa je našao da je zahtjev osnovan.

Iz spisa predmeta se utvrđuje da su žalbu protiv presude Osnovnog suda u Podgorici K.br.04/997 od 23.03.2006. godine, izjavili Osnovni državni tužilac u Podgorici i branilac optuženog M.M, R.N, advokat iz Podgorice.

Rješavajući po izjavljenim žalbama Viši sud u Podgorici je presudom Kž.br.1003/06 od 27.02.2007. godine odlučio samo o žalbi Osnovnog državnog tužioca, a ne i o žalbi branioca optuženog, tako da je žalba branioca optuženog ostala neriješena, iako je drugostepeni sud dužan da jednom odlukom odluči o svim žalbama protiv iste presude - čl.393. st.2. ZKP i da ocijeni sve žalbene navode - čl.400. st.1. ZKP, što u konketnom slučaju nije učinjeno, čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl.376. st.2. u vezi čl.393. st.2. i čl.400. st.1. ZKP, koja povreda je bila od uticaja na donošenje pravilne i zakonite odluke, pa je kao takvu valjalo ukinuti i predmet vratiti drugostepenom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.

U ponovnm postupku drugostepeni sud će uzeti u razmatranje kako žalbu Osnovnog državnog tužioca tako i žalbu branioca optuženog, pa će nakon svestrane ocjene pobijane presude i navoda izjavljenih žalbi biti u mogućnosti da donese pravilnu i zakonitu odluku.”

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzz.br.8/07 od 28.05.2007. godine)

DOPUŠTENOST ŽALBE NA RJEŠENJE
(Čl.404. Zakona o krivičnom postupku)

Protiv rješenja o naknadi troškova branioca po službenoj dužnosti, dozvoljena je žalba, jer se ne radi o procesnim rješenjima kojim se upravlja postupkom.

Iz obrazloženja

„Osnovano se u zahtjevu za zaštitu zakonitosti ukazuje da je pogrešan zaključak prvostepenog suda da protiv navedenih rješenja nije dozvoljena posebna žalba.

Članom 404. st. 1. ZKP je propisano da protiv rješenja istražnog sudije i protiv drugih rješenja suda donesenih u prvom stepenu stranke i lica čija su prava povrijeđena mogu izjaviti žalbu uvijek kad u ovom zakonu nije izričito određeno da žalba nije dozvoljena.

U konkretnom slučaju predsjednik vijeća - sudija Osnovnog suda u Podgorici je na osnovu člana 199 - 206. ZKP, donio posebna rješenja K. br. 98/10967 od 19. 06. 2006. godine i K. br. 98/10967 od 20. 06. 2006. godine o naknadi troškova braniocima po službenoj dužnosti nakon završenog glavnog pretresa.

Pravilnom primjenom člana 404. st. 1. ZKP, u konkretnom slučaju se ne radi o procesnim rješenjima kojim se upravlja postupkom i na koje nije dozvoljena posebna žalba, niti je zakonom izričito određeno da protiv tih rješenja nije dozvoljena žalba.

Kako navedena rješenja nijesu procesna rješenja kojim se upravlja postupkom, to je protiv istih, shodno članu 404. st. 1. ZKP, dozvoljena žalba, kako se to i zahtjevom za zaštitu zakonitosti osnovano ukazuje, pa je stoga pobijano rješenje valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovni postupak i odlučivanje.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzz.br.1/07 od 31.01.2007. godine)

ZAHTEJEV ZA ISPITIVANJE ZAKONITOSTI PRAVOSNAŽNE PRESUDE
(Čl.436. stav 1. ZKP u vezi sa čl.439. st.3.ZKP)

Protiv presude kojom je izrečena novčana kazna ne može se podnijeti zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude.

Iz obrazloženja

„Nakon razmatranja zahtjeva za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude i svih predmetnih spisa, ovaj sud je našao da je zahtjev nedozvoljen.

U članu 436. stav 1. ZKP je određeno da okrivljeni koji je pravosnažno osuđen na kaznu zatvora ili maloljetničkog zatvora može podnijeti zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude zbog povrede zakona u slučajevima predviđenim ovim zakonikom.

U konkretnom slučaju okrivljeni R.D, osuđen je na novčanu kaznu. Prema tome zahtjev branioca okrivljenog za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude valjalo je odbaciti kao nedozvoljen, jer je odredbom člana 439. stav 3. ZKP propisano da će se zahtjev odbaciti u slučaju osude na krivičnu sankciju zbog koje se zahtjev ne može podnijeti. Dakle, u pitanju je zahtjev branioca osuđenog koji je podnesen protiv presude kojom je osuđenom izrečena novčana kazna i protiv takve presude po navedenom zakonskom propisu se ne može podnijeti zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzp.br.20/07 od 08.05.2007. godine)

USLOVI ZA PODNOŠENJE ZAHTEVA ZA ISPITIVANJE ZAKONITOSTI
PRAVOSNAŽNE PRESUDE
(Čl.436. st.3. ZKP)

Ako je okrivljeni odustao od žalbi svojih branilaca prije donošenja drugostepene odluke, smatra se da žalbe nijesu ni izjavljene, pa je zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude nedozvoljen.

Iz obrazloženja

„Po razmotrenju spisa predmeta, navoda iznijetih u zahtjevu i mišljenja Vrhovnog državnog tužioca RCG, Vrhovni sud je našao da zahtjev valja odbaciti kao nedozvoljen.

U članu 436. st.3. ZKP je propisano da okrivljeni koji nije koristio redovni pravni lijek protiv presude ne može podnijeti zahtjev za ispitivanje zakonitosti presude. Prema stanju iz spisa predmeta, okrivljeni P.M, odustao je od žalbi koje su odvojeno podnijeli njegovi branioci L.D. i M.N, advokati iz Podgorice. Apelacioni sud RCG, kao drugostepeni, rješenjem Kž.br.358/05 od 18.09.2006. godine, odbacio je žalbe branilaca okrivljenog, kao nedozvoljene u smislu čl.395. ZKP. Kako je okrivljeni odustao od žalbi svojih branilaca, drugostepeni sud nije po zakonu ovlašćen da cijeni pravilnost i zakonitost prvostepene presude kojom je okrivljeni osuđen na bezuslovnu kaznu zatvora, već jedino da konstatuje da su žalbe branilaca okrivljenog nedozvoljene. Prema tome, u konkretnom slučaju ima se smatrati da žalba nije ni izjavljena na presudu prvostepenog suda, pa osuđeni u smislu čl.426. st.3. ZKP nije mogao podnijeti zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude, kao vanredni pravni lijek.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Kzp.br.30/06 od 04.12.2006. godine)

OBLIGACIONO PRAVO

ZAKLJUČENJE UGOVORA
(Čl.26, 27. i 28. Zakona o obligacionim odnosima)

Ne postoji zakonska obaveza za zaključenje ugovora ukoliko dato obećanje nema karakter ponude određene sadržine sa bitnim sastojcima ugovora.

“U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno je, da na osnovu predloga tuženog-vanbračnog oca tužioca, izdata privremena mjera i naloženo tužiocu da iseli iz porodične zgrade tuženog koja se nalazi u Tološima. U postupku prinudnog sprovođenja izvršenja po navedenoj privremenoj mjeri zapisnički je konstatovano da je tuženi obećao tužiocu peti dio nepokretnosti koje posjeduje, što su potvrdili i saslušani svjedoci – izvršitelji D.R. i D.K.

Kod takvog činjeničnog stanja, pravilno su nižestepeni sudovi preimijenili materijalno pravo kada su, s pozivom na odredbe čl. 26, 27 i 28. ZOO, zaključili da je tužbeni zahtjev neosnovan. Ovo zbog toga što se navedena izjava tuženog, data u postupku izvršenja prinudnog iseljenja tužioca, ne može smatrati izjavom volje u cilju zaključenja bilo kakvog ugovora sa tužiocem. Naime, u konkretnom slučaju ne može biti riječi o usaglašenim voljama stranaka, da bi došlo do sklapanja ugovora, jer kod činjenice da dato obećanje nema karakter ponude, određene sadržine sa bitnim sastojcima ugovora, koja bi se prihvatanjem od strane tužioca pretvorila u oговор. Uz to, ne postoji zakonska obaveza za zaključivanje predmetnog ugovora da bi se moglo zahtijevati da se zaključi u smislu čl. 27. ZOO.

Stoga su neosnovani navodi revizije, da obećanje dato javnom ispravom proizvodi pravno na zaključivanje ugovora sudsom odlukom.”

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.158/07 od 11.06.2007. godine)

PREKOMJERNO OŠTEĆENJE
(Čl.139. Zakona o obligacionim odnosima)

Ne postoji očigledna nesrazmjera uzajamnih davanja između ugovornih strana, ako je, iznos naknade na ime zakupnine adekvatan iznosu sredstava potrebnih za izdržavanje maloljetnog djeteta.

Iz obrazloženja

„I po ocjeni ovog suda, pravilno su zaključili nižestepeni sudovi da predmetni ugovor o zakupu nije ništav, obzirom da su stranke zaključenjem ovog ugovora u suštini postigle sporazum o izdržavanju njihovog maloljetnog djeteta, pa su dogovorno uredile način korišćenja zakupljenog stana i regulisali način izvršenja međusobnih obaveza iz zakupa. Na ovakav zaključak suda nesumnjivo upućuje odredjenje u spornom ugovoru pod stavom II da tužena predmetni stan koristi bez naknade za period od dana zaključenja ugovora pa sve dok tužilac ne reguliše svoju obavezu prema tuženoj isplate iznosa od 30.000 DM. Iz stava III označenog ugovora proizilazi da je prethodno označeni novčani iznos u suštini obaveza tužioca za izdržavanje maloljetne ćerke parničara Katarine za vrijeme do njene 18 godine života.

Stoga su pravilno našli nižestepeni sudovi, da se u konkretnom slučaju ne može govoriti o razlozima ništavosti spornog ugovora u smislu odredbe čl.139. Zakonom o obligacionim odnosima, jer su stranke preko ovog ugovora postigle sporazum o izdržavanju maloljetnog djeteta za određeni period. Inače, sudovi su pravilno cijenili iznos određene naknade na ime zakupnine kao iznos koji je adekvatan iznosu sredstava potrebnih za izdržavanje maloljetnog djeteta stranaka, u smislu odredaba Porodičnog zakona RCG. Pri tom, se ne može smatrati da je sporazum o izdržavanju djeteta stranaka suprotan odredbama Porodičnog zakona RCG“.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.6/06 od 28.03.2007. godine)

OSNOV UGOVORA – CAUSA
(Čl.51. Zakona o obligacionim odnosima)

Ako je za zaključenje ugovora o doživotnom izdržavanju postojao interes primaoca i davaoca izdržavanja, osnov ugovorne obaveze je dopušten, pa takav ugovor nije ništav.

Iz obrazloženja

“Predmetnom tužbom tužilac je tražio da se utvrdi da je ništav ugovor o doživotnom izdržavanju zaključen pred Osnovnim sudom u Herceg Novom pod brojem R.403/96 dana 25.09.1996. godine između tužene i njene majke pok. A.J, te da se utvrdi da ostavinsku masu pok.J, čine stan br.6. koji se nalazi u Igalu, Novo mjesto br.31, ulaz I površine 70,35m² u objektu I.

Takav tužbeni zahtjev tužilac je temeljio na tvrdnji da je ugovor o doživotnom izdržavanju nezakonit jer je u pitanju fiktivni ugovor kojim se ne želi ostvariti cilj koji je naveden u ugovoru, već se njime želi lišiti tužilac prava nasljedja iza smrti svoje babe.

Nižestepeni sudovi polazeći od rezultata provedenih dokaza usvojili su postavljene tužbene zahtjeve i utvrdili da je pobijani ugovor ništav, zaključujući pri tom da je motiv kod strana ugovornica koji ulazi u casu ugovora bio nemoralan, radi čega je isti u smislu odredbe čl.103. Zakona o obligacionim odnosima u vezi čl.51. istog Zakona ništav. Nižestepeni sudovi naime smatraju da je tužena zaključila predmetni ugovor sa razloga da bi se osvetila zakonskoj zastupnici tužioca, a njena majka da bi učinila pomoć tuženoj, radi čega je takva causa nemoralna i protivna prinudnim propisima.

Po ocjeni ovoga suda izloženo stanovište nižestepeni sudova ne može se prihvatiti.

Nije sporno, da su nižestepeni sudovi zakonitost predmetnog ugovora mogli ispitivati sa aspekta da li ugovorna obaveza ima dopušten osnov - casu, iako je tužilac tvrdio da se radi o fiktivnom ugovoru, jer u smislu čl.186. st.3. ZPP koji je tada bio u primjeni sud nije vezan za pravni osnov koji je tužilac naveo u tužbi, radi čega nižestepeni sudovi nijesu prekoračili tužbeni zahtjev kada su utvrđivali da je osnov predmetnog ugovora nedopušten. Medjutim, polazeći od provedenih dokaza, posebno svjedoka A.Lj, te odredaba čl.51. Zakona o obligacionim odnosima, osnovano se revizijom dovodi u sumnju zaključak nižestepeni sudova da je osnov ugovora nedopušten što ga čini ništavim. Ovo sa razloga što je za zaključenje ugovora postojao interes tužene i njene majke što je uslov da bi osnov ugovorne obaveze bio dopušten. Jer, tužena je imala interes da joj nakon smrti majke ostane predmetni stan, a njena majka da joj tužena pruži pomoć, brine se o njoj i sahrani je nakon smrti i dr. kako je to bliže pšrecizirano ugovorom o doživotnom izdržavanju.

Dakle, po ocjeni ovoga suda, causa spornog ugovora je dopuštena jer ono što su stranke željele i ugovorile nije protivno prinudnim propisima, javnom

poretku ili dobrim običajima, radi čega su nižestepeni sudovi pogriješili kada su utvrdili da je osnov ugovora nedopušten, što ga čini ništavim.

Imajući u vidu prednje činjenice valjalo je nižestepene presude ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će na temelju provedenih dokaza, ili drugih dokaza koje stranke prezentiraju sudu utvrditi činjenice na osnovu kojih će ocijeniti da li je sporni ugovor fiktivnog karaktera u smislu čl.66. Zakona o obligacionim odnosima kojim ugovorne strane nijesu željele ostvarenje svoga cilja navedenog u ugovoru, već im je bila želja da tužioca liše prava nasljedja iza smrti svoje babe, što bi ga činilo ništavim.”

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.339/04 od 27.03.2007. godine)

NIŠTAVOST UGOVORA
(Čl.103.Zakona o obligacionim odnosima)

Ništavo je sudsko poravnanje koje je u ime stranke zaključio advokat koji nije imao punomoćje za zastupanje i ovlaštenje stranke za zaključenje poravnanja.

Iz obrazloženja

„Svoj zahtjev u ovoj pravnoj stvari, tužilac temelji na tvrdnji da nijesu bili ispunjeni zakonski uslovi za zaključenje poravnanja u postupku fizičke diobe nepokretnosti pred Osnovnim sudom u Baru, dana 14.10.1998. godine u predmetu R.br.126/96, jer je kao njegov punomoćnik postupao advokat H.Š, iako u to vrijeme nije imao punomoćje za zastupanje, pa je takvo poravnanje sklopljeno u suprotnosti sa prinudnim propisima i u pitanju je nevažeći pravni posao.

Kako je sudsko poravnanje u suštini ugovor i samim tim predstavlja vrstu raspolaganja stranaka, to je u konkretnom slučaju imovinom mogao raspolagati samo vlasnik ili lice koje je vlasnik na zakonit način ovlastio da to može da uradi.

Provedenim dokazima nesumnjivo je utvrđeno, da je tužilac dostavio sudu obavještenje o otkazu punomoćja advokatu H.Š, a takodje, i lično pomenutom advokatu, što proizilazi iz potvrde Pošte u Baru o prijemu preporučene pošiljke R.000815914 i R.000805914 dana 27.03.1998. godine. Nadalje, utvrđeno je da su navedena pismena predata preko interne knjige suda dana 30.03.1998. godine, postupajućem sudiji u predmetu R.126/96, što sve ukazuje na činjenicu da je Dj.E, otkazao zastupanje advokatu H.Š, te da isti nije bio ovlašten da zastupa sada tužioca u postupku fizičke diobe u predmetu R.126/96 na ročištu dana 14.10.1998. godine, kada je došlo do zaključenja spornog poravnanja.

Kod takvog stanja stvari nižestepeni sudovi su pravilno postupili kada su poništili sudsko poravnanje zaključeno u predmetu R.126/96, jer ga je u ime sada tužioca zaključilo lice koje na to nije imalo pravo, pa je takvo poravnanje zaključeno u suprotnosti sa prinudnim propisima te je u pitanju nevažeći pravni posao u smislu člana 103. ZOO.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.383/05 od 15.03.2007. godine)

SIMULOVANI UGOVOR
(Čl.66. Zakona o obligacionim odnosima)

Ugovor o zakupu kojim je bila prikrivena obaveza na vraćanje duga je ništav i ne proizvodi pravno dejstvo.

Iz obrazloženja:

"Presudom Osnovnog suda u Kotoru P.br.188/97 od 16.12.2002. godine, odlučeno je:

Usvaja se tužbeni zahtjev tužioca u odnosu na M.M. iz Kotora, koji se obavezuje da tužiocu po osnovu sticanja bez osnova isplati novčani iznos od 2.505,00 eura (dvijehiljadepetstotinapeteura), a sve u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti pod prijetnjom prinudnog izvršenja, dok se sa dijelom zahtjeva od dosudjenih od traćenih 2.607,58 eura tužilac odbija kao sa neosnovanim traženjem.

Obavezuje se tuženi M.M. da tužiocu na ime naknade troškova parničnog postupka nastalog iz osnova advokatskog zastupanja plati novčani iznos od 3.993,00 eura a sve u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Tužbeni zahtjev kojim se traži isplata iznosa od 2.607,58 eura po osnovu sticanja bez osnova u odnosu na M.R. se odbija kao neosnovan."

Rješavajući po žalbi tuženih Viši sud u Podgorici presudom Gž.br.1336/03 od 25.06.2004. godine odlučeno je na sledeći način:

"Odbija se žalba drugotuženog kao neosnovana, a presuda Osnovnog suda u Kotoru P.br.188/97 od 16.12.2002. godine u obavezujućem dijelu stava prvog izreke potvrđuje.

Preinačava se odluka o troškovima postupka sadržana u stavu drugom izreke iste presude, i izriče:

Odbacuje se kao nedozvoljena žalba prvotužene.

Dužan je drugotuženi isplatiti tužiocu na ime troškova parničnog postupka iznos od 2.662,00 eura u roku od 15 dana."

Protiv drugostepene presude tuženi su izjavili reviziju kojom istu pobijaju zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, predlažući da ovaj sud preinači nižestepene presude i tužbeni zahtjev odbije, ili iste ukine i predmet vrati na ponovno sudjenje.

Odgovor na reviziju je podnijet.

Po razmatranju spisa predmeta u smislu odredbe čl.386. ZPP ovaj sud je ispitaio pobijanu presudu pa je našao da je revizija prvotužene u cjelosti osnovana, dok je revizija drugotuženog samo djelimično osnovana.

Naime, neosnovano drugotuženi revizijom tvrdi da su nižestepene presude nerazumljive jer ne sadrže razloge o odlučnim činjenicama čime je počinjena bitna povreda postupka. Jer, prvostepeni sud je u obrazloženju svoje presude dao jasne i valjane razloge koji su u skladu sa provedenim dokazima, pravilno izvodeći zaključak o osnovanosti tužbenog zahtjeva u odnosu na drugotuženog. Rješavajući

po žalbi drugostepeni sud je u obrazloženju pobijane presude dao u svemu umjesne i valjane razloge koji su bili odlučni za ocjenu osnovanosti bitnih žalbenih navoda drugotuženog.

Isto tako, neosnovani su navodi revizije drugotuženog kojima se ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava. Jer, iz dokaza i utvrđenih činjenica pred prvostepenim sudom nesumnjivo je utvrđeno da je ugovor, o zakupu koji je tužilac zaključio sa prvotuženom bio simulovani pravni posao u smislu čl.66. Zakona o obligacionim odnosima, koji je ništav i ne proizvodi pravno dejstvo, a kojim je bila prikrivena obaveza drugotuženog na vraćanje duga tužiocu. Stoga su nižestepeni sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada su usvojili tužbeni zahtjev i drugotuženog obavezali na isplatu, radi čega je revizija drugotuženog u ovom dijelu neosnovana.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.393/04 od 30.01.2007. godine)

DEJSTVO RASKIDA UGOVORA
(Čl.132. Zakona o obligacionim odnosima)

Nastankom raskida ugovora stranke se oslobadjaju svojih ugovornih obaveza, a dejstvo raskida ugovora dovodi do obostrane restitucije.

Iz obrazloženja

„I po ocjeni ovog suda pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da su djelimično osnovani tužbeni i protivtužbeni zahtjev po tzv. konpezacioj protivtužbu, utvrđujući potraživanje po tužbi i potraživanje po protivtužbi, a nakon prebijanja utvrđenih međusobnih potraživanja, obavezali tuženog da tužiocu isplati iznos od 3.625,57 eura sa zakonskom kamatom. Naime, u postupku je utvrđeno da su stranke zaključile ugovore o ortakluku radi obavljanja trgovačke djelatnosti (koji nije strogo formalan ugovor), na osnovu kojeg je obaveza tužioca bila da unese cjelokupni inventar, a tuženi poslovni prostor, te da se ostvarena dobit dijeli na jednake djelove. Poslovanje stranaka je trajalo do 06.09.1990.godine, kada su raskinuli ortakluk i konstatovali da je tužiocu po osnovu ostvarene dobiti isplaćeno više od dogovorenog po sporazumu, a u iznosu od sadašnjih 8.641,34 eura. Pri tome, inventar tužioca je ostao u poslovnom prostoru tuženog koji je nastavio da ga koristi iako ugovorom nijesu postigli takav sporazum, a čija vrijednost je 12.264,42 eura. Stoga, imajući u vidu da su stranke, nastankom raskida ugovora, oslobodjene svojih ugovornih obaveza, a da je dejstvo raskida u smislu čl. 132. ZOO, dovelo do obostrane restitucije, pravilno su nižestepeni sudovi odlučili kada su po zahtjevima stranaka, u skladu sa pravilima o vraćanju datog, odlučili na izloženi način.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.64/07 od 14.03.2007. godine)

NIŠTAVOST UGOVORA

(Čl.103. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa čl.69. Zakona o Ustavnom sudu)

Nije ništav ugovor o kupoprodaji ako za vrijeme zaključenja ugovora nije bio zabranjen promet nepokretnosti.

Iz obrazloženja

„S druge strane, i po ocjeni ovoga suda nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su postavljeni tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan. Iz činjenica utvrđenih u postupku pred prvostepenim sudom proizilazi da su tuženi ugovor o kupoprodaji zaključili dana 15.01.2003. godine, kada je prema odredbi čl.39. Zakona o pravednoj restituciji ("Sl.list RCG", br.34/2002), bio zabranjen promet nepokretnosti i prava na imovini koja su predmet restitucije do pravosnažnog okončanja postupka restitucije i svi pravni poslovi koji su bili zaključeni suprotno ovoj odredbi bili su ništavi.

Dana 08.05.2003. godine, Odlukom Ustavnog suda RCG br.68/02 od 08.05.2003. godine, utvrđeno je da odredba čl.39. Zakona o pravednoj restituciji nije saglasna sa Ustavom i prestala je da važi danom njenog objavljivanja. Odredbom čl.69. Zakona o ustavnom sudu RCG ("Sl.list RCG", br.21/93), propisano je da ako je utvrđeno da pojedine odredbe Zakona nijesu u saglasnosti sa Ustavom ne mogu se primjenjivati na odnose koji su nastali prije objavljivanja odluke Ustavnog suda ako do tada nijesu pravosnažno riješeni. Imajući prednje u vidu iako je sporni ugovor bio zaključen u vrijeme važenja čl.39. Zakona o pravednoj restituciji, to se navedena odluka Ustavnog suda mora primijeniti na konkretan slučaj jer prvostepena presuda nije bila pravosnažna 08.05.2003. godine, kada je donijeta odluka Ustavnog suda. Prednje u konkretnom slučaju znači da se ima smatrati da u vrijeme zaključenja spornog ugovora nije bilo zabrane o prometu nepokretnosti, te je sporni ugovor pravno valjan, kako su to pravilno zaključili i nižestepeni sudovi.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.367/04 od 13.03.2007. godine)

POSLEDICE NIŠTAVOSTI UGOVORA
(Čl.104. Zakona o obligacionim odnosima)

Ugovor o kupoprodaji koji je zaključen na osnovu falsifikovanog punomoćja je ništav, jer nema elementa autonomije volje za prodaju nepokretnosti na strani prodavca, pa stoji obaveza uspostavljanja restitucije.

Iz obrazloženja

„U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno je da je sporni ugovor zaključen između F.DŽ. kao punomoćnika prodavca kuće, ovdje tužilje s jedne strane i tuženog kao kupca s druge strane. Na osnovu punomoćja, koje je ovjereno kod III Opštinskog suda u Beogradu, Ov.br.II.494/95 od 01.06.1995. godine, F.DŽ, inače bratanična tužilje, ovlašćena je da u ime i za račun tužilje potpiše ugovor o prodaji predmetne kuće i primi kupoprodajnu cijenu. U postupku je utvrđeno da je tuženi isplatio F.DŽ. na ime kupoprodajne cijene iznos od 54.350,00 DM. Na osnovu zaključenog ugovora tuženi se uknjižio kao vlasnik na predmetnoj nepokretnosti kod nadležnog organa. Na osnovu nalaza i mišljenja vještaka grafološke struke S.S. utvrđeno je da potpis "E.M." na pomenutom punomoćju od 01.06.1995. godine nije potpisala tužilja, a iz dopisa III Opštinskog suda u Beogradu je utvrđeno da tokom 1995. godine u III Opštinskom sudu u Beogradu kao ni u drugim Opštinskim sudovima u Beogradu nije ovjereno punomoćje kojim je tužilja ovlastila F.DŽ. da u njeno ime i za njen račun zaključi ugovor o kupoprodaji sporne nepokretnosti. Rješenjem istražnog sudije Okružnog suda u Beogradu od 23.12.2002. godine obustavljen je krivični postupak protiv tužilje zbog krivičnog djela prevare, a Okružno javno tužilaštvo u Beogradu podiglo je dana 22.07.2003. godine optužnicu protiv F.DŽ. zbog izvršenja krivičnog djela prevare i sačinjavanja lažne javne isprave - predmetnog punomoćja.

Kod tako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo kada je usvojio tužbeni zahtjev, a što je s pravom prihvatio i drugostepeni sud.

Po nalaženju ovog suda pravilan je zaključak nižestepeni sudova da je zaključen kupoprodajni ugovor ništav u smislu čl.103. Zakona o obligacionim odnosima, jer je protivan prinudnim propisima, pa stoji obaveza uspostavljanja predjašnjeg stanja i restitucije u smislu čl.104. Zakona o obligacionim odnosima. Kako je nesumnjivo utvrđeno da je predmetni ugovor zaključen na osnovu falsifikovanog punomoćja, to u konkretnom slučaju nije bilo saglasnosti volje za prodaju predmetne nepokretnosti od strane prodavca, pa stoga navodi tuženog da je bio savjestan kupac ne utiču na donošenje drugačije odluke u ovoj pravnoj stvari.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.269/06 od 30.01.2007. godine)

ZAKLJUČENJE UGOVORA PREKO PUNOMOĆNIKA
(Čl.90. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa čl.73. Zakona o obligacionim odnosima)

Ako su ispunjene zakonske pretpostavke za konvalidaciju neformalnog ugovora, tada je i neformalna punomoć punovažna.

Iz obrazloženja

„Iz predmetnih spisa proizilazi da je tužilja - protivtužena zaključila sa tetkom tužene - protivtužilje, sada pok.J.B, Ugovor o kupoprodaji stana koji se nalazi u Nikšiću, Ul. Serdara Šćepana S-70, koji je Ugovor ovjeren kod Osnovnog suda u Nikšiću pod br.8837/04 od 10.11.2004. godine. Tužilja - protivtužena je prilikom ovjere u svojstvu kupca svojeručno potpisala ugovor, dok je za prodavca ugovor potpisao D.K, advokat iz Nikšića, po punomoćju kojim ga je ovlastila J.B, a koje nije ovjereno od strane suda. Ugovorom je utvrđena kupoprodajna cijena na iznos od 14.000,00 € i da će kupac stupiti u posjed kupljenog stana nakon smrti prodavca. Tužilja - protivtužena kao kupac je u cjelosti isplatila kupoprodajnu cijenu. Na osnovu ugovora izvršena je promjena vlasništva na predmetnom stanu kod nadležnog organa uprave. Nakon smrti ranijeg vlasnika J.B, koja je umrla 16.03.2005. godine, njena bratanična tužena - protivtužilja uzela je ključeve od predmetnog stana i drži ih, kao i stan u posjedu.

Polazeći od činjenice da je ugovor zaključen u pismenoj formi, da su potpis kupca i potpis punomoćnika prodavca ovjereni od strane suda, da su sve obaveze iz ugovora u cjelosti izvršene, prvostepeni sud je usvojio tužbeni zahtjev nalazeći da je predmetni ugovor zakonit iako punomoćje dato advokatu za zaključenje ugovora nije sudski ovjereno, te da je tužilja - protivtužena stekla pravo vlasništva na predmetnom stanu na osnovu valjanog pravnog posla - ugovora o kupoprodaji, pa je tužena - protivtužilja obavezana da joj preda predmetni stan u državinu.

Odlučujući o žalbi tužene - protivtužilje drugostepeni sud je preinačio prvostepenu presudu i odbio tužbeni zahtjev kao neosnovan. Pri tome drugostepeni sud nalazi da je predmetni ugovor ništav jer punomoćje dato advokatu K.D. za zaključenje ugovora o kupoprodaji stana nije ovjereno od strane suda, te da tužilja nije stekla pravo vlasništva na osnovu valjanog pravnog posla, jer prema odredbi člana 90. ZOO forma propisana zakonom za neki ugovor važi i za punomoćje za zaključenje tog ugovora.

Po ocjeni ovog suda, shvatanje drugostepenog suda o neosnovanosti tužbenog zahtjeva zasnovano je na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Imajući u vidu činjenice koje su utvrđene u postupku pred prvostepenim sudom i ovaj sud smatra, kako to pravilno zaključuje i prvostepeni sud da zaključen ugovor o kupoprodaji stana između tužilje i pravnog predhodnika tužene nije ništav i kao takav proizvodi pravno dejstvo iako punomoćje dato advokatu za zaključenje ugovora nije ovjereno od strane suda. Naime, članom 70. Zakona o obligacionim odnosima propisano je da ugovori o prometu nepokretnosti

moraju biti zaključeni u pismenom obliku a potpisi ugovarača ovjereni kod suda, a članom 90. istog zakona da forma propisana za neki ugovor važi i za punomoćje za zaključenje tog ugovora. Međutim, nedostatak propisane forme ne povlači uvijek ništavost ugovora jer prema odredbi člana 73. ZOO ugovor za čije je zaključenje propisana pismena forma smatra se punovažnim iako nije zaključen u toj formi ako su ugovorne strane izvršile u cjelini ili pretežnom dijelu obaveze koje iz njega nastaju, ako iz cilja zbog koga je forma propisana očigledno proizilazi što drugo. Isto pravilo odnosi se i na punomoćje za koje važi posebna forma, ako je realizovano izvršenjem datog ovlaštenja vlastodavca za zaključenje ugovora. Ako su ispunjene zakonske pretpostavke za konvalidaciju neformalnog ugovora, tada je i neformalna punomoć punovažna. Punovažnost punomoćja sa aspekta forme ima se cijeliti u sklopu propisa za konvalidaciju ugovora kome nedostaje forma. Kako je u konkretnom slučaju na nesumnjiv način utvrđeno da je J.B. kao prodavac sama ispisala sadržinu punomoćja i isto svojeručno potpisala, da je primila kupoprodajnu cijenu u cjelosti, lično primila rješenje Uprave za nekretnine o upisu prava vlasništva na predmetnom stanu na ime tužilje i sačinila testament kojim ostavlja brataniću samo pokretne stvari, to upućuje na zaključak da je u potpunosti odobrila radnje koje je preduzeo njen punomoćnik po osnovu punomoćja koje nije bilo sudski ovjereno.

Kod takvog stanja stvari, nesumnjivo proizilazi da je predmetni ugovor zakonit te da je tužilja - protivtužena stekla pravo vlasništva na predmetnom stanu na osnovu valjanog pravnog posla saglasno članu 20. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa i da je na osnovu navedenog ugovora pravilno upisana kao vlasnik sporne nepokretnosti kod nadležnog organa uprave, radi čega je valjalo preinačiti drugostepenu odluku i potvrditi odluku prvostepenog suda.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.79/07 od 03.04.2007. godine)

PRAVO KUPCA NA SNIŽENJE KUPOPRODAJNE CIJENE
(Čl.498. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa čl.488. i 482. Zakona o
obligacionim odnosima)

Sniženje cijene se vrši prema odnosu između vrijednosti stvari bez nedostatka i vrijednosti stvari sa nedostatkom u vrijeme zaključenja ugovora a ne u vrijeme presudjenja.

Iz obrazloženja

„Polazeći od toga da su nakon izvršenja ugovora o kupoprodaji, od 17.09.1997. godine, na kupljenom objektu utvrđeni nedostaci, a koji se izvođenjem dodatnih radova mogu sanirati, nižestepeni sudovi su djelimično usvojili tužbeni zahtjev i obavezali tuženog da im isplati iznos od 16.850 DM. Dosudjeni iznos predstavlja procijenjenu vrijednost sanacionih radova, koje je neophodno izvesti da bi se nedostaci otklonili i kako bi tužioci mogli nastaviti dalju gradnju kupljenog objekta. Visinu naknade sud je odredio kao tržišnu vrijednost potrebnih radova na dan vještačenja. Ovakvo rezonovanje prvostepenog suda prihvatio je i drugostepeni sud.

Izloženo rezonovanje nižestepenih sudova se za sada ne može prihvatiti, jer dati razlozi nižestepenih presuda, kako o usvajajućem tako i o odbijajućem dijelu, nijesu dovoljni i jasni, pa se presude sa sigurnošću ne mogu ispitati. Istovremeno proizilazi i da nižestepeni sudovi nijesu imali u potpunosti pravilan pristup pri rješavanju predmetne pravne stvari.

Iz stanja u spisima predmeta nesumnjivo proizilazi da je pravilno utvrđenje nižestepenih sudova da su u konkretnom slučaju u pitanju skriveni nedostaci na predmetu ugovora zaključenog između parničara, Ov.br.I 6687/97 od 17.09.1997. godine, jer se predmetni nedostaci nijesu mogli otkriti uobičajenim pregledom prilikom predaje, već ih je moglo otkriti samo stručno lice. Zbog toga je bez značaja pozivanje tužene na sadržinu ugovora da se objekat kupuje u vidjenom stanju.

Medjutim, da bi po osnovu takvih nedostataka kupac mogao da stekne i koristi prava koja mu omogućava odredba čl.488. ZOO, među kojima i pravo na sniženje kupoprodajne cijene, trebalo je sa potrebnom izvjesnošću razjasniti da li je održan rok za obavještanje prodavca o skrivenim nedostacima, kojeg predviđa odredba čl.482. st.1. ZOO. Ovo sa razloga što, ako su tužioci kao kupci prijavili nedostatke tuženog u roku od 8 dana od dana kada su nedostatak otkrili, onda im pripada pravo na sniženje kupoprodajne cijene. Takođe je potrebno utvrditi kada su tužioci nedostatak otkrili jer prema odredbi člana 482. st.2. ZOO prodavac ne odgovara za nedostatke koji se pokažu pošto protekne šest mjeseci od predaje stvari, izuzev kad je ugovorom određen duži rok, a što u konkretnom slučaju ne stoji. U tom pravcu nižestepene presude nemaju potrebnih razloga, tako da su ostali nerazjašnjeni oprečni navodi stranaka.

Stoga je pobijanu i prvostepenu presudu valjalo ukinuti u cjelosti.

U ponovnom postupku sud će polazeći od činjenice da su u pitanju skriveni nedostaci na predmetnom objektu ispitati da li su tužioci obavijestili tuženu o uočenim nedostacima u roku od 8 dana, jer, ako nijesu onda su izgubili prava koja im po tom osnovu pripadaju. Pri tom, sud će voditi računa o pravilnoj primjeni odredbe čl.485. ZPP, pa će cijeniti da li je prodavac mogao znati za te nedostatke u vrijeme predaje, jer ako je znao, ili mu nijesu mogli ostati nepoznati, onda se ne može pozivati na rokove o kojima su kupci dužni da vode računa. Ukoliko se utvrdi da su u pitanju skriveni nedostaci za koje tužena, kao prodavac, nije znala niti je mogla znati u momentu predaje, a da su tužioci, kao kupci, obavijestili blagovremeno i uredno prodavca, kako to nalaže zakonska odredba, te da imaju pravo na sniženje cijene u smislu čl.488. ZOO, onda će odlučiti primjenom pravila o sniženju cijene iz čl.498. ZOO i pristupiti utvrđivanju razlike po kriterijumima u vrijeme zaključenja ugovora, a ne u vrijeme presudjenja, kako su sudovi pogrešno postupili u konkretnom slučaju. Tek nakon toga sud će biti u mogućnosti da zakonito odluči u predmetnoj pravnoj stvari.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.299/03 od 23.11.2006. godine)

OBUSTAVA ISPLATE RENTE

(Čl.188. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa čl.75. st.4. Zakona o osnovnim pravima iz radnog odnosa)

Oštećeni gubi pravo na isplatu dosudjene rente od vremena ispunjenja uslova za sticanje starosne penzije.

Iz obrazloženja

„Naime, u postupku koji je prethodio donošenju pobijane i prvostepene presude utvrđeno je, da je tužiocu - protivtuženom pravosnažnom prsudom Osnovnog suda udruženog rada u Podgorici Pss.br.468/88 od 19.05.1988. godine, priznato pravo na isplatu rente u određenom mjesečnom iznosu počev od 07.03.1988. godine, pa ubuduće. Predmetna renta je tužiocu dosudjena u visini razlike između ličnog dohotka koji bi ostvarivao, da nije došlo do invalidnosti i ostvarene invalidske penzije. Utvrđeno je i to da je tužiocu rješenjem osnovne zajednice Penzijskog i invalidskog osiguranja radnika za teritoriju Nikšić i Šavnik br.04-4208 od 30.09.1982. godine, priznato pravo na invalidsku penziju kao invalidu prve kategorije i na novčanu naknadu po osnovu tjelesnog oštećenja u određenom iznosu, te da je tuženi isplaćivao tužiocu dosudjenu rentu, u smislu naprijed pomenute odluke sve do 1.1.1995. godine, kada je obustavio njenu isplatu, sa razloga što bi tužilac na dan 14.02.1995. godine, da je radio navršio 40 godina penzijskog staža i ostvario bi pravo na starosnu penziju.

Imajući u vidu naprijed navedeno kao i odredbu čl.75. st.4. Zakona o osnovnim pravima iz radnog odnosa, tužilac je na dan 14.2.1995. godine, izgubio pravo na isplatu dosudjene rente, pa mu sledstveno tome i ne pripada pravo na njenu isplatu od obustavljanja isplate - 1.1.1995. do 24.11.2001. godine, a u smislu čl.188. st.2. Zakona o obligacionim odnosima.

Stoga su prvostepeni i drugostepeni sud pravilno postupili kada su odbili zahtjev tužioca za isplatu rente.

Nasuprot prednjem, pravilno je usvojen protivtužbeni zahtjev tužene, kada je tužiocu ukinuto pravo na rentu, utvrđenu odlukom Osnovnog suda udruženog rada u Podgorici Pss.br.468/88 od 19.05.1998. godine, jer kako je naprijed navedeno, ovo pravo tužiocu ne pripada od vremena ispunjenja uslova za sticanje starosne penzije.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.172/05 od 16.02.2007. godine)

IZMJENA DOSUDJENJE NAKNADE - RENTE
(Čl.196. Zakona o obligacionim odnosima)

Samo ako se znatnije promijene okolnosti koje je sud imao u vidu prilikom donošenja ranije odluke o visini rente, sud može na zahtjev oštećenika povećati rentu.

Iz obrazloženja

„Na utvrđeno činjenično stanje nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo, kada su tuženog obavezali da tužiocu na ime rente isplaćuje iznos od 69,70 Eura, jer prema nalazu vještaka sada toliko iznosi razlika između plate daktilografa i zarade radnika sa završenom srednjom umjetničkom školom, koju bi školu tužilac završio da nije bilo prethodnog štetnog događaja.

Navodi izjavljene revizije da je tužiocu trebalo dosuditi cjelokupan iznos zarade radnika sa završenom srednjom umjetničkom školom, a sa obrazloženjem da tužilac sada ne radi kao daktilograf, jer je bez zaposlenja ostao bez svoje krivice su neprihvatljiv. Ovo sa razloga što je presudom P.br.80/80 od 22.VI 1984. godine utvrđeno da tužiocu pripada pravo na rentu u visini razlike između zarade daktilografa za koji se posao osposobio i zarade radnika sa srednjom umjetničkom školom koju bi školu tužilac završio da nije bilo štetnog događaja. U postupku je utvrđeno da ta razlika sada iznosi 69,70 Eura i taj iznos mu dosudjen čime je pravilno primijenjena odredba čl.196. Zakona o obligacionim odnosima, kojom je propisano da sud može na zahtjev oštećenika za ubuduće povećati rentu ako se znatnije promijene okolnosti koje je sud izmao u vidu prilikom donošenja ranije odluke. Pod tim okolnostima podrazumijeva se pogoršanje radne sposobnosti oštećenika, ili pak, kao u konkretnom slučaju povećanje razlike u zaradi daktilografa i radnika sa srednjom umjetničkom školom. U te okolnosti, a kako to, osnovano pobijanom presudom nalazi i drugostepeni sud pobijanom presudom, ne spada prestanak radnog odnosa oštećenika, jer prestanak radnog odnosa nije posledica daljeg pogoršanja radne sposobnosti istog.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.45/07 od 20.02.2007. godine)

IZMAKLA DOBIT
(Čl.189. st.3. Zakona o obligacionim odnosima)

Oštećenom će se dosuditi naknada štete u vidu izmakle dobiti ukoliko je ostvarenje dobitka koji je oštećeni mogao osnovano očekivati, spriječeno štetnikovom radnjom.

Iz obrazloženja

„Utvrđeno je da je tužilac pred Osnovnim sudom u Podgorici vodio parnicu radi povraćaja oduzetih cigareta, koja je okončana pravosnažnom presudom P.br. 18214/98 od 25.12.1998. godine, kojom je usvojen tužbeni zahtjev. U postupku izvršenja te presude tužiocu je rješenje istog suda I.br.2956/99, isplaćena protivuvrijednost oduzetih cigareta dana 03.09.1999. godine. Utvrđeno je i to da su konkretnom prilikom cigarete tužioca prevožene, iznajmljenim kamionom vlasništvo PP "Nini" iz NIša, te da je direktor tužioca tom preduzeću isplatio dana 02.03.1998. godine iznos od 105.900,00 dinara na ime zadržavanja kamiona kod tužene. Vještačenjem putem vještaka finansijske struke utvrđeno je da je tužilac trpio štetu u vidu izmakle koristi za period od 11.03.1996. godine (kada su mu oduzete predmetne cigarete) do 03.09.1999. godine, (kada mu je isplaćena njihova protivuvrijednost), u visini od 322.678,86 eura, te na ime ležarine kamiona u iznosu od 7.148,28 eura.

Kod takvog činjeničnog stanja, pravilno su nižestepeni sudovi primijenili odredbe čl. 155 i 189.st.3. ZOO kada su našli da je tužbeni zahtjev na ime naknade štete po osnovu izmakle koristi i ležarine kamiona, u dosudjenim iznosima osnovan, o čemu su dali valjane razloge koje ovaj sud prihvata i na njih upućuje revidenta.

Neosnovano se revizijom ukazuje da je šteta u konkretnom slučaju u potpunosti nadoknadjena u ranijem sudskom postupku uspostavom predjašnjeg stanja, saglasno odredbama čl. 185 i 190 ZOO, zbog čega je ovaj novi zahtjev za naknadu štete iz istog pravnog osnova neosnovan, te da je angažovanje vještaka radi utvrđenja visine izmakle koristi bilo nepotrebno.

Ovo zbog toga što u smislu čl. 189. ZOO oštećeni ima pravo kako na naknadu obične štete, tako i naknadu izmakle koristi. Izmakla korist je dobitak koji je oštećeni mogao osnovano očekivati prema redovnom toku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem. Dakle, kada se šteta pojavljuje u obliku izmakle koristi, postojeća imovina oštećenog ostaje neokrnjena, ali je onemogućeno njeno povećanje u budućnosti. U konkretnom slučaju, ispunjeni su svi uslovi za odgovornost tužene za naknadu štete u visini izmakle koristi i to: da namjeravana korist nije ostvarena, dopuštenost osnova po kome bi bila korist ostvarena, kao i postojanje izvjesnosti da bi ta korist bila ostvarena da nije bilo štetne radnje tužene.

Visina štete utvrđena je na osnovu jasnog i stručnog vještačenja po vještaku finansijske struke, čija objektivnost nije dovedena u pitanje tokom

postupka niti navodima revizije, pa su bez osnova navodi revizije dati u ovom pravcu.

Nasuprot navodima revizije, pravilno je drugostepeni sud zaključio da se kao dan saznanja za obim štete ne može prihvatiti dan oduzimanja robe 11.03.1996.godine, već dan kada je tužiocu isplaćena protivuvrijednost iste 03.09.1999.godine. S obzirom na to, a da je tužba podnešena 01.12.1999.godine nije protekao trogodišnji rok zastare propisan čl. 376.st.1. ZOO, pa predmetno potraživanje nije zastarjelo.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.524/04 od31.01.2007. godine)

PODIJELJENA ODGOVORNOST
(Čl.192. Zakona o obligacionim odnosima)

Oštećena je doprinijela nastanku štete ukoliko od štetnika nije blagovremeno zahtijevala da preduzme potrebne mjere radi otklanjanja opasnosti.

Iz obrazloženja

„Iz spisa predmeta proizilazi da je kuća tuženog oštećena u zamljotresu u aprilu 1979. godine, i predviđena za rušenje jer njena sanacija nije bila moguća. Kuća se 13.10.1991. godine djelimično sama srušila. Iz nalaza vještaka H.S. proizilazilo bi da samo rušenje nije izazvalo nikakva oštećenja na susjednom objektu čiji je suvlasnik tužilja već da su oštećenja nastala i nastaju od atmosferskih padavina, jer je zbog djelimičnog obrušavanja krova ostao nezaštićen hodnik koji se nalazi iznad dnevne sobe tužilje.

Prvostepeni sud je sporni odnos raspravio primjenom čl.173. ZOO nalazeći da je kuća tuženog obzirom na stanje u kome se nalazila predstavljala opasnu stvar, pa da za štetu od opasne stvari odgovara njen imalac.

Potvrđujući prvostepenu presudu drugostepeni sud u obrazloženju presude navodi da je tuženi izvršio rušenje svog objekta, koji sa objektom tužilje ima zajednički krov i naslanjaju se jedan na drugi a da pri tom nije preduzeo radnje da zaštiti objekat tužilje od oštećenja koja bi mogla nastupiti usled radnji rušenja, da oštećenja nijesu nastala u zemljotresu, i da nijesu posledica atmosferskih i drugih kasnijih prilika.

Ovakvi razlozi drugostepenog suda, suprotni su činjeničnom utvrdjenju prvostepenog suda i sadržini izvedenih dokaza, pa postoji protivrječnost između onoga što se o odlučnim činjenicama navodi u razlozima pobijane presude i sadržine spisa, što predstavlja bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.354. st.2. tač.14. ZPP, zbog koje se revizija izjavljuje.

Ni prvostepena presuda nema razloga o odlučnim činjenicama, a zbog pogrešne primjene materijalnog prava činjenično stanje je nepotpuno utvrdjeno.

Pogrešno je pravno shvatanje prvostepenog suda da se sporni odnos ima raspraviti primjenom čl.173. ZOO.

Naime, iz spisa bi proizilazilo, da su objekti stranaka povezani zajedničkim zidom i krovom. Prvostepena presuda nema razloga o tome da li su djelovi koji dijele susjedne nepokretnosti u zajedničkoj svojini susjeda ili u isključivoj svojini jednog od njih. Od toga zavisi ko je po pravilima koja regulišu susjedska prava, bio dužan da održava te djelove i otklanja opasnosti od nastanka štete. Ako se radi o zajedničkoj svojini te troškove snose zajedničari na ravne djelove. Ako se pak radi o isključivoj svojini jednog od susjeda a postoji opasnost od potpunog ili djelimičnog rušenja zgrade ili drugog objekta susjed koji je ugrožen ima pravo da od onoga koji bi bio odgovoran za štetu prouzrokovanu rušenjem zgrade zahtijeva preduzimanje potrebnih mjera da se šteta izbjegne - čl.156. ZOO i čl.140. OIZ. U

našem pozitivnom pravu nijesu regulisana susjedska prava osim odredbe o imisijama u Zakonu o osnovama svojinsko pravnim odnosima, pa se ova pravna praznina može popuniti primjenom pravnih pravila predratnog prava.

Ukoliko se u ponovnom postupku utvrdi da je tuženi isključivi vlasnik zida i krova koji dijeli susjedne objekte stranaka tužilja je mogla da zahtijeva od tuženog da preduzme potrebne mjere radi otklanjanja opasnosti i prije nego što je došlo do djelimičnog rušenja. Ako ona to nije učinila blagovremeno treba cijeliti da li postoji njen doprinos nastanku oštećenja na objektu zbog kontinuiranog uticaja atmosferskih voda dugi niz godina.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.210/04 od 22.12.2006. godine)

PODIJELJENA ODGOVORNOST
(Čl.192. Zakona o obligacionim odnosima)

Osiguravač i vlasnik životinje odgovaraju oštećenom licu srazmjerno doprinosu u nastanku štetnih posledica.

„U ovoj pravnoj stvari nije sporno da se dana 14.09.1997. godine na dijelu magistralnog puta Nikšić - Podgorica u mjestu zvanom Mareza dogodila saobraćajna nezgoda u kojoj tužilja kao saputnica doživjela teške tjelesne povrede. Do nezgode je došlo na način što je vozilo kojim je upravljao njegov vlasnik K.N, naletjelo na konja koji je prelazio kolovoz, usled čega je došlo do prevrtanja vozila, te su od zadobijenih povreda smrtno stradali vozač K. i V.R, a tužilja teško povrijeđena. Prema nalazu vještaka saobraćajne struke proizilazi da doprinos osiguranika tuženog koji je upravljao vozilom iznosi 40% i ogleda se u prekoračenju brzine, dok je doprinos životinje koja je pelazila kolovoz bez vlasnika 60%.

Imajući u vidu naprijed navedene činjenice pravilno je drugostepeni sud preinačio prvostepenu presudu i tužilji dosudio naknadu shodno odgovornosti osiguranika tuženog. Jer tuženi kao osiguravač je odgovoran samo za onaj dio štete, za čiji nastanak je doprinio njegov osiguranik što je u konkretnom slučaju iznosi 40%, čime su ispunjeni uslovi za primjenu čl.192. Zakona o obligacionim odnosima o podijeljenoj odgovornosti. Za preostali dio štete odgovoran je vlasnik životinje bilo da je životinja bila kod njega, bilo da je zalutala i pobjegla, i samo se može osloboditi odgovorosti ako dokaže da je samo usled više sile, ili isključivo krivicom trećeg lica ili oštećenog nastala šteta.

Stoga, se ne može prihvatiti tvrdnja tužioca da je tuženi kao osiguravajuća organizacija dužan u cjelosti naknaditi predmetnu štetu a kasnije se regresirati od ostalih učesnika u nezgodi shodno odredbi čl.178. st.4. Zakona o obligacionim odnosima. Jer, primjena odredaba ovog člana moguća je samo u slučaju kada su učesnici nezgode motorna vozila i kada svi imaoci odgovaraju solidarno. Ovakvo odredjenje je propisano u želji da se osigura bolji položaj oštećenog, te mu je priznato pravo da zahtijeva potpuno namirenje od svakog imaoca vozila, koji će u regresnoj parnici utvrditi krivicu i shodno tome odgovornost za štetu.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.352/04 od 30.01.2007. godine)

STICANJE BEZ OSNOVA

(Čl.210. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa čl.11. Zakona o prometu nepokretnosti)

Smatra se da kupoprodajni ugovor o prometu nepokretnosti nije nastao ako nije zaključen u pismenoj formi i potpisi ugovarača ovjereni kod suda, te se stranka koja je primila novac po osnovu ovakvog ugovora, neosnovano obogatila.

Iz obrazloženja

„Medju strankama je nesporna činjenica da su dana 15.10.1998. godine, zaključile usmeni ugovor o kupoprodaji nekretnina, u površini od 1.050m² za kupoprodajnu cijenu od 14.000 DM, kojom prilikom je tužilac naime cijene isplatio tuženom iznos od 7.000 DM.

Polazeći od činjenice da kupoprodajni ugovor o prometu predmetnih nekretnina nije zaključen u pismenoj formi koju propisuje čl.11. Zakona o prometu nekretnina kojim je određeno da ugovor na osnovu koga se prenosi pravo svojine na nepokretnosti mora biti u pismenom obliku, a potpisi ugovarača ovjereni kod suda, to se ima smatrati da ugovor o kupoprodaji nije ni nastao. Imajući prednje u vidu, došlo je bez valjanog pravnog osnova do prelaska imovine tužioca u imovinu tuženog, pa se tuženi u smislu odredaba čl.210. Zakona o obligacionim odnosima neosnovano obogatio. Stoga nižestepeni sudovi pravilno zaključuju da je tuženi dužan tužiocu vratiti iznos od 7.000 DM sa kamatom kako to propisuje čl.214. Zakona o obligacionim odnosima, radi čega su navodi revizije tuženog u cjelosti neosnovani.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.96/07 od 17.04.2007. godine)

POVJERILAČKA DOCNJA
(Čl.325, 326. u vezi sa čl.420. Zakona o obligacijama)

Ukoliko je povjerilac neosnovano odbio prijem ponudjenog poslovnog prostora dolazi u docnju, te nema pravo na naknadu štete zbog izmakle koristi.

Iz obrazloženja

„Predmet revizijskog pobijanja u ovoj pravnoj stvari je drugostepena presuda u dijelu kojim su tuženi obavezani da solidarno isplate tužilji na ime izgubljene dobiti zbog nevršenja frizerske djelatnosti za period od 28.02.1998. do 30.06.2003. godine, iznos od 19.646,15 eura sa zakonskom kamatom, kao i u pogledu obaveze drugotuženog, da preda tužilji lokal za vršenje frizerske djelatnosti u Podgorici na uglu ulica Bratstva i jedinstva i Oktobarske revolucije, sa ulične strane, površine ne manje od 25 m² a do 28 m².

Iz spisa predmeta proizilazi, a što medju strankama nije sporno, da su pravosnažnim rješenjem Opštinskog sekretarijata za finansije Titograd br.05-8071/2 od 14.11.1998. godine eksproprisane tužiljine nepokretnosti - poslovni prostor i zemljište pod objektom na parceli br.2744 iz pos. lista 108 KO Titograd, u ul. Bratstva jedinstva, za potrebe VP 5374 Titograd (sada prvotuženog). Nije sporno da je 30.10.1998. godine tužilja sa prvotuženim zaključila sporazum da joj se da na trajno korišćenje poslovna prostorija površine 25 m² u zgradi koju će prvotuženi sagraditi na istoj lokaciji, i biti namijenjena za obavljanje samostalne djelatnosti - ženski frizerski salon i predata tužilji potpuno uređjena i spremna za obavljanje te djelatnosti. Utvrđeno je i to da je tužilji rješenjem Osnovnog suda u Podgorici R.br.8774/98 od 21.10.1999. godine određena ukupna naknada za eksproprisanu poslovnu prostoriju i zemljište pod objektom u iznosu od 1.531,880,00 dinara, obzirom da do donošenja rješenja prvotuženi kao korisnik eksproprijacije tužilji kao ranijem vlasniku nije obezbijedio poslovni prostor, zbog čega nije bilo mjesta primjeni odredaba čl.43. u vezi čl.35. Zakona o eksproprijaciji. Tužilja je pravo na izgubljenu dobit od prvotuženog, u iznosu od 158.284,32 dinara, koji se odnosi na period od 1.11.1989. godine do 20.09.1996. godine, ostvarila na osnovu pravosnažne presude prvostepenog suda P.br.834/92 od 20.09.1996. godine. Takođe je utvrđeno, da je prvotuženi sa drugotuženim zaključio dana 29.04.1997. godine Ugovor o sufinansiranju izgradnje stambeno poslovnog objekta na eksproprisanoj lokaciji pa je čl.4 tog ugovora drugotuženi kao suinvestitor preuzeo sufinansiranje tri lokala sa teretom zakupa bivših vlasnika shodno zaključenim sporazumima po osnovu eksproprijacije sa snagom izvršnog naslova, medju kojima je i navedeni sporazum od 30.10.1989. godine. Tuženi su 04.03.1998. godine, zaključili i aneks navedenog ugovora, kojim su u članu 3., pored ostalog, odredili da drugotuženi kao suinvestitor stupa u prava i obaveze zakupodavca u odnosu na vlasnike 18. 02. 1998. godine i obavezuje da poslovne

prostore preda zakupcima, te da obaveze investitora plaća za (izgubljenu dobit) sa ovim datumom prestaje.

Polazeći od toga da nije bilo tužiljinog pristanka za zaključenje ugovora od 29.04.1997. godine i njegovog aneksa od 4.03.1998. godine, nižestepeni sudovi su zaključili da postoji solidarna odgovornost tuženih za štetu zbog nevršenja frizerske djelatnosti u spornom periodu. Što se tiče zahtjeva u pogledu predaje predmetnog lokala, nižestepeni sudovi zaključuju da je samo drugotuženi mogućnosti da ispuni ovu obavezu, imajući pri tom u vidu da su kako predmetni lokal, tako i cjelokupna zgrada prešli u njegovu državinu.

Medjutim, izloženo pravno shvatanje nižestepenih sudova za sada nije prihvatljivo. Naime, zbog pogrešne primjene materijalnog prava, nižestepeni sudovi su propustili da utvrde činjenice odlučne za njegovu pravilnu primjenu, pa to i predstavlja razlog zbog koga se nižestepene presude u pobijanom dijelu moraju ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

Prije svega, nižestepeni sudovi su propustili da ocijene značaj činjenice da je tužilji nakon zaključenja aneksa ugovora o sufinansiranju, od strane drugotuženog nudjen poslovni prostor koji bi koristila kao zakupac i to lokal br.15 uz spremnost da se isti odmah opremi na način predviđen za njegovu namjenu. Uz to nijesu vodili računa o tome da je drugotuženi isticao i to da zbog odbijanja tužilje da prihvati ponudjeni lokal bio prinudjen da isti proda trećem licu, usled čega ne posjeduje niti lokal čija se predaja traži kao ni lokal približno iste ili slične površine na predmetnoj lokaciji.

Zbog propusta nižestepenih sudova da utvrde da li je tužilja neosnovano odbijala prijem ponudjenog poslovnog prostora, iako je u pitanju odlučna činjenica, nije bilo valjanih uslova, da se zakonito odluči u predmetnom sporu. Jer, ako je u pitanju neosnovano odbijanje ponudjenog poslovnog prostora postojala bi povjerilačka docnja tužilje, shodno članu 325. st.1. i člana 420. ZOO, koja bi bila od značaja na njeno pravo, kako u pogledu zahtjeva za naknadu štete zbog izmakle koristi, tako i zahtjeva u odnosu na predmetni lokal. Ovo s toga, što za slučaj povjerilačke docnje, prestaje docnja dužnika i posledice te docnje u smislu odredbe čl.326. ZOO. Prilikom ocjene da li se radi o docnji o kojoj je naprijed bilo riječi posebno se mora imati u vidu činjenica da je tužilja odbijala ponudjeni lokal i zbog toga što je smatrala da joj isti treba predati u svojinu, iako je poravnanjem zaključenim sa prvotuženim dana 30.10.1989. godine istim bilo predviđeno samo korišćenje lokala radi obavljanja djelatnosti kojom se tužilja bavila prije eksproprijacije njenih nepokretnosti. Sem toga, morao je biti ocijenjen prigovor drugotuženog da nije u državini prostora čija se predaja zahtijeva, obzirom da je isticao tvrdnju da je traženi prostor kao i druge prostore slične površine prodao trećim licima. Ukoliko bi takav navod bio tačan drugotuženi ne bi mogao izvršiti obavezu u pogledu predaje, pa bi presuda u tom dijelu bila neizvršiva.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.451/04 od 28.05.2007. godine)

ODGOVORNOST PREDUZEĆA ZA ŠTETU
(Čl.170. Zakona o obligacionim odnosima)

Za štetu koje je pretrpjelo treće lice odgovorno je pravno lice čiji je radnik u radu i u vezi sa radom prouzrokovao štetu, budući da u datim okolnostima nije postupao onako kako je trebalo.

Iz obrazloženja

„Polazeći od činjenica utvrđenih pred prvostepenim sudom, nižestepeni sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada su djelimično usvojili tužbeni zahtjev, zaključujući da se odgovornost tuženog zasniva na odredbi člana 170. ZOO. Naime, u postupku je nesumnjivo utvrđeno da je tužilac dana 04.03.2000. godine, kao korisnik usluga tuženog, zadobio tešku tjelesnu povredu u vidu prostrijelne rane nadkoljenice od strane J.D, koji je zajedno sa G.N. tom prilikom bio u njegovoj sobi. Pravosnažnom presudom Višeg suda u Podgorici K.br.122/2000 J.D. je oglašen krivim za krivično djelo ubistvo u pokušaju i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine, dok je G.N. izrečena vaspitna mjera - pojačan nadzor od strane roditelja zbog pomaganja nakon izvršenog krivičnog djela. Izvršiocu krivičnog djela su u prostorije Doma ušli na glavna vrata, prošli nesmetano pored portirnice u kojoj nije bilo portira, pa su došli u posjetu kod tužioca, a da ih niko nije legitimisao. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta iz 1999. godine, između ostalog, predviđena je obaveza portira da regulište posjete u skladu sa odredbama kućnog reda i drugih uputstava, da provjerava identitet lica koja ulaze u Dom, da udaljava lica koja nijesu stanari Doma i lica koja se ne pridržavaju kućnog reda i prave nered, a u slučaju davanja otpora obavijesti CB Nikšić. Odredbom čl.8. Pravilnika o kućnom redu tuženog, stanarima Doma, između ostalog, nije dozvoljena posjeta osim najuže rodbine.

Dakle, proizilazi da u konkretnom slučaju portir tuženog nije postupao prema opisu poslova svog radnog mjesta i nije izvršavao svoje radne zadatke u okviru svojih nadležnosti. Zbog toga je u smislu naznačene zakonske odredbe, za nastalu štetu tužiocu, kao trećem licu, odgovoran tuženi, čiji je radnik - portir u radu i u vezi sa radom prouzrokovao štetu, budući da u datim okolnostima nije postupao onako kako je trebalo.

Stoga se neosnovano revizijom tuženog ukazuje da nije bilo mjesta primjeni odredbe člana 170. ZOO. Radi se o subjektivnoj odgovornosti organizacije, a ne zaposlenog, i ne treba utvrdjivati da li je zaposleni kriv što je prouzrokovao štetu, već da li je postupao u okviru one bržljivosti koja se traži od radne organizacije pri obavljanju poslova, koje je obavljao zaposleni, pa ne stoji ni prigovor tuženog o nedostatku pasivne legitimacije.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.14/07 od 15.02.2007. godine)

ODGOVORNOST DRŽAVE ZA ŠTETU
(Čl.180. Zakona o obligacionim odnosima)

Država nije odgovorna za štetu nastalu ranjavanjem oštećenog iz vatrenog oružja od strane nepoznatog lica, ukoliko akt nasilja nije uperen protiv ustavnog uređenja.

Iz obrazloženja

„Naime, polazeći od činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda, koje sa razlogom prihvata i drugostepeni sud, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan, navodeći pri tome u svemu umjesne razloge koje i ovaj sud prihvata, i na iste upućuje revidenta. Naime, u postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude nesumnjivo je utvrđeno da je dana 10.07.1998.godine oko 22,30 časova na Trgu slobode u Nikšiću došlo do ranjavanja tužioca iz vatrenog oružja, od strane nepoznatog lica, kojom prilikom je zadobio teške tjelesne povrede u vidu ustrelnih povreda desne natkoljenice sa prelomom kostiju i oštećenjem velikog živca, te prostrelinu lijevog ramena i lijeve butine.

Polazeći od toga da se u konkretnom slučaju ne radi o aktima nasilja ili terora, odnosno javnim manifestacijama i demonstracijama, nižestepeni sudovi su pravilno odlučili kada su tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan, u smislu odredaba člana 180. Zakona o obligacionim odnosima.

Ovo zbog toga, što je u smislu citiranog propisa, država čiji su organi dužni da spriječe štetu, koja je nastala usled akata terora ili nasilja, odgovorna za naknadu štete oštećenom licu, samo onda kada su akti terora ili nasilja upereni protiv ustavnog uređenja.

Kako u ovoj pravnoj stvari nije dokazano da je šteta prouzrokovana aktom nasilja sa navedenim obilježjem, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili odredbe člana 180.st.1. Zakona o obligacionim odnosima, kada su tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.81/07 od 03.04.2007. godine)

ODGOVORNOST ZA ŠTETU OD OPASNE STVARI
(Čl.174. Zakona o obligacionim odnosima)

Kratkotrajnim davanjem stvari drugome ne gubi se svojstvo imaoca u smislu pravila o odgovornosti.

Iz obrazloženja

„Po nalaženju ovoga suda, izloženo pravno shvatanje drugostepenog suda nije pravilno i zasnovano je na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Medju strankama je nesporno da je tužilac povrijeđen iz službenog pištolja kojim je rukovao drugotuženi, kojeg je po odobrenju komandata garnizona radi razloga bezbjednosti svaki starješina mogao nositi van kasarne i van radnog vremena. Ovakva naredba bila je na snazi do 1995. godine, a oružje koje se nosilo van službe zadržavalo je karakter službenog formacijskog vatrenog oružja.

Imajući u vidu prednje činjenice i po ocjeni ovoga suda pravilan je zaključak prvostepenog suda da na strani prvotuženog stoji objektivna odgovornost kao imaoca opasne stvari radi čega je zajedno sa drugotuženom dužan naknaditi štetu tužiocu. Jer u smislu doredaba čl.174. Zakona o obligacionim odnosima imalac (držalac) je lice koje ima istinsku vlast raspolaganja sa stvari, te se kratkotrajnim davanjem stvari drugome ne gubi svojstvo imaoca u smislu pravila o odgovornosti. Polazeći od sadržine odredaba ovog zakonskog propisa, činjenica što je drugotuženi pištolj nosio van kasarne i van radnog vremena ne znači da je time prvotuženi izgubio svojstvo imaoca opasne stvari tim prije što je drugotuženi takvo ovlašćenje posjedovao po odobrenju prvotuženog - General štaba Vojske Jugoslavije. Sa druge strane, da odnos drugotuženog prema oružju nije bio trajan što je bitan momenat za odgovornost imaoca opasne stvari, govori i činjenica da je naredaba o nošenju oružja van radnog vremena i van kasarne bila ograničenog trajanja, a oružje je i dalje zadržalo karakter službenog formacijskog vatrenog oružja prvotuženog.

Kod takvog stanja stvari, nesumnjiv je zaključak da je prvotuženi imalac predmetnog oružja te je u smislu odredbe čl.174. Zakona o obligacionim odnosima objektivno odgovoran da štetu solidarno sa drugotuženim naknadi tužiocu, sa kojih razloga je drugostepenu presudu valjalo preinačiti te potvrditi prvostepenu presude i žalbu prvotuženog odbiti kao neosnovanu.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.373/04 od 16.01.2007. godine)

ODGOVORNOST DRŽAVE ZA ŠTETU KOJU PRIČINI NJEN ORGAN
(Čl.172. Zakona o obligacionim odnosima)

Ako zbog propusta u radu državnog organa – privrednog suda koji je vodio stečajni postupak nije namireno potraživanje povjerioca, odgovorna je država.

Iz obrazloženja

„Medjutim, neosnovani su navodi revizije prvotuženog da su prvostepena i pobijana presuda u preostalom dijelu zasnovane na počinjenim bitnim povredama postupka iz čl.354. st.2. tač.14. ZPP. Ovo sa razloga što i prvostepena i drugostepena presuda sadrže jasne i dovoljne razloge o osnovu odgovornosti prvotuženog, iz kojih se jasno može zaključiti da je prvotuženi u konkretnom slučaju odgovoran zbog propusta u radu njegovog organa, a utemeljenje je u odredbi čl.172. Zakona o obligacionim odnosima.

Iz datih razloga nižestepeni presuda jasno je da ne stoje navodi revizije o pogrešnoj primjeni odredbe čl.172. ZOO na konkretni slučaj, jer je osnov odgovornosti prvotuženog u propustu državnog organa - privrednog suda koji je vodio stečajni postupak nad PDS Rudnik olova i cinka "Mojkovac" iz Mojkovca.

Kako je potraživanje (pravo na pripadajući stan) utvrđeno pravosnažnom presudom, a valjanost tog potraživanja nije opovrgnuta u zakonom predviđenom postupku, što znači da isto postoji - utvrđeno je, ali nije namireno zbog propusta u radu nadležnog privrednog suda u vodjenju stečajnog postupka nad dužnikom, a koje propuste su detaljno obrazložili prvostepeni i drugostepeni sud u svojoj presudi, to se ne može smatrati da odgovornost tuženog ne stoji.

Povodom navoda revizije prvotuženog bitno je istaći i to da je potraživanje izvršno, jer je traženo u skladu sa pravosnažnom presudom - predajom stana ili alternativno je tražena dinarska protivuvrijednost za površinu pripadajućeg stana. Uglavnom, u pitanju je pripadajuće - stečeno pravo i na prvotuženog stoji obaveza sa prethodno datih razloga. Ovo tim prije što je nakon okončanja stečaja nad dužnikom stambeni fond dužnika prenijet na prvotuženog.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.484/04 od 28.03.2007. godine)

ODGOVORNOST ZA ŠTETU TREĆIM LICIMA
(Čl.172. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa čl.7. Zakona o državnoj
upravi)

**Bez obzira na to da li organi državne uprave imaju ili ne svojstvo
pravnog lica, za štetu koju oni prouzrokuju trećim licima odgovara država.**

Iz obrazloženja

„Tužbeni zahtjev zasnovan je na činjenicama da je tužiocu od strane Direkcije javnih prihoda - Finansijske policije - Odjeljenja za neposrednu kontrolu Podgorica, od 24. 12. 1998. godine, nezakonito oduzeta roba, da je to rješenje, kao i kasnija koja su uslijedila poništena od strane nadležnih organa, pa tužilac traži naknadu štete prouzrokovane nezakonitim oduzimanjem robe.

U vrijeme kada je roba oduzeta Direkcija javnih prihoda, kao organ državne uprave, nije imala svojstvoavnog lica. Nakon stupanja na snagu Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Sl. list RCG", br.54/04), nastavila je sa radom kao Poreska uprava i u smislu člana 45. navedene uredbe, ima svojstvoavnog lica.

Medjutim, po nalaženju ovog suda, to što Poreska uprava, ima pravni subjektivitet, nije relevantno za ocjenu ko je pasivno legitimisan u sporu za naknadu štete prouzokovane trećim licima zbog nezakonitog i nepravilnog rada tog organa. Bez obzira na to da li organi državne uprave imaju ili ne svojstvoavnog lica za štetu koji oni nezakonitim i nepravilnim radom prouzrokuju trećim licima odgovara Republika, u smislu člana 172. ZOO, jer su to njeni organi i šteta je prouzokovana u vršenju javnih ovlašćenja u okviru prava i družnosti Republike.

Sada je to pitanje uredjeno članom 7. Zakona o državnoj upravi ("Sl.list RCG", br.38/2003), kojim je određeno da Republika odgovara za štetu koju organ državne uprave učini svojim nezakonitim ili nepravilnim radom. Organi državne uprave su u smislu člana 3. istog zakona, Ministarstva i drugi organi uprave, a drugi organ uprave je, izmedju ostalih, i Poreska uprava - član 18. Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave.

Imajući u vidu navedeno, jasno proizilazi da se prvostepeni sud zbog pogrešne primjene materijalnog prava nije bavio utvrdjivanjem činjenica od kojih zavisi osnovanost tužbenog zahtjeva. To je razlog zbog koga se obje presude moraju ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje, da bi se u ponovnom postupku ti nedostaci otklonili.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.43/06 od 16.02.2007. godine)

ODGOVORNOST U SLUČAJU UDESA IZAZVANOG MOTORNIM
VOZILOM U POKRETU

(Čl.178. st.4. Zakona o obligacionim odnosima u vezi čl.82. Zakona o osiguranju)

Treća lica koja pretrpe štetu u sudaru dva motorna vozila imaju pravo da zahtijevaju naknadu štete od oba solidarna dužnika nezavisno od stepena njihove krivice.

Iz obrazloženja

„Polazeći od činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda, koje s pravom prihvata i drugostepeni sud, pravilno su nižestepeni sudovi primijenili materijalno pravo kada su prvotuženog solidarno sa drugotuženim, obavezali na naknadu predmetne štete, u visini preciziranoj izrekom drugostepene presude.

U ovoj pravnoj stvari nije sporno da je bliski srodnik tužilaca Vignjević Petar stradao u sudaru motornih vozila, izazvanim krivicom vozača osiguranika prvotuženog, u čijem vozilu je bio saputnik i osiguranika drugotuženog. Stoga tužiocima sa statusom trećeg lica, saglasno odredbi čl.178. st.4. ZOO, imaju pravo da zahtijevaju naknadu štete od oba solidarna dužnika nezavisno od stepena njihove krivice. Njihova odgovornost proističe iz odredbe čl.82. st.1. Zakona o osiguranju imovine i lica, po osnovu ugovora o osiguranju, a svaki dužnik solidarne obaveze odgovara za cijelu obavezu.

Prema tome, neosnovani su navodi revizije da nije bilo mjesta primjeni odredbe čl.178. st.4. ZOO, te da je sud bio u mogućnosti, a i dužan, da utvrdi stepen doprinosa njegovog osiguranika.

Isto tako, pogrešno prvotuženi smatra da je trebalo primijeniti odredbu čl.172. st.1. ili 2. ZOO, jer se one odnose na odgovornost pravnog lica za štetu koju prouzrokuje njegov organ, što u konkretnom slučaju nije u pitanju.

Takodje se nije mogla primijeniti ni odredba čl.178. st.2. ZOO, budući da ona reguliše međusobne odnose imaoaca motornih vozila, a ne položaj oštećenog kao trećeg lica prema imaočima motornih vozila koji su prouzrokovali štetu.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.35/07 od 15.02.2007. godine)

SOLIDARNA ODGOVORNOST ZA ŠTETU
(Čl.206. i čl.200. Zakona o obligacionim odnosima u vezi čl.33. Odluke o
uredjenju grada)

Preduzeće kao korisnik prostora koji je bio zahvaćen poledicom, solidarno je sa opštinom odgovorno za štetu koja je prouzrokovana njegovim propuštanjem da preduzme mjere čišćenja snijega i leda koji su očigledno predstavljali opasnost za prolaznike.

Iz obrazloženja

„S druge strane, i po ocjeni ovoga suda, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su prvo i drugotuženog obavezali na naknadu predmetne štete. Medju strankama nije sporno da se tužilja dana 28.01.2000. godine, u večernjim časovima vraćajući se kući u ul.Vuka Karadžića u Nikšiću, ispred upravne zgrade drugotuženog, okliznula i pala na zaledjenu površinu trotoara, zadobivši, pri tom, teške djelesne povrede. Dalje je utvrđeno da površina trotoara na kome se okliznula i pala, kao i ulica i trotoari oko upravne zgrade drugotuženog, nijesu bili očišćeni od leda, niti posuti solju, šljakom ili nekim drugim materijalom.

Odredbama čl.33. Odluke o uredjenju grada i održavanju gradske čistoće u gradovima i naseljima gradskog karaktera ("Sl.list SRCG" br.23/95 - Opštinski propisi) propisano je da su preduzeća, druga pravna i fizička lica dužni da očiste snijeg i led sa prilaznih puteva i staza koje koriste i da ih posipaju odgovarajućim materijalom u slučaju poledice i to počev od kolovoza pa do svojih objekata kojima ti prolazni putevi služe i da uklanjaju snijeg i led sa krovova zgrada, ako snijeg odnosno led predstavlja opasnost za prolaznike ili samu zgradu. S druge strane, u čl.35. iste odluke, propisano je da se pravna i fizička lica koje koriste stambene i poslovne zgrade staraju o čišćenju snijega i posipanju prostora odgovarajućim materijalom u slučaju poledice ispred tih zgrada, kao i o uklanjanju snijega i leda sa krova zgrade, ako snijeg, odnosno led, predstavlja opasnost za prolaznike ili samu zgradu.

Polazeći od činjenice da se zaledjeni prostor na kome je tužilja povrijeđena nalazio ispred zgrade koju je koristio drugotuženi on je odgovoran za nastalu štetu obzirom da je isti prouzrokovana njegovim propuštanjem da preduzme mjere čišćenja snijega i leda koji su očigledno predstavljali opasnost za prolaznike. Uz to, sa njim solidarno odgovara i prvo tuženi koji je bio u obavezi u pogledu vršenja nadzora nad sprovođenjem navedene odluke u skladu sa čl.17. Zakona o komunalnim djelatnostima.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.18/06 od 30.01.2007. godine)

**PRAVO NA NAKNADU ŠTETE ZBOG NEOSNOVANOG LIŠENJA
SLOBODE DIREKTORA**

(Čl.189. Zakona o obligacionim odnosima u vezi člana 558. Zakona o krivičnom
postupku)

**Pravo na naknadu štete zbog neosnovanog lišenja slobode je strogo
ličnog karaktera, te preduzeće, čiji je direktor neosnovano lišen slobode, nije
aktivno legitimisano za naknadu štete po ovom vidu, zbog izmakle dobiti za
period lišenja slobode direktora.**

P R E S U D A

Usvaja se revizija tužene pa se preinačavaju presude Višeg suda u
Podgorici Gž.br. 483/05 od 27.10.2006.godine i Osnovnog suda u Baru P.br.
726/01 od 30.12.2004.godine i izriče:

Odbija se tužbeni zahtjev kojim je traženo da se tužena obaveže da isplati
tužiocu, iz osnova naknade štete zbog gubitka poslova - izmakle dobiti za period od
6 mjeseci od dana lišenja slobode direktora tužioca, iznos od 45.988,79 eura.

Svaka stranka snosi svoje troškove.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Višeg suda u Podgorici Gž.br.483/05 od 27.10.2006. godine,
odbijena je žalba tužene i potvrđena presuda Osnovnog suda u Baru P.br.726/01
od 30.12.2004. godine, kojom je obavezana tužena da isplati tužiocu iznos od
45.988,79 eura, na ime štete u vidu gubitka poslova - izmakle dobiti za period od 6
mjeseci od dana lišenja slobode direktora tužioca, te da mu naknadi troškove
postupka u iznosu od 2.410,00 eura.

Protiv navedene drugostepene presude tužena je blagovremeno izjavila
reviziju zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene
materijalnog prava. Predložila je da se nižestepene presude ukinu i predmet vrati na
ponovni postupak, ili iste preinače na način da se odbije tužbeni zahtjev.

Odgovor na reviziju nije podnjet.

Pobijana i prvostepena presuda ne sadrže bitnu povredu odredaba
parničnog postupka iz čl.367. st.2. tač.12. ZPP-a, na čije postojanje u skladu sa
čl.401. navedenog zakona, revizijski sud pazi po službenoj dužnosti, kao ni druge
na koje se revizijom ukazuje.

Predmetnom tužbom tužilac je tražio da se obaveže tužena da mu, na ime štete u
vidu gubitka poslova - izmakle dobiti isplati iznos od 45.988,79 eura.

Takav tužbeni zahtjev temelji na činjenici da se protiv njegovog direktora
vodio krivični postupak, zbog kojeg je ovaj proveo u pritvoru 44 dana, da bi isti bio
obustavljen zbog odustanka Višeg tužioca od daljeg krivičnog gonjenja
okrivljenog. Smatra da je tužena dužna da mu naknadi materijalnu štetu koju je
trpio zbog odsustva - neosnovanog lišenja slobode svog direktora, jer je usljed

njegovog kompromitovanja izgubio mnoge komitente koji su obavljali špediterski posao preko tužioca.

Polazeći od činjenice da je tužilac poslovao sa gubitkom za vrijeme dok je njegov direktor bio neosnovano lišen slobode, a da se radi o vrsti posla koji je zasnovan na ličnim relacijama - direktor tužioca ugovora i zaključuje poslove špedicije, nižestepeni sudovi su usvojili postavljeni tužbeni zahtjev s pozivom na odredbe čl.189. st.1. i 3. ZOO, zaključujući da se radi o pravno priznatom vidu štete.

Po ocjeni ovog suda, izloženi zaključak nižestepениh sudova zasnovan je na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Naime, naknadu štete zbog neosnovanog lišenja slobode, kao i zbog neopravdane osude, saglasno odredbama čl.541 do 545 ZKP-a, može da zahtijeva samo lice koje je bilo lišeno slobode, odnosno neopravdano osuđeno, a ne i drugo lice. Zbog toga tužilac nema pravo na naknadu štete, zbog neosnovanog lišenja slobode svog direktora. Pravo na ovu naknadu je strogo ličnog karaktera i ne može se vezivati za rad tužioca - preduzeća čiji je direktor neposredno oštećen (i ostvario je štetu) zbog neosnovanog lišenja slobode. Dakle, tužilac nije aktivno legitimisan za naknadu štete po ovom osnovu koji je činjenično i pravno postavio.

Pored toga, nema uzročno posljedične veze između preduzetih radnji tužene i nastale štete tužiocu, što bi je činilo odgovornom u smislu čl.172. st.1. ZOO. Jer, radnje organa tužene u vezi vođenja krivičnog postupka protiv direktora tuženog nijesu vršene u cilju povrede poslovne reputacije tužioca niti su dovele do povrede njegovog poslovnog ugleda zbog kojeg je izgubio poslovne partnere.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.56/07 od 28.02.2007. godine)

PRAVO NA NAKNADU NEMATERIJALNE ŠTETE
(Čl.200. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa čl.558. Zakona o krivičnom postupku)

Ukoliko lice povodom vođenja krivičnog postupka koji se pokazao neosnovanim nije lišavano slobode, nema pravo na naknadu nematerijalne štete.

Iz obrazloženja

„Izvedenim dokazima koji su pravilno cijenjeni od strane nižestepenih sudova utvrđeno je da je protiv tužioca vođen krivični postupak pred Višim sudom u Podgorici pod oznakom K.br.239/01 zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično djelo neovlašćene proizvodnje i stavljanje u promet opojnih droga. Pravosnažnom presudom K.br.239/01 od 29.04.2002. godine odbijena je, optužba u odnosu na tužioca, obzirom da je Viši tužilac u Podgorici odustao od daljeg krivičnog gonjenja. Tužilac povodom vođenja krivičnog postupka nije lišavan slobode. Utvrđeno je i to, da je povodom pokretanja krivičnog postupka na TV RCG dana 18.06.2001. godine objavljeno saopštenje MUP-a RCG.

Kod takvog stanja stvari, i po nalaženju ovog suda, pravilno su postupili nižestepeni sudovi kada su zahtjev tužioca odbili kao nesonovan. Jer, pravo na naknadu štete u smislu čl.541. i čl.545. ZKP-a u vezi čl.200 ZOO pripada licu zbog neopravdane osude i licu koje je bilo neosnovano lišeno slobode, tj. koje je bilo u pritvoru. Protiv tužioca je odbijena optužba, zbog odustanka Višeg tužioca od daljeg krivičnog gonjenja, pa pri činjenici da isti nije bio lišavan slobode, to na strani tužene ne postoji odgovornost za tražene vidove štete. To što tužilac ističe, da mu je spornom prilikom povrijeđen ugled i čast usled objavljivanja informacije o pokretanju krivičnog postupka protiv tužioca u sredstvima javnog informisanja, je bez uticaja, jer zbog tih radnji nema odgovornosti na strani tužene. Uz to, zakon i ne poznaje neke vidove tražene štete, kao što je naknada štete na ime egzistencijalne vitalne ugroženosti i depresivnog stanja. Kod takvog stanja stvari, bez uticaja je isticanje u reviziji, da tužena u toku prvostepenog postupka nije osporavala osnov tužbenog zahtjeva, pa su stoga i po nalaženju ovog suda, pravilno nižestepeni sudovi zahtjev tužioca odbili u cjelosti kao neosnovan.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.122/07 od 10.05.2007. godine)

ZASTARJELOST POTRAŽIVANJA NAKNADE MATERIJALNE ŠTETE
(Čl.371. Zakona o obligacionim odnosima)

Potraživanje naknade stečene koristi po osnovu raskida ugovora zastarijeva u opštem zastarnom roku od 10 godina koji počinje da teče od dana raskida ugovora.

Iz obrazloženja

„Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca za vraćanje novca plaćenog na ime kupoprodajne cijene po ugovoru koji je raskinut i zahtjev tuženog na ime naknade za korišćenje predmetnih poslovnih prostorija od strane tužioca za period od 01.01.1991. do 19.06.2001.godine.

Polazeći od utvrdjenja da je pravosnažnom presudom prvostepenog suda P.br. 274/99 od 09.02.2000.godine raskinut ugovor o kupoprodaji poslovnog prostora koji je bio zaključen 22.01.1990.godine između pravnog predhodnika tuženog kao prodavca i tužioca kao kupca, da je vraćanje poslovnog prostora tuženom izvršeno 19.06.2001.godine, te da je na ime kupoprodajne cijene tužilac uplatio iznos od 11.091,00 eura, a da je visina naknade po osnovu korišćenja poslovnog prostora za sporni period 7.850,80 eura, nižestepeni sudovi, s pozivom na odredbu čl. 132.st. 4 i 5. ZOO, odlučuju na izloženi način. Pri tome, zaključuju da potraživanje tužioca nije zastarjelo, imajući u vidu da se rok zastarjelosti ima računati od dana raskida predmetnog ugovora. Nasuprot tome, smatraju da je potraživanje tuženog u periodu od 01.01.1991.godine do 24.07.1999.godine, u iznosu od 5.109,30 eura zastarjelo, shodno odredbi čl. 375. ZOO, računajući rok zastarjelosti od zaključenja ugovora do podnošenja protivtužbe dana 24.07.2002.godine.

Medjutim, po mišljenju ovog suda, osnovano se revizijom tuženog ukazuje da potraživanje istog nije zastarjelo. Naime, kada je kupoprodajni ugovor raskinut zbog neizvršenja obaveze jedne strane, konkretno tužioca, što je utvrdjeno navedenom pravosnažnom presudom, to je od momenta raskida prestao pravni osnov po kome on drži predmetni poslovni prostor. Stoga tuženi kao vlasnik poslovnog prostora, prema odredbi čl. 132.st.4. ZOO, ima pravo na novčanu naknadu za koristi koje je imao tužilac - kupac dok ga je koristio.

Zastarjelost ovog potraživanja - naknade za korišćenje poslovnog prostora za sporni period (od 01.01.1991, kada je predat tužiocu na korišćenje po kupoprodajnom ugovoru do 19.06.2001.godine, kada je tuženom vraćen) računa se prema opštem zastarnom roku od 10 godina predviđenim čl. 371. ZOO, koji je počeo teći od raskida ugovora - prestanka osnova korišćenja. Imajući u vidu da je predmetni ugovor raskinut 13.06.2002.godine, a tuženi ustao sa protivtužbom dana 24.07.2002.godine, očigledno je da utuženo potraživanje nije zastarjelo.

Dakle, ne radi se o zahtjevu za naknadu štete, niti zakupnini, kako to pogrešno rezonuju nižestepeni sudovi, nalazeći da to potraživanje zastarijeva za 3 godine od zaključenja ugovora. Naprotiv, radi se o naknadi stečene koristi po osnovu raskida

ugovora, koju izričito predviđa navedena zakonska odredba nezavisno od prava na naknadu štete, koje potraživanje zastarijeva u opštem zastarnom roku koji je počeo da teče od raskida ugovora.

Obzirom na prethodno iznijeto - da potraživanje tuženog nije zastarjelo, to je nižestepene presude valjalo preinačiti na način kao u izreci ove presude i obavezati tuženog da, nakon prebijanja traženog potraživanja u iznosu od 7.266,60 eura sa potraživanjem tužioca i plati iznos od 3.824,40 eura. U preostalom dijelu do iznosa od 8.349,50 eura, tužbeni zahtjev se odbija kao neosnovan.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.60/06 od 15.02.2007. godine)

ZASTARJELOST POTRAŽIVANJA NAKNADE NEMATERIJALNE ŠTETE
(Čl.376. st.1. Zakona o obligacionim odnosima)

Potraživanje naknade nematerijalne štete je zastarjelo ukoliko je od završenog liječenja oštećenog protekao subjektivni rok od tri godine.

Iz obrazloženja

„Medju strankama je nesporno da je tužilac za lice koje mu je štetu učinilo saznao u trenutku povredjivanja. Sporno je kada je saznao za štetu.

Po ocjeni ovog suda pravilno nižestepeni sudovi nalaze da je tužilac za štetu po osnovu umanjenja opšte životne aktivnosti saznao nakon završenog liječenja, a za štetu po osnovu pretrpljenih fizičkih bolova i straha u trenutku kada su bolovi, odnosno strah prestali.

Neprihvatljivi su navodi izjavljene revizije da je tužilac za nastanak štete saznao tek u toku parnice. Tužilac traži naknadu štete za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja opšte životne aktivnosti, za pretrpljene fizičke bolove i strah te naruženosti. Prema nalazima vještaka on je zadobio povredu u vidu iščašenja lijevog skočnog zgloba i neposredno nakon povredjivanja trpio bolove jakog inteziteta, a zatim srednjeg inteziteta u trajanju od 2 mjeseca i 3 nedelje. U trenutku povredjivanja i nekoliko časova nakon toga tužilac je trpio strah jakog inteziteta, a u narednom periodu od tri nedelje strah srednjeg inteziteta. Konačno nakon završenog liječenja, koje je trajalo 3 mjeseca, tužilac je saznao i za umanjenje svoje životne aktivnosti koje se ogleda u otežanom obavljanju životnih funkcija (smanjena gibljivost skočnog zgloba). Kod takve vrste štete ne može se prihvatiti stav iz izjavljene revizije da je tužilac, tek kada su sudski vještaci dali svoje nalaze, saznao da je smanjena gubljivost njegovog skočnog zgloba, da je trpio fizičke bolove i strah.

Na utvrđeno činjenično stanje nižestepeni sudovi su pravilno primijenili gore navedenu zakonsku odredbu, jer je od trenutka kada je tužilac saznao za štetu i lice koje je štetu učinilo do trenutka podnošenja tužbe proteklo tri godine.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.10/07 od 30.01.2007. godine)

STVARNO PRAVO

STICANJE PRAVA SVOJINE NASLEDJEM
(Č1.20. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Nijesu ispunjeni zakonski uslovi za sticanje prava svojine po osnovu nasledja, ako nasljednik nije dokazao pravo svojine pravnog prethodnika.

Iz obrazloženja

“Polazeći od činjeničnog utvrdjenja, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su kao neosnovan odbili postavljeni tužbeni zahtjev.

Iz predmetnih spisa proizilazi da tužilac kao osnov sticanja prava svojine na spornim nekretninama ističe nasljedje iza smrti svoga pravnog predhodnika. Da bi stekao pravo svojine po ovom osnovu, potrebno je da tužilac to pravo izvodi iz prava svojine svog pravnog predhodnika, jer po Zakonu o nasljedjivanju, zaostavština u trenutku smrti ostavioca prelazi po sili zakona na njegove naslednike.

Provedenim dokazima tužilac nije dokazao da je njegov pravni predhodnik imao pravo svojine na spornim nekretninama, radi čega je pravilan zaključak nižestepenih sudova da sporno zemljište nikada nije bilo svojina tužioca odnosno njegovih pravnih predhodnika.

Dakle, tužilac nije dokazao da je on odnosno njegov pravni predhodnik po valjanom pravnom osnovu i na zakonit način stekao pravo svojine na spornim nekretninama, jer izvedeni dokazi očigledno ne pružaju pouzdan oslonac o tome, pri čemu je teret dokazivanja ove činjenice bio na tužioca, pa u nedostatku takvih dokaza nije bilo mjesta usvajanju tužbenog zahtjeva, kako to pravilno zaključuju i nižestepeni sudovi.”

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br. 447/05 od 13.03.2007. godine)

ZAŠTITA PRAVA SVOJINE – ZAJEDNIČKA SVOJINA
(Čl.42. u vezi sa čl.18. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Ukoliko se radi o zajedničkoj nedjeljivoj svojini, jedan zajedničar ne može tražiti zaštitu svoga prava u odnosu na drugog zajedničara.

Iz obrazloženja

“Predmetnom tužbom tužilac je tražio da se utvrdi da ga je tuženi ometao u korišćenju puta za prolaz do svoje kuće, na način što je postavio kamenje i betonske stubove, radi čega je predložio da sud usvoji zahtjev i obaveže tuženog da ukloni ove prepreke i ubuduće se kloni takvog ponašanja.

Polazeći od navoda stranke, te iskaza njihovog brata koji je saslušan u svojstvu svjedoka, nižestepeni sudovi su kao neosnovan odbili postavljeni tužbeni zahtjev, zaključujući pri tom da sporni put predstavlja zajedničku nedjeljivu svojinu stranaka radi čega tužilac kao zajedničar ne može tražiti zaštitu svoga prava u odnosu na tuženog kao drugog zajedničara.

Medjutim, po ocjeni ovoga suda osnovano se ukazuje revizijom na bitnu povredu postupka, jer kako u pobijanoj tako i u prvostepenoj presudi nedostaju odgovarajući razlozi, pri čemu su dati razlozi nejasni i protivurječni radi čega se obje nižestepene presude moraju ukinuti.

Prvostepeni sud svojom presudom zaključuje da predmetni put predstavlja zajedničku nedjeljivu svojinu pri čemu ima u vidu navode tužioca i tuženog i iskaz svjedoka H.A, brata stranaka. Medjutim, iz iskaza saslušanog svjedoka, takav zaključak se nebi mogao izvesti, jer je isti pred sudom izjavio da su stranke izvršile fizičku diobu na spornom putu prije 17 godina, tako da sporni dio puta koji vodi od ivice zida stambene zgrade tužioca pa do kraja nekretnina tuženog, predstavljaju svojinu tuženog.

Dakle, zaključak prvostepenog suda da sporni put predstavlja zajedničku svojinu u potpunosti je u koliziji sa sadržinom iskaza saslušanog svjedoka, iz čega nesumnjivo proizilazi da su razlozi prvostepene presude u potpunoj suprotnosti sa ovim dokazom čime je prvostepeni sud počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.354. st.2. tač.14. ZPP, našto se osnovano ukazuje revizijom.

Navedeni nedostatak, iako je na isti žalbom ukazano, drugostepeni sud nije otklonio, niti je o istom dao bilo kakve razloge čime je i sam počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će otkloniti nedostatke na koje je naprijed ukazano, pa će valjanom ocjenom svih provedenih dokaza ponovo odlučiti u ovoj pravnoj stvari. Pri tome će, prvostepeni sud ponovnim saslušanjem istog svjedoka ili na osnovu drugih dokaza koje predlaže stranka, utvrditi da li je i na koji način sporni dio nekretnina koristio tužilac, te će zavisno od toga odlučiti

kakva zaštita u smislu odredaba Zakona o svojinsko pravnim odnosima pripada tužiocu.”

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.11/06 od 26.02.2007. godine)

ORIGINERNI NAČIN STICANJA SVOJINE
-PRIRODNI NANOS-
(Čl.21. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Ako nepokretnost nije nastala samo usled prirodnog nanosa već i usled drugih faktora, na njoj se ne može steći pravo svojine.

Iz obrazloženja

„Provedenim dokazima nesumnjivo je utvrđeno, da je tužilja ugovorom o kupoprodaji od 06.04.1956. godine kupila nepokretnost površine 6.794m², a koja se u vrijeme kupovine graničila sa rijekom Željeznicom. Međutim, usled promjene toka rijeke Željeznice, njenom regulacijom, došlo je do stvaranja sporne nepokretnosti dijela kat.parc. br.4677/1 KO Novi Bar u površini od 1.540m², koja se vodi kao "korito rijeke Željeznice" i predstavlja nastavak od parcele br.3277/1 i koja je upisana na tuženu. Utvrđeno je i to, da sporna parcela nije nastala samo od nanosa, već su na spornom lokalitetu vidljivi ostaci građevinskog materijala i djubriva koje je godinama na tom prostoru deponovan.

Kod takvog stanja stvari, i po nalaženju ovog suda, pravilno su zaključili nižestepeni sudovi, da tužilja nije stekla pravo svojine na spornoj nepokretnosti u smislu odredbe čl.21. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa. Jer, kako iz provedenih dokaza nesumnjivo proizilazi, da sporna nepokretnost nije nastala samo usled prirodnog nanosa, već i usled drugih faktora tj. betonskog uredjenja korita rijeke Željeznice. U prilog tome ide i Glavni projekat regulacije rijeke Željeznice, kojim je procijenjeno, da se "radi o dragocjenom građevinskom zemljištu za dalji razvoj Bara", te da je sa tih razloga pristupljeno regulisanju korita rijeke Željeznice.

Dakle, u konkretnom slučaju ne radi se o prirodnom nanosu (alluvio), pa se stoga ne mogu primijeniti odredbe čl.21. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa, niti odredbe čl.41 OIZ za RCG.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.63/07 od 13.03.2007. godine)

DIOBA ZAJEDNIČKE IMOVINE
(Čl.174. Zakona o vanparničnom postupku u vezi sa
Čl.16. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Ako nema sporazuma o načinu diobe između suvlasnika sud će izvršiti fizičku diobu stvari, ako je ona moguća i ako se neće znatno smanjiti vrijednost stvari.

Iz obrazloženja

„Ne stoje ni navodi revizije u vezi pogrešne primjene materijalnog prava.

Polazeći od činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda, koje prihvata i drugostepeni sud, oba suda su prilikom odlučivanja pravilno primijenili materijalno pravo. Pri tome su u obrazloženju svojih odluka dali valjane razloge, koje prihvata i ovaj sud i na njih upućuje revidenta.

Naime, u postupku koji je prethodio donošenju prvostepenog rješenja utvrđeno je, a što među strankama nije sporno da su na kat. parceli 244 upisanoj u LN 277 KO Muo I na kojoj se nalazi porodična stambena zgrada koja je predmet diobe, kao i na zemljištu pored zgrade, upisani na po 1/2 idealnog dijela P.T. (pravni prethodnik predlagača) i P.A.(pravni prethodnik protivnika predlagača).

Polazeći od odredbi čl.16. st.4. Zakona o osnovama svojinsko - pravnih odnosa i čl.174. st.1. Zakona o vanparničnom postupku, pravilno su nižestepeni sudovi, imajući u vidu nalaze i mišljenje vještaka građevinske struke M.A, Z.V. i F.Z, koji su u pogledu predloga za diobu u bitnom identični, utvrdili da je fizička dioba porodične stambene zgrade moguća podizanjem - izgradnjom pregradnog zida po vertikali po sredini kuće, tako da osa simetrije u prizemlju bude 4,63 m a na spratu 4,68 m od poprečnih obimnih zidova. Prema ovoj podjeli potrebno je umjesto sadašnjih zajedničkih ulaznih dvokrilih vrata izraditi dvoje jednokrilih vrata - za lijevi i desni dio kuće, kako su djelovi i pripali predlagačima odnosno protivpredlagačima, jer su ih isti po tim stranama i ranije koristili, dok je zemljište podijeljeno shodno pripadajućim djelovima zgrade, kao dvije odvojene kat. parcele, a prema nalazu vještaka geodetske struke M.B.

Ostali navodi podnijete revizije, posebno oni koji se odnose na isticanje predloga za diobu pred prvostepenim sudom, te oni koji se odnose na problem sa kupatilom i sanitarnim čvorom, su, kod izjašnjenja vještaka da je izgradnja pregradnog zida jedini način diobe, bez uticaja na drugačije odlučivanje u ovoj pravnoj stvari.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.256/05 od 19.04.2007. godine)

ZASTARJELOST POTRAŽIVANJA PREDAJE UBRANIH PLODOVA
(Čl.40. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Pravo vlasnika da od nesavjesnog držaoca zahtijeva predaju ubranih plodova i naknadu vrijednosti plodova koje je potrošio, otudjio, propustio da ubere ili uništi zastarijeva za tri godine od dana predaje stvari.

Iz obrazloženja

„U postupku pred prvostepenim sudom na nesumnjiv način je utvrđeno da je predmetna šuma bila svojina pravnih predhodnika tužilaca, koju je tuženi bespravno posjekao i iskoristio za svoje potrebe. Provedenim vještačenjem je utvrđeno količina posječene šume i njena vrijednost, na temelju čega su nižestepeni sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada su usvojili postavljene tužbene zahtjeve i tuženog obavezali na isplatu naknade.

Pri tome je neosnovan prigovor da je predmetno potraživanje zastarjelo obzirom da je sječa šume vršena u periodu od 1985-1988. godine, a tužba podnijeta tokom 1994. godine.

Prednje sa razloga što iz predmetnih spisa proizilazi da su nekretnine na kojima se nalazila posječena šuma predate tužiocima u postupku prinudnog izvršenja u predmetu I.br.266/94 tokom 1994. godine, kada su tužioci ustali i sa predmetnom tužbom (31.10.1994. godine), čime nije protekao rok od 3 godine iz čl.40 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa, u kome vlasnik od nesavjesnog držaoca može tražiti predaju ubranih plodova.

Navedeni prigovor je u postupku po žalbi propustio da cijeni drugostepeni sud, međutim, kako navedeni prigovor nije osnovan bez značaja bi bilo ukidanje pobijane odluke i vraćanje predmeta drugostepenom sudu da isti ocijeni.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.104/07 od 17.04.2007. godine)

STICANJE PRAVA SVOJINE
(Čl. 20. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Novčana ulaganja tužioca u cilju poboljšanja uslova stanovanja koja imaju karakter redovnog održavanja stana i koja nijesu dovela do uvećanja imovine ostavioca ne mogu voditi sticanju svojine na predmetnom stanu već samo mogu biti osnov za postavljanje obligaciono pravnog zahtjeva.

Iz obrazloženja

„Provedenim dokazima tužilac nije dokazao osnovanost svoje tužbe da je svojim radom, ulaganjem i na drugi način uvećao vrijednost imovine ostavioca, koja bi odgovarala vrijednosti predmetnog stana, radi čega isti ne bi ulazio u ostavinsku masu njegove majke. S druge strane, sva ulaganja koja je tužilac imao u sporni stan imaju karakter redovnog održavanja stana, koja nijesu dovela do uvećanja imovine ostavioca, niti obim i vrsta izvedenih radova može voditi sticanju svojinskih prava tužioca na spornom stanu. Isto tako, i pod uslovom da je tužilac dokazao da je izdržavao svoju majku, snosio troškove sahrane, izgradio grobnicu itd., takodje nemaju značaja za sticanje svojine na predmetnom stanu, već eventualno mogu biti osnov za postavljanje obligaciono pravnog zahtjeva.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.176/07 od 26.06.2007. godine)

SUSVOJINA
(Čl.13. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Za izdati poslovni prostor koji je u susvojini svaki suvlasnik ima pravo na naknadu zakupnine srazmjerno veličini njegovog dijela.

Iz obrazloženja

„Polazeći od činjeničnog utvrđenja nižestepeni sudova, pravilno je primijenjeno materijalno pravo kada je drugotuženi Dj.V. obavezan da tužilji na ime neisplaćene zakupnine za period od 22.07.1997. do 22.06.2004. godine isplati iznos od 21.282,00 eura, sa zateznom kamatom od 06.01.2001. godine, kao srednjeg datuma dospjeća. Naime, susvojina postoji kada više lica na istoj stvari imaju pravo svojine, ali tako da je svakom od njih odredjen idealni dio (idealna kvota), jer stvar nije individualno podijeljena. Svojina na stvari pripada svim suvlasnicima, a pojedini suvlasnik nije vlasnik cijele stvari, već posjeduje idealni dio. Svaki suvlasnik koristi stvar u proporcijama sa svojom kvotom, ne povredjujući prava ostalih suvlasnika. Tako se i plodovi i ostali prihodi od stvari dijele izmedju suvlasnika srazmjerno veličini njegovog dijela. U konkretnom slučaju, u postupku koji je prethodio donošenju prvostepene presude, utvrđeno je, da je tuženi Dj.V. naslijedio suvlasnički dio u obimu od 1/2 idealnog dijela na predmetnoj nepokretnosti, te da mu je zakupac uredno isplaćivao zakupninu, čiji iznos je nespornan medju strankama, kao i da tužilji, kao suvlasniku, nije isplaćivan dio zakupnine, koji bi joj pripadao prema njenom suvlasničkom dijelu, što je medju strankama, takodje nesporno.

Dakle, prostor koji je u suvlasništvu koristi jedan od suvlasnika bez naknade dok drugi suvlasnik prima naknadu za cijelu nepokretnost koja je predmet korišćenja, zavisno od čega neisplaćena zakupnina predstavlja vid sticanja bez osnova.

Tvrđnja revidenta, da je u zakup dat samo dio stvari "koji je čak manji od suvlasničkog dijela drugotuženog nije od uticaja, jer pojam suvlasništva podrazumijeva pravo vlasništva nad svakom česticom nepokretnosti.

Kod takvog stanja stvari, i po ocjeni ovog suda, pravilno su postupili nižestepeni sudovi kada su obavezali tuženog na isplatu neisplaćenog dijela zakupnine. O tome su u pravostepenoj presudi dati pravilni i potpuni razlozi koje u svemu prihvata i ovaj sud i na iste upućuje revidenta.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.338/06 od 06.02.2007. godine)

STICANJE PRAVA SVOJINE NA NEPOKRETNOSTI
-JAČI PRAVNI OSNOV-
(Čl. 41. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Raniji savjesni kupac nepokretnosti ima jači pravni osnov u odnosu na kasnijeg nesavjesnog kupca, pa i u slučaju kada je ta nepokretnost predata u državinu kasnijem nesavjesnom kupcu koji je izdejstvovao upis kod katastra.

Iz obrazloženja

„Prema stanju u spisima prvostepeni sud je usvojio tužbeni zahtjev zaključujući da je tužilac dokazao da je vlasnik stvari čija predaja se traži u smislu čl.33. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa. Takodje je odbio kao neosnovan protivtužbeni zahtjev nalazeći da je ocjenom izvedenih dokaza utvrdio da je ugovor o kupoprodaji koji je tužilac u svojstvu kupca zaključio sa B.Lj. nije fiktivni pravni posao. Istovremeno prvostepeni sud smatra da predugovor o kupoprodaji koji je zaključen između B.Lj. i tužene ne predstavlja valjan osnov za sticanje svojine na spornom stanu.

Drugostepeni sud je u svemu prihvatio činjenične i pravne zaključke prvostepenog suda zbog čega je žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu.

Medjutim, po nalaženju ovog suda ovakvo zaključivanje nižestepenih sudova za sada se ne može prihvatiti.

Pri ocjeni pitanja da li se radi o predugovoru ili ugovoru nije relevantno kako su stranke taj pravni posao imenovala, već se mora cijeliti njegova sadržina. Iz sadržine tog pravnog posla jasno se može zaključiti da se radi o ugovoru o kupoprodaji, a ne o predugovoru koji obavezuje stranke da kasnije zakluče glavni ugovor. Kupoprodajnu cijenu prema čl.1. st.2. Ugovora kupac je u cjelosti isplatio na dan zaključenja ugovora. Takodje je čl.3. određeno da će se od 06.09.1998. godine, ukoliko stranke ne zakluče glavni ugovor, predugovor smatrati glavnim ugovorom i prodavac je saglasan da se na osnovu ovog ugovora kupac uknjiži kao vlasnik. Dakle, stranke su u okviru slobode ugovaranja potpuno definisale sadržinu ugovora, konstatovala da je kupac izvršio ugovor tako što je platio kupoprodajnu cijenu kao i pravo kupca da se nakon 06.09.1998. godine uknjiži kao vlasnik stana. Prema tome, po ocjeni ovog suda ne radi se o predugovoru, već o ugovoru o kupoprodaji, pa se pravni stav iz odluke Vrhovnog suda Republike Srbije na koju se poziva prvostepeni sud ne može primijeniti na sporni odnos.

Takodje su osnovani navodi revizije da prvostepeni sud nije brižljivo cijenio sve izvedene dokaze našta je revident ukazivao u žalbi protiv prvostepene presude ali drugostepeni sud te nedostatke nije otklonio.

Naime, prvostepeni sud u razlozima presude navodi da je na osnovu iskaza B.Lj. datog u prijavi Odjeljenju policije u Bloku V Podgorica, utvrdio da je predugovor o kupoprodaji stana fiktivni pravni posao i da je zaključen radi

obezbjedjenja obaveze po ugovoru o kupoprodaji auta koji je zaključen između tužene i A.Ž, te da je tužena u sporni stan uselila nasilno.

Po nalaženju ovog suda prvostepeni sud nije mogao ovakvu dokaznu snagu dati tom dokazu, bez obzira što je izjavu, prema utvrđenju prvostepenog suda B.Lj. dala u policiji, jer sama ta činjenica ne dokazuje istinitost tih tvrdnji. Da su sve izjave koje se daju pred policijom istinite, onda se ne bi morala od strane suda provjeravati njihova istinitost u sudskim postupcima.

Isto tako, prvostepeni sud je prilikom ocjene iskaza preslušanih svjedoka u pogledu utvrđivanja činjenica koje se tiču punovažnosti ugovora koji je zaključen između tužioca i B.Lj. morao cijeniti i to što je tužilac stranka u više sporova koji se vode pred prvostepenim sudom povodom punovažnosti ugovora o kupoprodaji stanova u kojima je on bio kupac.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će otkloniti nedostatke na koje je ukazano ovim rješenjem.

Ukoliko se u ponovnom postupku pravilnom ocjenom izvedenih dokaza utvrdi da je ugovor o kupoprodaji koji je zaključio tužilac sa B.Lj. punovažan te da je i tužena radi sticanja prava svojine na istu nepokretnost također zaključila ugovor o kupoprodaji, onda se sporni pravni odnos mora raspraviti primjenom čl.41. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa. To znači da se prilikom ocjene ko ima jači pravni osnov mora cijeniti savjesnost kupaca. Tako kada su svi kupci savjesni, jači pravni osnov ima kupac koji je ishodio upis u zemljišnu, odnosno drugu javnu knjigu a raniji savjesni kupac ima jači pravni osnov u odnosu na kasnijeg nesavjesnog kupca. Ovo i u slučaju kada je prodavac nepokretnosti predao u državinu kasnijem nesavjesnom kupcu ili je nesavjesni kupac ishodio upis u zemljišnu, odnosno drugu javnu knjigu.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.66/05 od 28.12.2006. godine)

VRŠENJE SLUŽBENOSTI
(Čl.50. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Ukoliko je zasnovano pravo službenosti, službenost se vrši na način kojim se najmanje opterećuje poslužno dobro.

Iz obrazloženja

“Naime, i po ocjeni ovoga suda nižestepeni sudovi su nesumnjivo utvrdili da tuženi nema pravo službenosti preko nekretnine tužioca i pravo priključivanja vodovodnih i kanalizacionih cijevi sa objekata M.R. i C.B. na vodovodnu mrežu. U postupku koji je predhodio donošenju pobijane presude utvrđeno je da je tuženi preko nekretnina tužioca bez njegove saglasnosti na vodovodnu mrežu, primključio objekte M. i C, tako da instalacije ometaju izgradnju građevinskog objekta. Provedenim dokazima dalje je utvrđeno da su vodovodne cijevi ukopane na dubini od 0,5m od površine postojećeg terena a kanalizacione na dubini od 0,55m a na nekim mjestima i pliće, što prema nalazu i mišljenju vještaka onemogućava gradnju objekta tužioca bez predhodnog izmještanja istih. Pored toga, iz nalaza vještaka proizilazi da su predmetne cijevi postavljene neadekvatno jer cijelom dužinom zahvataju plac tužioca u širini od 4,20 m, a iste je trebalo postaviti pod uslovom da je za to postojala saglasnost tužioca na udaljenost od pola do metar od granice sa susjednom parcelom kako bi najmanje smetale korišćenju placa tužioca.

Imajući prednje u vidu proizilazi da predmetna službenost nije zasnovana u smislu odedbe čl.51. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa, niti je vršena na način koji najmanje opterećuje poslužno dobro kako to propisuju odredbe čl.50. navedenog zakona, radi čega je tuženi kao vlasnik vodovodne i kanalizacione mreže koji vrši poslove izgradnje, dužan postavljene cijevi ukloniti.

Pri tome, se tuženi sa uspjehom ne može pozivati na opštinsku odluku ("Sl.list RCG", br.25/83) koja je stupila na snagu 17.08.1983. godine, gdje je čl.17. propisano da je vlasnik susjednog zemljišta dužan da omogući da se spajanje izvrši preko tog zemljišta, sa razloga što je tuženi objekte M. i C. na vodovodnu mrežu priključio ranije, odnosno 12.04.1983. godine.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.249/04 od 16.01.2007. godine)

PRESTANAK SLUŽBENOSTI
(Čl.58. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Službenost prestaje nevršenjem ako se vlasnik poslužnog dobra protivljenom vršenju a vlasnik povlasnog dobra tri uzastopne godine ne vrši svoje pravo.

Iz obrazloženja

“U konkretnom slučaju se ne može govoriti o sticanju prava korišćenja na predmetnom zemljištu od strane pravnog prethodnika protivtužioca, kako to pogrešno zaključuju nižestepeni sudovi. Ovo tim prije što i iz Zapisnika od 12.08.1973. godine, kojeg su sačinili sva četiri etažna vlasnika nakon završene gradnje zgrade u cjelini, proizilazi da su se vlasnici većeg dijela placa dogovorili da nadoknade vlasnicima manjeg dijela placa po svakom m² iznos od 8.000 starih dinara, tako da svi budu izjednačeni u iznosu koji je plaćen za kupovinu placa kao cjeline.

Stoga ne stoji zaključak nižestepeni sudova da su Zapisnikom od 12.08.1973. godine uređeni odnosi vlasnika zgrade po principu podjele placa i zgrade na dva dijela po pravoj liniji, tako da istočni dio pripada tužiocu i pravnom prethodniku tuženih, a zapadni R. i V, pa da se utvrđena nadoknada odnosi na regulisanje prava između četvorice etažnih vlasnika stanova po principu dvojice prema drugoj dvojici, već se utvrđenom nadoknadom po zapisniku ujednačavaju prava svih etažnih vlasnika pojedinačno.

Kako prvostepeni sud izvodi pogrešan zaključak u pogledu osnovanosti protivtužbenog zahtjeva, to pogrešno odlučuje i u dijelu postavljenog tužbenog zahtjeva.

Zbog pogrešnog pravnog pristupa prilikom odlučivanja po zahtjevu tužbe, sud nije ispitivao da li su se stekli uslovi za prestanak vršenja službenosti prolaza predmetnom nekretninom u smislu odredbe čl.58. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa, zbog nevršenja u zakonom određenom periodu.

Sa iznijetih razloga, ovaj sud je ukinuo nižestepene presude i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

U ponovnom postupku sud će usmjeriti dokazni postupak u pravcu utvrđivanja činjenica da li je prestalo pravo prolaza parcelom tužioca ustanovljeno kao službenost po ugovoru o diobi i to zbog nevršenja u zakonom predviđenom periodu, cijenjeno u smislu odredbe čl.58. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa. Tek nakon pravilnog utvrđenja činjenica u tom dijelu i pravilne ocjene svih izvedenih dokaza, a imajući u vidu date primjedbe ovog suda, prvostepeni sud će biti u mogućnosti da zakonito odluči po tužbenom i protivtužbenom zahtjevu.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.482/04 od 27.03.2007. godine)

NASLEDNO PRAVO

NASLEDNA PRAVA STRANIH DRŽAVLJANA
(Čl.5. Zakona o nasljedivanju)

Ukoliko se radi o naslednim pravima stranaca, sud je dužan u postupku raspravljanja zaostavštine utvrditi da li je za sticanje prava svojine na nepokretnosti nužno postojanje ugovornog reciprociteta sa odnosnom državom.

Iz obrazloženja

“Iz spisa predmeta se utvrđuje da prepis presude Osnovnog suda u Pljevljima P.br. 698/01 koja se nalazi u spisima predmeta, je u fotokopiji, koji je neovjeren, pa se ne može sa sigurnošću utvrditi, da li je takva odluka pravosnažna.

Nadalje, predmetnom presudom sud je utvrdio obim zaostavštine pok. B.M. i za zakonske naslednike oglosio sinove B.R, M.V, M.snahu B.B. i kćerku G.S. na po 1/6. Takvim presudjenjem, sud je odredio nasledničke djelove zakonskih naslednika u parnici, i na taj način preuzeo ulogu ostavinskog sudije, pa se stoga postavlja pitanje opravdanosti daljeg vodjenja postupka oko raspravljanja zaostavštine iza smrti pok.B.M.

Isto tako, valja ukazati, da je navedenom presudom B.B, snahi ostaviteljice, priznat status zakonskog naslednika, iza smrti ostavilje (svekrve) i ako joj taj položaj ne pripada shodno Zakonu o nasljedivanju.

Pored toga, nižestepeni sudovi gube iz vida odredbu čl. 5. Zakona o nasljedivanju, kojim, je propisano, da strani državljani imaju na teritoriji Republike Crne Gore ista naslednog prava, kao i njeni državljani pod uslovima reciprociteta. Međutim, u tom pravcu, nižestepeni sudovi nijesu preuzeli ni jednu radnju u pogledu utvrđivanja, da li za sticanje nepokretnosti stranaca nasljedivanjem tj.naslednika iz Hrvatske i Slovenije je nužno postojanje ugovornog reciprociteta sa odnosnom stranom državom, ili je pak dovoljan i faktički reciprocitet, a na koje okolnosti se s pravom ukazuje revizijom. Ovo s razloga što revident ukazuje, da B.B.-B. ima državljanstvo Republike Hrvatske, a B.M. državljanstvo Republike Slovenije. Sa tih razloga, ove činjenice sud je bio dužan utvrditi u vrijeme otvaranja nasledja iza smrti sada pok.B.M.

Isticanje revidenta, da se u postupku raspravljanje zaostavštine, iza smrti njegovog oca pok.B.T, svoj dio ustupio majci sada pok.B.M, te da mu sada taj dio pripada, je bez ikakvog značaja. Jer, njegov nasledni dio koji mu je pripadao iza smrti pok.oca, je ušao u nasledni dio njegove majke sada pok.M, jer se isti odrekao u njenu korist, pa njen nasledni dio čini 2/5 nekretnina upisanih u list nepokretnosti br.30 KO Maoče, a koje nekretnine su u tom obimu sada predmet raspravljanja izmedju zakonskih naslednika.

Dakle, po nalaženju ovog suda, izloženo rezonovanje nižestepenih sudova nije prihvatljivo i predstavlja rezultat pogrešne primjene materijalnog prava, pa se zbog propusta nižestepenih sudova, da utvrde činjenice odlučne za njegovu

pravilnu primjenu, pobijano i prvostepeno rješenje moraju ukinuti i predmet vratiti prvostepnom sudu na ponovni postupak.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.434/04 od 28.12.2006.godine)

SUDSKI TESTAMENT
(Čl.66. Zakona o nasljedjivanju)

Činjenica da na zapisniku na kome je sačinjen sudski testament nedostaje potpis zapisničara, ne može biti osnov za poništaj testamenta, ako su ispunjene ostale pretpostavke za njegovu valjanost.

Iz obrazloženja

„Polazeći od činjenica utvrđenih u postupku pred prvostepenim sudom, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su odlučujući o dijelu tužbenog zahtjeva za poništaj sudskog testamenta na način što su isti odbili kao neosnovan. Naime, provedenim dokazima nesumnjivo je utvrđeno da je sporni testament sačinjen pred Osnovnim sudom u Kotoru i to u bolnici u Kotoru, na hiruškom odeljenju, dana 27.10.1994. godine, gdje se tada zavještalc S.G. nalazila na liječenju, a da je otkucan na jednom listu pelir papira, upotrebom dvije pisaće mašine ili dvije grafitne trake, što samo po sebi ne može biti osnov za poništaj testamenta. Sudija osnovnog suda koja je sačinila testament na zapisniku je konstatovala da je identitet zavještaoca utvrdila na osnovu izjava svjedoka P.Š. i Č.J, koji su istovremeno i svjedoci testameta, a zakon ne isključuje mogućnost da ista lica budu svjedoci identiteta i svjedoci sačinjavanja testamenta. Nadalje, sudija je prije sastavljanja testamenta po kazivanju zavještaoca, na osnovu razgovora sa njim (njom), zaključila da je zavještalc sposoban za rasudjivanje i da ima jasno izraženu i slobodnu volju da sačini testament, zbog čega nije bilo potrebno da se prije sačinjavanja predmetnog testamenta angažuje ljekar neuropsihijatar radi ocjenjivanja sposobnosti za rasudjivanje zavještaoca S.G. Takodje, sudija je na zapisniku konstatovala da je testament zavještaocu pročitao i protumačen, i to u prisustvu dva svjedoka, a na istom zapisniku konstatovana je i izjava zavještaoca da je to njegovo zavještanje te izjave svjedoka da je u njihovom prisustvu sačinjen testament po kazivanju zavještaoca, da je zavještaocu isti pročitao i protumačen, nakon čega je od strane zavještaoca pregledan i svojeručno potpisan. U postupku je utvrđeno i to da se na zapisniku na kojem je sačinjen testament nalaze potpisi zavještaoca (čija se vjerodostojnost ne spori) i to: jedan potpis ispod same sadržine testamenta, na mjestu gdje je sud i odredio da stoji, a drugi neposredno ispod prednje konstatacije suda, a ispod namjenski otkucane linije, dok nedostaje potpis zapisničara.

Kod navedenog činjeničnog utvrđenja pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da je sporni testament sastavljen u skladu sa zakonom, tj.pod uslovima i u formi sudskog testamenta, kako to propisuje odredba čl.66. Zakona o nasljedjivanju RCG, pa su pravilno odlučili kada su tužbeni zahtjev u dijelu kojim je tražen poništaj predmetnog testamenta odbili kao neosnovan. Inače, nižestepeni sudovi su u svojim presudama u svemu dali pravilne i potpune razloge koje prihvata i ovaj sud i na iste upućuje revidenta.

Pri iznijetom, i po ocjeni ovog suda, greške u potpisivanju pri sastavljanju sudskih zapisnika su moguće i one u svjetlu postojanja i nespornosti sudijinog potpisa i potpisa svjedoka, ne mogu biti osnov za poništaj predmetnog testamenta, kako to pravilno zaključuju i nižestepeni sudovi.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.384/04 od 15.02.2007. godine)

PISMENI TESTAMENT PRED SVJEDOCIMA
(Čl.64. Zakona o nasljedivanju)

Ukoliko sačinjavanju pismenog testamenta pred svjedocima nijesu prisustvovala oba svjedoka, testament je ništav.

Iz obrazloženja

„Takodje se neosnovano ukazuje revizijom da je nepravilno utvrđena vrijednost predmeta spora, i da prvostepena presuda nema razloga u dijelu kojim je odlučeno o troškovima spora. Prije svega, vrijednost predmeta spora je određena u skladu sa odredbom čl.40. st.2. ZPP jer stranke nijesu imale prigovora na označenu vrijednost predmeta spora iz tužbe, pa je sud pravilno uzeo kao mjerodavnu tu vrijednost. Što se tiče odluke o troškovima spora prvostepeni sud je u obrazloženju svoje odluke dao jasne razloge u kojem iznosu i za koje radnje su troškovi dosudjeni, radi čega ne stoje navodi revizije kojima se ukazuje na bitne povrede odredaba parničnog postupka.

Isto tako su neosnovani i navodi revizije kojima se ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava.

Naime, i po ocjeni ovoga suda, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su usvojili postavljeni tužbeni zahtjev. Jer, iz dokaza koji su provedeni u postupku pred prvostepenim sudom, koje je taj sud pravilno ocijenio, proizilazi da sporni testament nije sačinjen u skladu sa odredbama čl.62. i 64. Zakona o nasljedivanju. Provedenim dokazima je naime utvrđeno da sačinjavanju testamenta nijesu prisustvovali oba svjedoka čije je prisustvo obavezno u smislu odredbe čl.64. navedenog Zakona, radi čega isti nije sačinjen u formi koja predstavlja uslov za njegovu punovažnost, što ga čini ništavim kako to pravilno zaključuju i nižestepeni sudovi.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.522/04 od12.02.2007. godine)

STICANJE ZAOSTAVŠTINE – TESTAMENTALNI NASLEDNICI
(Čl.130. Zakona o nasljedivanju u vezi sa čl.115. Zakona o vanparničnom postupku
i čl.37. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa)

Testamentalni nasljednik po sili zakona postaje vlasnik ostavine u času smrti ostavioca, bez obzira da li se nalazi u posjedu iste, te je aktivno legitimisan na podnošenje svojinsko pravne tužbe.

Iz obrazloženja

„U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno je da je sada pok. K.S. bila suvlasnik na 1/2 predmetnih nekretnina. Po predlogu tužioca, pred Osnovnim sudom u Beogradu, vodi se postupak za raspravljanje zaostavštine iza njene smrti, koji je pokrenuo tužilac kao testamentalni nasljednik po proglašenom testamentu od 24.09.2002. godine. Tuženi se nalazi u posjedu ovih nekretnina bez pravnog osnova.

Polazeći od takvog činjeničnog stanja i odredbe čl.130. Zakona o nasljedivanju, koja propisuje da zaostavština umrlog prelazi po sili zakona na njene naslednike, te odredaba zakona o vanparničnom postupku, koji reguliše postupak proglašenja testamenta i donošenja rješenja o nasljedivanju, prvostepeni sud zaključuje da je tužbeni zahtjev neosnovan i odbija tužbeni zahtjev. Ovo zbog nedostatka aktivne legitimacije, nalazeći da testamentalni nasljednici postaju vlasnici imovine tek pravosnažnošću rješenja o nasljedivanju. Zato tužilac proglašavanjem testamenta nije postao vlasnik, već nasljednik pod suspenzionim dejstvom, a taj uslov jeste postojanje pravosnažnosti rješenja o nasljedivanju.

Nasuprot tome, drugostepeni sud smatra da je rješenje o nasljedivanju deklarativnog karaktera kojim se proglašavaju za nasljednike lica za koje je utvrđeno da im u času smrti ostavioca pripada pravo nasljedstva, shodno odredbi čl.130. Zakona o nasljedivanju. Stoga, nasljednik (bilo zakonski ili testamentalni) stiče nasljedstvo kao cjelinu usljed jedinstvenog akta sukcesije po sili zakona u času smrti ostavioca. To po mišljenju drugostepenog suda znači da je svaki nasljednik univerzalni sukcesor u svim pravima, obavezama i imovini ostavioca. Zbog toga, kako je tužilac testamentalni nasljednik, čiji testament je proglašen, a koji stiče ostavinu u času smrti ostavioca (bez obzira da li se u času smrti nalazi u posjedu imovine), neposredno ulazi u prava ostavioca po sili zakona, pa je aktivno legitimisan u ovoj pravnoj stvari. Imajući to u vidu, te nespornu činjenicu da se tuženi nalazi u posjedu spornih nepokretnosti, taj sud preinačava prvostepenu presudu i usvaja tužbeni zahtjev, osnovom čl.37. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.98/07 od 18.04.2007.godine)

GRADJANSKO PROCESNO PRAVO

PREKORAČENJE TUŽBENOG ZAHTJEVA
(Čl.2. Zakona o parničnom postupku)

Sud je prekoračio tužbeni zahtjev ako je presudio da su ugovori apsolutno ništavi, a tužbom je tražen poništaj ugovora.

Iz obrazloženja

„U postupku kod nižestepeni sudova učinjena je bitna povreda parničnog postupka iz člana 354. st.1. u vezi sa čl.2. st.1. ZPP-a, na koju se revizijom opravdano ukazuje, a koja može biti revizijski razlog jer je na nju ukazno u žalbi ali je drugostepeni sud pogrešno cijenio.

Naime, tužilac je podneskom br.98/98 od 5.03.1999. godine pored postojećeg zahtjeva za iseljenje postavio i zahtjev kojim je tražio da se ponište ugovor o zakupu stana zaključen dana 4.06.1997. godine U.br.701/4 i ugovor o otkupu stana zaključen 24.06.1997. godine br.17-370/97-4793. Pri tome je ovaj zahtjev zasnovao na činjenicama da je prilikom zaključenja ugovora bilo mana u pogledu volje, jer je tužena prilikom zaključenja ugovora prezentirala presudu Osnovnog suda u Podgorici P.br.3401/93, iako je bila u saznanju da je ta presuda po reviziji ukinuta rješenjem Vrhovnog suda RCG Rev.br.90/96.

Mane u pogledu volje stranaka su u smislu odredaba čl.111. ZOO, razlog rušljivosti a ne ništavosti ugovora. Zbog toga nižestepeni sudovi, imajući u vidu postavljeni tužbeni zahtjev i činjenice na kojima je zasnovan nijesu mogli utvrditi ništavost ugovora, jer takav zahtjev nije postavljen. To što sud u smislu čl.109. stav 1. ZOO, na ništavost pazi po službenoj dužnosti znači da ne može naložiti izvršenje neke činidbe iz takvog ugovora, a ne znači pravo suda da utvrdi ništavost ugovora bez zahtjeva stranke koja za to ima pravni interes, jer sud u smislu čl.2. st.1. ZPP, odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.117/05 od 22.12.2006. godine)

NADLEŽNOST SUDA

(Čl.16. i čl. 20. Zakona o sudovima u vezi sa čl.79. Zakona o preduzećima)

Ako je tužilac pokrenuo spor kao radnik tuženog koji nije zadovoljan odlukom o izboru organa u preduzeću, onda bi za odlučivanje bio nadležan osnovni sud, a ako je predmetni spor pokrenuo kao akcionar preduzeća za postupanje u ovoj pravnoj stvari nadležan bi bio privredni sud.

Iz obrazloženja

„Nižestepeni sudovi, odlučujući o postavljenom zahtjevu zaključuju da je prvostepeni sud u smislu odredbe čl.10. st.3. tač.D. Zakona o sudovima, stvarno i mjesno nadležan za postupanje u predmetnoj pravnoj stvari, kao i da tužilac kao mali akcionar tuženog, ukoliko je nezadovoljan odlukama organa tuženog, ima aktivnu legitimaciju i pravni interes za vođenje ovog spora. Svoj zaključak o osnovanosti tužbenog zahtjeva temelje na utvrđenju da je izbor R.M, za predsjednika Upravnog odbora tuženog po Odluci UO/1-1 od 9.09.1998. godine, suprotan odredbi čl.70. st.1. Zakona o preduzećima, jer je isti već bio član upravnog odbora u dva preduzeća i predsjednik upravnog odbora u jednom preduzeću. Takodje zaključuju da je nezakonita i odluka tuženog UO/1-1 od 13.03.1999. godine, budući je ista donijeta suprotno odredbi čl.60. st.4. Zakona o preduzećima, kojom odredbom je isključena mogućnost da član upravnog odbora, odnosno predsjednik obavlja funkciju organa poslovanja preduzeća.

Medjutim, po ocjeni ovog suda, izloženo pravno shvatanje nižestepениh sudova za sada se ne može prihvatiti.

Naime, iz spisa predmeta proizilazi da je tužilac pokrenuo postupak za ocjenu zakonitosti osporenih odluka. S tim u vezi, iz nižestepениh odluka ne može se na pouzdan način zaključiti da li tužilac pobija sporne odluke u svojstvu akcionara tuženog ili u svojstvu zaposlenog. To su relevantne činjenice od kojih zavisi pravilna ocjena stvarne nadležnosti kao i pravilna primjena materijalnog prava. Jer, u smislu odredbe čl.79. Zakona o preduzećima, Skupština društva može pokrenuti postupak pred nadležnim sudom protiv odluke organa preduzeća koju smatra nezakonitim, kao i drugi organi koji su izričito navedeni u odredbi stava 2. navedenog člana, ako Skupština na njihov zahtjev ne pokrene postupak u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva. No, i u smislu stava 2. navedenog člana tužilac bi kao akcionar imao mogućnost da pokrene postupak kod nadležnog suda za ocjenu zakonitosti odluke organa preduzeća, nakon prethodnog obraćanja skupštini društva i u slučaju da ima ili predstavlja desetinu osnovnog kapitala ili statutom određeni manji dio, koja oba uslova moraju biti kumulativno ispunjena.

Kako nižestepeni sudovi nijesu utvrdili navedene činjenice, koje su od odlučnog značaja za razrješenje ovog spora, to će prvostepeni sud u ponovnom postupku otkloniti navedene nedostatke, tako što će pozvati tužioca da se decidno izjasni u kojem svojstvu je pokrenuo predmetni spor. Ovo zbog toga što, ako je spor pokrenuo kao radnik tuženog koji nije zadovoljan odlukom o izboru organa u

preduzeću, onda bi u tom slučaju za odlučivanje u predmetnoj stvari bio nadležan osnovni sud. Međutim, ukoliko je tužilac predmetni spor pokrenuo kao akcionar preduzeća, onda bi za postupanje u ovoj pravnoj stvari bio nadležan privredni sud, a tužilac bi imao pravo na pokretanje postupka samo pod uslovima predviđenim odredbom člana 79. Zakona o preduzećima ("Sl.list SRJ", br.29/96 i 33/96).“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.280/05 od 11.05.2007.godine)

DELEGACIJA STVARNO NADLEŽNOG SUDA
(Čl.66. Zakona o parničnom postupku u vezi sa čl.26. Zakona o sudovima)

Činjenica da sud ima svojstvo stranke u parničnom postupku, predstavlja važan razlog za delegaciju drugog stvarno nadležnog suda.

Iz obrazloženja

„Tužilac je predmetnom tužbom koju je podnio ovome sudu dana 05.02.2007. godine, radi naknade štete, tražio da se u ovoj pravnoj stvari odredi da postupa Osnovni sud u Bijelom Polju kao stvarno i mjesno nadležan sud sa područja ovog Vrhovnog suda, saglasno čl. 66. ZPP-a.

Kao razlog mjesne nadležnosti naveo je ekonomičnost postupka.

Predlog je osnovan.

Prema odredbi čl. 66. Zakona o parničnom postupku, propisano je da Vrhovni sud može, na predlog stranke ili nadležnog suda, odrediti da u pojedinom predmetu postupa drugi stvarno nadležan sud, ako je očigledno da će se tako lakše sprovesti postupak ili ako za to postoje drugi važni razlozi.

Po ocjeni ovog suda, okolnost da je tuženi u ovom sporu Država Crna Gora - Osnovni sud Kolašin, predstavlja važan razlog koji opravdama delegaciju mjesne nadležnosti.“

(Rješenje Vrhovnog suda R.br.17/07 od 28.02.2007.godine)

SUKOB NADLEŽNOSTI
(Čl.26. Zakona o sudovima)

Ako stranke nijesu zaključile ugovor u obavljanju djelatnosti koje sačinjavaju predmet njihovog poslovanja i koja je namijenjena sticanju dobiti, onda se u tom slučaju ne radi o privredno pravnom, već o građansko pravnom odnosu, pa je stvarno nadležan Osnovni sud.

Iz obrazloženja

„Osnovni sud u Rožajama rješenjem P.br.233/06 od 28.07.2006. godine, oglasio se stvarno nenadležnim za sudjenje u ovom sporu i po pravosnažnosti tog rješenja spise ustupio Privrednom sudu u Bijelom Polju.

Privredni sud u Bijelom Polju smatrajući da je nadležan sud kojemu je predmet ustupio, dostavio je spise ovom sudu radi rješavanja sukoba nadležnosti.

Po razmatranju spisa predmeta ovaj sud je našao da je za sudjenje stvarno nadležan Osnovni sud u Rožajama.

Prema odredbi člana 20. stav 1. tačka 1. Zakona o sudovima ("Sl.list RCG", br.5/02 i 49/04) privredni sud sudi u prvom stepenu u sporovima između domaćih i stranih preduzeća, drugih pravnih lica i preduzetnika (privredni subjekti) iz njihovih privrednopravnih odnosa (koji je nastao u obavljanju djelatnosti stranaka koja je namijenjena sticanju dobiti), kao i u sporovima u kojima stranke nijesu privredni subjekti ali su sa privrednim subjektima u odnosu materijalnog suparničarstva.

Dakle, za zasnivanje nadležnosti privrednog suda pored uslova da se radi o sporu između privrednih subjekata, potrebno je da je taj spor nastao u obavljanju djelatnosti koja je namijenjena sticanju dobiti.

Tužbeni zahtjev odnosi se na naknadu štete i naknadu postignute koristi koju je tuženi imao od onoga što je dužan vratiti kao posledice raskida ugovora br.560/90 od 07.02.1990. godine o prenosu prava svojine na poslovnoj zgradi. Taj ugovor stranke nijesu zaključile u obavljanju djelatnosti koje sačinjavaju predmet njihovog poslovanja i koja je namijenjena sticanju dobiti, pa se ne radi o privrednopravnom, već o građanskopravnom odnosu. Stoga je za sudjenje stvarno nadležan osnovni sud saglasno odredbi čl.16. stav 1. tačka 2. pod a) Zakona o sudovima.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, R.br.25/07 od 28.02.2007.godine)

POVLAČENJE TUŽBE
(Čl.106. stav 3. Zakona o parničnom postupku)

Ako stranka ne postupi po rješenju prvostepenog suda o ispravci tužbe i ispravljena tužba se ne vrati sudu u određenom roku, smatra se da je tužba povučena.

Iz obrazloženja

„Rješenjem Višeg suda u Bijelom Polju Gž.br.1529/06 od 24.10.2006. godine, odbijena je kao neosnovana žalba tužioca i potvrđeno rješenje Osnovnog suda u Beranama P.br.518/03 od 29.07.2004. godine, kojim je odlučeno:

"Utvrđuje se da je tužba tužioca G.I, iz Bašče, Opština Rožaje, protiv tužene Opštine Berane, povučena."

Protiv drugostepenog rješenja tužilac je izjavio reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka. Predložio je da se revizija usvoji.

Tužena nije podnijela odgovor na reviziju.

Po razmatranju predmetnih spisa, ovaj sud je našao da je revizija neosnovana.

U postupku kod nižestepenih sudova nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl.367. st.2. tač.12. Zakona o parničnom postupku, na čije postojanje u skladu sa članom 401. navedenog zakona, revizijski sud pazi po službenoj dužnosti.

U postupku koji je predhodio donošenju pobijanog rješenja utvrđeno je da je prvostepeni sud rješenjem P.br.518/03 od 24.09.2003. godine pozvao tužioca da ispravi i dopuni tužbu na način što će navesti činjenice na kojima zasniva tužbeni zahtjev, kao i dokaze kojim se utvrđuju te činjenice, uz upozorenje tužiocu da je dužan ispravljenu tužbu podnijeti sudu u roku od 8 dana od dana dostavljanja prepisa rješenja, a ukoliko tužbe ne bude u određenom roku vraćena da će se smatrati povučenom, a ako bude vraćena bez ispravke odbaciće se. Tužilac je predmetno rješenje prvostepenog suda uredno primio dana 10.10.2003. godine i po istom, nije postupio.

Imajući u vidu prednje, nižestepeni sudovi su pravilno postupili kada su shodno čl.106. st.3. ZPP, donijeli rješenje kojim se utvrđuje da je tužba u ovoj pravnoj stvari povučena. Ovo kod činjenice što tužilac nije postupio po rješenju prvostepenog suda o ispravci tužbe, jer nije vratio ispravljenu tužbu sudu u određenom roku, pa su stoga navodi revizije neosnovani.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.69/07 od13.03.2007. godine)

TUŽBA ZA UTVRĐENJE
(Čl.187. stav 1. Zakona o parničnom postupku)

Tužba kojom se traži utvrđenje postojanja ili nepostojanja neke činjenice je nedopuštena, pa će je sud odbaciti, jer odlučivanje o tome ne spada u sudsku nadležnost.

Iz obrazloženja

„Naime, predmetnom tužbom se traži utvrđenje da su tužioci u spornom periodu radili na radnim mjestima pripremača lonaca i cijevi u pogonu tuženog "Čišćenje uređaja" što predstavlja činjenice, koje nijesu ni sporne među učesnicima, kako to iz stanja u spisima predmeta proizilazi.

Medjutim, prema odredbi čl.187. st.1. ZPP-a, tužbom u parnici nije dopušteno utvrđivanje postojanja ili nepostojanja neke činjenice, kako to pravilno zaključuje i drugostepeni sud u pobijanom rješenju. Stoga su pravilno odlučili nižestepeni sudovi kada su pobijanim i prvostepenim rješenjem tužbu odbacili, obzirom da se istom traži utvrđenje činjenica.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.35/06 od31.01.2007. godine)

SUPARNIČARI
(Čl.197. u vezi sa čl.202. Zakona o parničnom postupku)

Solidarni dužnici nemaju karakter nužnih suparničara.

Iz obrazloženja

“Predmetnom tužbom tužilac je tražio da se tuženi, kao zakonski nasljednici sada pok.R.P, obavežu da mu solidarno isplate dug svog pravnog prethodnika u iznosu od 30.000,00 Eura, a koji novac je tužilac dao njihovom pravnom prethodniku na ime plaćanja svakodnevnih životnih potreba, troškova otkupa i opremanja stana, liječenja, sahrane i dr. Provedenim dokazima, koje je prvostepeni sud, nasuprot navodima revizije, pravilno cijenio, utvrđeno je da tužilac nije finansijski pomagao pravnog prethodnika tuženih, jer za to nije ni bilo potrebe, imajući u vidu da je pravni prethodnik tuženih imao visoka primanja kao pukovnik JNA, a potom vojni penzioner, da je troškove njegovog liječenja u vojnoj bolnici i troškove njegove sahrane snosila Vojska Jugoslavije i da je imao stan u vlasništvu koji je otkupio revalorizovanim sredstvima za stambenu izgradnju. Osim toga, tužilac objektivno nije mogao finansijski pomagati pravnom prethodniku tuženih, budući da je zbog ratnih dešavanja u BiH izbjegao u Crnu Goru, pa je pravni prethodnik tuženih pomagao njemu i njegovom bratu M, koji su bez ikakvih sredstava izbjegli iz BiH, a što je utvrđeno brojnim dokazima. Stoji činjenica da je pravni prethodnik tuženih tri dana prije smrti u Vojnoj bolnici u Meljinama zaključio ugovor o doživotnom izdržavanju sa tužiocem i da je u tom ugovoru priznao da mu je tužilac do zaključenja ugovora pozajmio 60.000 DM, a da tužilac svoj dug može naplatiti nakon njegove smrti iz njegove ostavštine. Medjutim, taj ugovor je kao nezakonit poništen pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Podgorici P.br.6720/99 od 27.12.1999. godine, pa se ni navedena izjava pravnog prethodnika tuženih ne može tumačiti mimo konteksta tog ugovora, niti može imati samostalno pravno dejstvo, kako to pravilno zaključuju i nižestepeni sudovi. Nadalje, tačno je da su tuženi zakonski nasljednici pok.R.P. i da oni solidarno odgovaraju za dugove svog pravnog prethodnika. Medjutim, tuženi može biti i samo jedan od nasljednika, jer su oni solidarni dužnici i nemaju karakter nužnih suparničara, pa stoga nije osnovan navod revizije da je spor morao biti riješen na jednak način prema svim tuženim.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.40/07 od 20.02.2007. godine)

PRAVOSNAŽNO PRESUDJENA STVAR
(Čl.352. st.2. Zakona o parničnom postupku)

Ako se raniji tužbeni zahtjev o kome je pravosnažno odlučeno u vanparničnom postupku i novi, sadržinski svode na utvrđivanje da li je sporni dio nekretnina imovina tužilje ili tuženog, bez obzira na različitost tužbenih petituma, radi se o presudjenoj stvari.

Iz obrazloženja

„Iz dokaza provedenih u postupku pred prvostepenim sudom proizilazi da su stranke pred prvostepenim sudom vodile vanparnični postupak čije je pravosnažno rješenje R.br.7/2000 od 16.05.2000. godine, uređena medjna linija između nekretnina stranaka. Iz navedenih spisa proizilazi da su medjni znaci između imovine stranaka bili pomjereni i da stanje na licu mjesta nije odgovaralo ranije postavljenim medjama pa je sud uz pomoć vještaka geometra ponovo medje uređio. Tom prilikom shodno utvrđenoj medjašnoj liniji sporne nekretnine pripale su nekretninama tuženog, a stranke nijesu imale nikakvih prigovora na dati nalaz i mišljenje vještaka geometra, pa je na temelju istog donijeto pravosnažno rješenje.

Imajući prednje u vidu, proizilazi da je na temelju pravosnažnog rješenja vanparničnog suda uređena medja između nekretnina stranaka, što sprečava sudjenje u parničnom postupku. Naime, u pitanju je presudjena stvar kako to pravilno zaključuju nižestepeni sudovi, jer pored postojanja identiteta stranaka postoji i identitet predmeta spora, obzirom da iako se u postupku uređenja medja ne može rešavati pravo svojine već se samo uspostavlja medja koja je ranije postojala, ipak oba postupka su vodjena u cilju da se utvrdi da li je sporni dio nekretnina imovina tužilje ili tuženog.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.3/06 od 30.01.2007.godine)

IZUZEĆE VJEŠTAKA
(Čl.247. Zakona o parničnom postupku)

Zaposlenost stalnih sudskih vještaka kod jedne od stranaka u postupku ne može biti razlog za njihovo izuzeće.

Iz obrazloženja:

“Nijesu osnovani navodi revizija kojima se ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava. U postupku koji je prethodio donošenju pobijanog rješenja utvrđeno je da su rješenjem Direkcije za nekretnine - područna jedinica Pljevlja br.465/417/I-2002 od 29.10.2002. godine od ranijeg vlasnika - predlagača L.M. iz Pljevalja u korist Opštine Pljevlja eksproprisane nepokretnosti bliže opisane u izreci prvostepenog rješenja. Na osnovu nalaza i mišljenja Komisije vještaka B.Z, V.S, Š.D, i R.S, utvrđena je vrijednost eksproprisanih nepokretnosti. Pri tom neosnovano se revizijama ukazuje da su prenisko odnosno previsoko dosudjeni iznosi za eksproprisane nepokretnosti, imajući u vidu da je Komisija vještaka cijenila sve činjenice, pa i one na koje se ukazuje revizijama, a koje su od uticaja na procjenu eksproprisanih nepokretnosti, i za takvu procjenu u svom nalazu i mišljenju dali jasne i valjane razloge, koji nalaz je prvostepeni sud opravdano prihvatio kao uvjerljiv, jer je isti jasan, određen i objektivan. Takodje, ne stoji navod revizije predlagača da je većinu angažovanih vještaka trebalo izuzeti zbog toga što su u radnom odnosu kod protivnika predlagača, jer ne stoji ni jedan od zakonskih razloga za njihovo izuzeće, a radi se o stalnim sudskim vještacima, tako da njihova zaposlenost kod protivnika predlagača ne može biti razlog za sumnju u njihovu stručnost i objektivnost.

Kod takvog činjeničnog stanja stvari, pravilno su postupili nižestepeni sudovi kada su obavezali protivnika predlagača da predlagaču plati na ime naknade za eksproprisane nekretnine iznos od 47.620,20 €, o čemu su u pobijanom i prvostepenom rješenju dati valjani razlozi, koje u svemu prihvata i ovaj sud i na njih upućuje revidente.”

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.26/2007 od 13.02.2007.godine)

RELATIVNA BITNA POVREDA POSTUPKA
(Čl.367. stav 1. u vezi čl.190. Zakona o parničnom postupku)

Ako su ispunjeni svi zakonski uslovi da se spoji postupak u tužbi i protivtužbi, a sud nije vodio jedinstveni postupak, počinio je relativno bitnu povredu odredaba parničnog postupka.

Iz obrazloženja

„Po ocjeni ovog suda, osnovano se ukazuje na bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 367.st.1. u vezi čl. 190 st.1,2 i 3. ZPP-a, radi čega se obje nižestepene presude moraju ukinuti.

Prema odredbi čl. 189 ranijeg ZPP, čije su odredbe bile u primjeni 21.03.2003.godine, kada je podnijeta protivtužba, propisano je da tuženi može do zaključenja glavne rasprave pred sudom podnijeti kod istog suda protivtužbu ako je zahtjev protivtužbe u vezi sa zahtjevom iz tužbe, ili ako se ti zahtjevi mogu pebiti, ili ako se protivtužbom traži uredjenje nekog prava ili pravnog odnosa od čijeg postojanje ili nepostojanja zavisi u cjelini ili djelimično odluke o tužbenom zahtjevu.

Polazeći od zahtjeva tužbe i protivtužbe nesumnjivo proizilazi da je protivtužbeni zahtjev u vezi sa tužbenim zahtjevom, te je po oba postavljena zahtjeva trebalo voditi jedinstven postupak. Jer, tužbom se traži da se utvrdi da su tužiocu vlasnici na 1/2 nekretnine koja predstavlja bračnu tekovinu pok.N.S. i time njegovu zaostavštinu, dok se protivtužbom tvrdi da zaostavštinu pok.S. čini samo 1/4 cjelokupne bračne tekovine, jer druga četvrtina kao zakonskom nasledniku pripada prvotuzenoj kao njegovoj supruzi.

Dakle, imajući u vidu sadržinu postavljenih zahtjeva stranaka i odredbe naprijed citiranog zakonskog propisa proizilazi da su bili ispunjeni svi zakonski uslovi da se spoji postupak po tužbi i protivtužbi i o njima raspravlja u istom postupku i odluči istom presudom

S toga, će prvostepeni sud u ponovnom postupku postupiti u skladu sa nalogima iz ovog rješenja, pa će brižljivom ocjenom svih provedenih dokaza ponovo odlučiti u ovoj pravnoj stvari.

Nižestepene presude je inače valjalo ukinuti i u odnosu na ostale tužene iako je oni nijesu pobijali revizijom. Jer, tuženi iz ovog spora su jedinstveni suparničari (naslednici pok.S.), pa se zbog prirode pravnog odnosa spor mora riješiti na jednak način prema svim suparničarima, radi čega se dejstvo revizije prvotuzene proteže na sve ostale tužene.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.47/06 od26.02.2007. godine)

STRANAČKA SPOSOBNOST
(Čl.77. Zakona o parničnom postupku)

Skupština opštine nije pravno lice, te ne može biti stranka u postupku.

Iz obrazloženja

„Po razmatranju spisa predmeta, ovaj sud je ispitao pobijanu presudu u smislu odredbe čl.386. ZPP-a, pa je našao da je revizija osnovana.

Iz sadržine predmetnih spisa proizilazi da je u ovoj parnici tužbom podnijetom 25.2.1986. godine, kao tužena označena Opština Ulcinj. Nakon toga, odnosno tek na zapisniku od 10.9.2003 i 30.9.2003. godine, kao i u uvodu prvostepene presude od 30.9.2003. godine sud kao tuženu označava SO Ulcinj, što čini i drugostepeni sud u svojoj presudi Gž.br.849/2004 od 18.3.2005. godine.

Dakle, kako iz predmetnih spisa proizilazi, da je tužena u ovom sporu SO Ulcinj, a organi uprave, a time ni skupština opštine nije pravno lice, to tako označena tužena ne može biti stranka u parnici u smislu čl. 77. ZPP-a. Propustom nižestepeni sudovi, da cijeni stranačku sposobnost tuženog, a što je ovaj sud bio dužan da pazi po službenoj dužnosti, nižestepeni sudovi su počinili bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl.354.st.2.tač.10. ZPP-a, radi čega je pobijanu i prvostepenu presudu valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

Pored naprijed iznijetog, iz spisa predmeta se ne može zaključiti da je prvostepeni sud izvršio uvid i pročitao Tapiju Banovine zetske koja datira iz 1931 godine u izvorniku, dok se u spisima nalazi ovjereni prepis, pa je potrebno, da se navedena tapija u izvorniku pribavi i zadrži u spisima, radi ocjene njene vjerodostojnosti u daljem postupku po eventualnim pravnim lijekovima.

Na novoj glavnoj raspravi, prvostepeni sud će imati u vidu primjedbe na koje se ukazuje ovim rješenjem i u skladu sa istim će postupiti. Shodno tome, pozvaće tužioce da se decidno izjasne koga označavaju kao tuženu stranku, te pribavio navedenu tapiju u izvorniku, nakon čega će biti u mogućnosti da donese pravilnu i zakonitu odluku u ovoj pravnoj stvari.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.464/05 od30.01.2007. godine)

BLAGOVREMENOST ŽALBE

(Čl.371. stav 2. u vezi člana 133. Zakona o parničnom postupku)

Otkaz punomoćja advokatu je bez uticaja na ocjenu blagovremenosti podnijete žalbe.

Iz obrazloženja

“Naime, iz spisa predmeta proizilazi da je presuda prvostepenog suda dostavljena punomoćniku tužilaca dana 30.09.2005. godine, a protiv te presude tužioci su izjavili žalbu dana 16.11.2005. godine, što je van zakonskog roka, koji je istekao dana 17.10.2005. godine (ponedjeljak).

Kod takvog stanja stvari drugostepeni sud je pravilno postupio kada je podnijetu žalbu odbacio kao neblagovremenu, shodno odredbi člana 358. stav 2. ZPP-a. Ovo zbog toga što je u ovoj pravnoj stvari tužioce zastupao advokat V.D. iz Podgorice, po punomoćju u spisima, pa je shodno odredbi člana 138. Zakona o parničnom postupku dostavljanje prvostepene presude vršeno punomoćniku tužilaca, a ne tužiocima. Stoga se i rok za izjavljivanje pravnog lijeka ima računati od dana dostavljanja prvostepene presude punomoćniku tužilaca. To što su tužioci dana 27.10.2005. godine, otkazali punomoćje advokatu V.D i što je imenovani advokat, takodje, dostavio otkaz punomoćja 01.11.2005. godine, bez uticaja je na ocjenu blagovremenosti podnijete žalbe u konkretnom slučaju, pri činjenici da sud nije ni bio obavezan da uručuje presudu tužiocima kada su imale punomoćnika, a koji nije izjavio žalbu protiv presude, koja mu je kao punomoćniku uručena.”

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.93/07 od18.04.2007. godine)

NEDOZVOLJENOST REVIZIJE
(Čl.389. stav 2. Zakona o parničnom postupku)

Revizija je nedozvoljena ako je izjavilo lice koje nema pravni interes za podnošenje iste.

Iz obrazloženja

„Po razmatranju spisa predmeta, ovaj sud je ispitao pobijano rješenje, pa je našao da je revizija umješača nedozvoljena.

Prema odredbi čl. 389.st.2. ZPP-a, revizija je nedozvoljena, između ostalog, i ako lice koje je izjavilo reviziju, nema pravni interes za podnošenje iste.

Naime, pravosnažna odluka iz st.1.izreke pobijanog rješenja Višeg suda u Podgorici Gž.br. 3191/2005 od 21.02.2006.godine, donijeta u korist tuženog, a samim tim i u korist umješača, jer je tužbeni zahtjev u tom dijelu pravosnažno odbijen kao nedozvoljen, što je po pravnim posledicama indentično sa pravosnažnim odbijanjem tužbenog zahtjeva. Stoga ni tuženi, ni umješač nemaju pravni interes za podnošenje revizije, radi čega je reviziju umješača na strani tuženog valjalo odbaciti u smislu čl. 389.st.2. ZPP-a, kao nedozvoljenu.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.8/07 od 30.01.2007. godine)

NEDOZVOLJENOST REVIZIJE
(Čl.382. i čl.37. st.2. Zakona o parničnom postupku)

Kad više tužilaca traže isplatu otpremnine dozvoljenost revizije cijeni se prema vrijednosti zahtjeva svakog tužioca posebno.

“Kako u ovom predmetu više tužilaca traži isplatu otpremnine, a najveći pojedinačni iznos koji se traži, čini vrijednost od 1.918,48 €, to se dozvoljenost revizije cijeni prema vrijednosti zahtjeva svakog tužioca posebno.

Naime, između tužilaca u ovoj stvari postoji formalno aktivno suparničarstvo, te se njihovi zahtjevi zasnivaju na istovrsnom činjeničnom i pravnom osnovu, pa se shodno čl.37. st.2. ZPP-a, dozvoljenost revizije cijeni prema vrijednosti zahtjeva svakog tužioca posebno.

Kako vrijednost najvećeg pojedinačnog tužbenog zahtjeva u ovoj stvari iznosi 1.918,48 €, što prema posljednjem zvaničnom kursu čini protivvrijednost 136.665,99 dinara, to nesumnjivo proizilazi da predmetno potraživanje ne prelazi mjerodavnu vrijednost predmeta spora za dozvoljenost revizije u ovakvoj vrsti spora (300.000 dinara), radi čega revizija u ovoj stvari nije dozvoljena, te je istu valjalo odbaciti.”

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.36/07 od 15.02.2007. godine)

ZAHTJEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI
(Čl.416. stav 3. Zakona o parničnom postupku)

Protiv odluke koju je povodom revizije donio Vrhovni sud, zahtjev za zaštitu zakonitosti nije dozvoljen.

Iz obrazloženja

„Rješenjem Vrhovnog suda RCG Rev.br.315/2006 od 13.11.2006. godine odbijene su revizije tužilaca kao neosnovane, izjavljene protiv rješenja Višeg suda u Podgorici Gž.br.3395/2005 od 09.06.2006. godine, kojim je potvrđeno rješenje Osnovnog suda u Podgorici P.br.7190/2002 od 03.06.2004. godine.

Protiv nižestepenih odluka i revizijske odluke Vrhovnog suda RCG, tužioci su podnijeli zahtjev za zaštitu zakonitosti.

Po razmatranju spisa predmeta ovaj sud je ispitao pobijane odluke u smislu člana 398. ZPP pa je našao da je zahtjev za zaštitu zakonitosti nedozvoljena.

Prema odredbi člana 416. stav 3. Zakona o parničnom postupku zahtjev za zaštitu zakonitosti nije dozvoljen protiv odluke koju je povodom revizije donio sud nadležan da odlučuje o tom pravnom lijeku (član 398. ZPP). U konkretnoj pravnoj stvari Vrhovni sud je odlučio revizijom Rev.br.315/2006 od 13.11.2006. godine. Osim toga zahtjev za zaštitu zakonitosti izjavljen je od strane tužilaca a ne od strane ovlaštenog Vrhovnog državnog tužioca, radi čega je u smislu člana 416. stav 3. Zakona o parničnom postupku odbačen kao nedozvoljen.”

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.34/07 od 13.02.2007. godine)

OSNOV PONAVLJANJA POSTUPKA
(Čl.421 i 425. u vezi sa čl.397. Zakona o parničnom postupku)

Pravilnost primjene procesne odredbe o nedozvoljenosti revizije ne može biti osnov za ponavljanje postupka.

Iz obrazloženja

„Rješenjem Vrhovnog suda Republike Crne Gore Rev.br.498/2005 od 13.12.2005. godine, odbačena je kao nedozvoljena revizija tužioca podnijeta protiv presude Višeg suda u Podgorici Gž.br.627/2004 od 23.04.2004. godine, kojom je potvrđena presuda Osnovnog suda u Ulcinju P.br.160/02 od 16.12.2003. godine, kojom je odlučeno kako je to označeno u izreci prvostepene presude.

Revizija je odbačena sa razloga što je Vrhovni sud našao da vrijednost predmeta spora koji je tužilac naveo u tužbi ne prelazi mjerodavnu vrijednost za dozvoljenost revizije, prema odredbama Zakona o parničnom postupku, koji je važio u vrijeme podnošenja tužbe.

Podnešeni predlog za ponavljanje postupka je nepotpun.

Postupak koji je odlukom suda pravosnažno završen može se po predlogu stranke ponoviti samo iz odredjenih, taksativno odredjenih razloga predvidjenih odredbom člana 421. ZPP, u tačkama 1 - 9. označenog člana. Van tih osnova ponavljanje postupka se ne može proširivati nekim drugim osnovima.

Odluka Vrhovnog suda RCG, kojom je u konkretnom slučaju odbačena kao nedozvoljena revizija, temelji se na primjeni procesnog zakona i pravilnost primjene procesne odredbe o nedozvoljenosti revizije, ne može biti osnov za ponavljanje postupka, tj. ponovno preispitivanje već riješene stvari.

Tvrđnja iz predloga da nije bilo zakonskih razloga za odbacivanje revizije je isticanje osnova koji je van onih zakonskih osnova koji mogu biti osnov za ponavljanje postupka.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.46/07 od 20.02.2007. godine)

OBAVEZA ODRŽAVANJA ROČIŠTA PO PREDLOGU ZA PONAVLJANJE
POSTUPKA

(Čl.426. Zakona o parničnom postupku)

Ukoliko se radi o razlozima zbog kojih se ne može tražiti ponavljanje postupka, sud nije u obavezi da održi ročište, već predlog za ponavljanje postupka može odbiti bez održavanja ročišta.

Iz obrazloženja

“Bez osnova su navodi revizije da je prvostepeni sud počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 367. st.2. tač.11. ZPP-a jer nije održao ročište po predlogu za ponavljanje postupka. Saglasno odredbi člana 426. ZPP-a sud nije u obavezi održati ročište, ukoliko se radi o razlozima zbog kojih se ne može tražiti ponavljanje postupka, pa je prvostepeni sud podnijeti predlog odbio bez održavanja ročišta.

Osnovano se ukazuje revizijom da je punomoćnik tužilje rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.276/05 od 13.10.2005. godine dobio dana 25.05.2006. god., dakle, 22 dana nakon donošenja rješenja Osnovnog suda u Podgorici P.br.11244/97 od 03.05.2006. godine, ali to ne bi bilo od uticaja na drugačiju odluku iz razloga što sud saglasno odredbi člana 426. ZPP-a nije bio u obavezi da održi ročište, jer se radilo o razlozima zbog kojih se ne može tražiti ponavljanje postupka, pa samim tim stranci nije bila uskraćena mogućnost da raspravlja pred sudom, jer je predlog odbijen bez održavanja ročišta.

Nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada nijesu udovoljili predlogu za ponavljanje postupka. Pravilno zaključuju nižestepeni sudovi da nijesu ispunjeni uslovi iz člana 421. tač.9. ZPP-a za ponavljanje postupka. Ovo zbog toga što potvrda pošte 2. br.46/1 od 12.06.1997. godine ne predstavlja novi dokaz, jer je ovaj dokaz bio prezentiran i cijenjen pred Vrhovnim sudom koji je presudom Rev.br.36/99 od 24.03.2000. godine preinačio nižestepene presude i odbio kao neosnovan tužbeni zahtjev tužilje da se poništi kao nezakonita odluka tuženog o prestanku radnog odnosa.”

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.9/07 od 06.02.2007. godine)

PRAVOSNAŽNA PRESUDA DONIJETA U KRIVIČNOM POSTUPKU KAO
USLOV ZA PONAVLJANJE POSTUPKA

(Čl.421. tačka 5. Zakona o parničnom postupku)

Ne može se dozvoliti ponavljanje postupka ako nema pravosnažne presude donijete u krivičnom postupku kojom se dokazuje postojanje krivičnog djela.

Iz obrazloženja

„Prema stanju u spisima tužilac je podnio predlog za ponavljanje postupka zbog razloga iz člana 421. tač.5. i 9. ZPP. Pri tome je naveo da je direktor tužene falsifikovao nalaz i mišljenje Ministarstva prosvjete i nauke - Prosvjetne inspekcije broj 04-3-1-66/2 od 19.02.1999. godine, na način što je dokucao "već vas upućuje na odredbe Zakona o srednjoj školi i kompetencije direktora po tom osnovu. Direktor je znači odgovoran da prati realizaciju." Ovakve formulacije nije bilo u originalnom nalazu, pa smatra da je originalni nalaz i mišljenje bio upotrijebljen u prvostepenom postupku da bi za njega bila donijeta povoljnija odluka.

Prema odredbi čl.421. stav 5. ZPP, postupak koji je odlukom suda pravosnažno završen može se po predlogu stranke ponoviti ako se odluka suda zasniva na ispravi koja je falsifikovana ili u kojoj je ovjeren neistinit sadržaj.

Da bi se dozvolilo ponavljanje postupka zbog ovog razloga izvršenje krivičnog djela dokazuje se pravosnažnom presudom donijetom u krivičnom postupku. Budući da takve presude nema, pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da ne postoji razlog za ponavljanje postupka iz člana 421. tač.5. ZPP.

Takodje ne postoji ni razlog za ponavljanje postupka iz člana 421. tač.9. ZPP. Prema toj odredbi postupak koji je odlukom suda pravosnažno završen može se po predlogu stranke ponoviti ako stranka sazna za nove činjenice ili nadje ili stekne mogućnost da upotrijebi nove dokaze na osnovu kojih je za stranku mogla biti donijeta povoljnija odluka, da su te činjenice ili dokazi bili upotrijebljeni u ranijem postupku.

Na osnovu nalaza Prosvjetne inspekcije Ministarstva prosvjete i nauke, koji je tužilac predložio kao novi dokaz bez formulacije koja je poslužila kao razlog za ponavljanje postupka, ne bi za tužioca bila donijeta povoljnija odluka, jer ta formulacija upućuje na odredbe Zakona o srednjoj školi i nadležnosti direktora i ne sadrži radnu ocjenu ni za jednog učesnika konkursa. Pravna pitanja ko je po zakonu bio ovlašćen da da radnu ocjenu za nastavnika bila su predmet ocjene sudova prilikom odlučivanja o tužbenom zahtjevu, žalbi i reviziji i primjena materijalnog prava ne može biti razlog za ponavljanje postupka.

Što se pak tiče navoda revizije u pogledu sadržine akta Ministarstva prosvjete i nauke broj 04-3-1-70/2 od 22.03.2001. godine, ti navodi su bez ikakve

pravne važnosti jer je taj akt dostavljen prvostepenom sudu još 27.03.2001. godine, dakle, prije donošenja prvostepene presude, pa se ne može raditi o novom dokazu.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.189/05 od 29.03.2007. godine)

PORODIČNO PRAVO

POVJERAVANJE DJECE PO RAZVODU BRAKA
(Čl.68. Porodičnog zakona)

Prilikom odlučivanja o povjerenju djece na čuvanje i vaspitanje sud se rukovodi isključivo interesima djece.

Iz obrazloženja

„Po nalaženju ovog suda, pravilno su postupili nižestepeni sudovi kada su zajedničko dijete stranaka mlđb.kćerku T, rođena 07.09.1994. godine, povjerali na dalje čuvanje, vaspitanje i izdržavanje ocu - tuženom. Jer, shodno čl.68. Porodičnog zakona ako se roditelji nijesu sporazumjeli (kao što je u konkretnom slučaju) o čuvanju, vaspitanju i izdržavanju maloljetne djece, sud će po pribavljenom mišljenju organa starateljstva ispitati se okolnosti i odlučiti, da li će sva djeca biti kod jednog roditelja, ili će neka biti kod majke, a neka kod oca. Pri tome, sud u pravom redu mora voditi računa o interesu mlđb. djece i djeca treba da budu smještena tamo gdje su im prema okolnostima najbolji uslovi za dalje čuvanje, vaspitanje i njegu.

U tom pravcu, nižestepeni sudovi su prilikom odlučivanja kome od roditelja povjeriti mlđb. djecu stranaka, pravilno cijenili naprijed navedene okolnosti, pa su mlđb. kćerku T. povjerali na dalje čuvanje, vaspitanje i izdržavanje ocu, a mlđb. kćerku S. majci, prihvatajući mišljenje stručnog tima Centra za socijalni rad za Opštine Bar i Ulcinj. Ovo mišljenje Centra je s pravom prihvaćeno od strane nižestepenih sudova i isto je u cjelosti bilo valjana osnova za donošenje pravilne odluke u dijelu povjerenja mlđb. djece stranaka, obzirom da je isto detaljno obrazloženo i u svemu je dato prema pravilima struke i nauke.

Stoga, i po nalaženju ovog suda pravilna je odluka nižestepenih sudova u pogledu povjerenja na dalje čuvanje, vaspitavanje i izdržavanje mlđb.kćerke T. ocu. Ovo posebno, što je to i izričita želja mlđb.kćerke, da želi da živi kod oca, a koja volja se mora prihvatiti obzirom na njen uzrast (rođena 07.09.1994.godine) jer bi u suprotnom došlo do poremećaja normalnog psihofizičkog razvoja djeteta. Uz to, kako proizilazi iz provedenih dokaza, mlđb.T. ima sa ocem čvrstu koalicionu vezu u odnosu na majku, te formiranu naviku u odnosu na okruženje i socijalno okruženje u kojem odrasta. Stoga, bi remećenje ovako već formiranog ritma življenja, moglo narušiti ravnotežu njenog daljeg razvojnog procesa.

Bez uticaja su navodi iznijeti u reviziji, da je tuženi psihološki uticao na mlđb.T, u pogledu davanja izjave da želi da živi sa ocem, jer u tom pravcu tužilja nije u toku postupka pružila nijedan relevantan dokaz.

Pored toga, sudovi su imali u vidu emocionalnu vezanost mlđb.kćerki stranaka, ali sve okolnosti slučaja, radi interesa mlđb.djece, su uticale, da ista budu povjerena na način kako je to odlučeno nižestepenim odlukama, pa su stoga bez značaja navodi revizije, kojima se ukazuje da sud nije imao u vidu emocionalnu vezanost mlđb.djece. Jer, upravo zbog te emocionalne vezanosti malodobne djece, detaljno je uređen način održavanja odnosa između roditelja i mlđb.djece, iz

kojeg proizilazi, da su malodobna djeca često zajedno, bez obzira što su povjerena jedna majci, a druga ocu.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.131/07 od 28.05.2007. godine)

IMOVINA STEČENA U VANBRAČNOJ ZAJEDNICI
(Čl.296 u vezi sa čl.287. Porodičnog zakona)

Imovina stečena radom lica u vanbračnoj zajednici koja je kratko trajala jer je prekinuta iznenadnom smrću jednog vanbračnog druga smatra se njihovom zajedničkom imovinom i dijeli na jednake djelove ukoliko je rezultat približno istih ulaganja i utvrđeno postojanje namjere i saglasnosti zajedničkog sticanja.

Iz obrazloženja

„U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno je da je sestra tužilaca, sada pok.V.R, živjela sa ocem tužene u vanbračnoj zajednici, koja je trajala u kontinuitetu jednu i po godinu i trebala da preraste u bračnu zajednicu, da nije prekinuta iznenadnom smrću oca tužene. Dalje je utvrđeno da je za vrijeme trajanja vanbračne zajednice kupljen plac u Budvi i na njemu izgrađena sporna kuća, koja je procjenjena na vrijednost od 70.000 DEM. Takodje, ocjenom izvedenih dokaza utvrđeno je postojanje namjere i saglasnosti za zajedničko sticanje, te da su kupovina placa i izgradnja kuće rezultat približno istih ulaganja. Stoga se u odsustvu izričitog sporazuma o sticanju svojine u korist samo jednog od njih, ima uzeti da je namjera bila zajedničko sticanje.

Kod takvog stanja stvari pravilno su odlučili nižestepeni sudovi kada su usvojili postavljeni tužbeni zahtjev polazeći od odredbi čl.296. u vezi čl.287. st.1. Porodičnog zakona.

Naime, odredbom člana 296. Porodičnog zakona propisano je da se imovina stečena radom lica u vanbračnoj zajednici koja je trajala duže vrijeme smatra njihovom zajedničkom imovinom, te se kod diobe ove imovine shodno primjenjuju odredbe o diobi zajedničke imovine bračnih drugova.

Odredbom čl.287. st.1. navedenog zakona predviđeno je da ako ne dodje do sporazuma, imovina bračnih drugova se dijeli na jednake djelove.

Kako iz utvrđenog stanja nedvosmisleno proizilazi da je vanbračna veza pok. sestre tužilaca i pok.oca tužene trajala u kontinuitetu, da je imala intezitet i sadržaj bračne veze i zajednice, a da tužena nije dokazala da je doprinos u sticanju njenog pok. oca bio očigledno i značajno veći, sudovi su pravilno zaključili, u skladu sa čl.287. st.1. Porodičnog zakona, da se predmetna imovina dijeli na jednake djelove.

Sa iznijetih razloga, ne stoje navodi revizije kojima se osporava postojanje stvarno pravnog zahtjeva tužilaca.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.141/07 od 03.07.2007. godine)

ODREDJIVANJE IZDRŽAVANJA
(Čl.265. u vezi člana 273. Porodičnog zakona)

Sud može na zahtjev izdržavanog lica da poveća izdržavanje dosudjeno ranijom odlukom suda samo ako su se okolnosti na osnovu kojih je donijeta odluka, kasnije izmijenile.

„Isto tako, i po ocjeni ovoga suda nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su kao neosnovan odbili postavljeni tužbeni zahtjev. Naime, nižestepeni sudovi su pravilno cijenili imovinske prilike tuženog zaključujući da isti nije u mogućnosti doprinosti u većem iznosu izdržavanju tužilje od iznosa utvrdjenog presudom prvostepenog suda P.br.166/89 od 12.09.1997. godine. Provedenim dokazima je utvrđeno da je tuženi u spornom periodu bio uživatelj penzije od 110 DM od kojih je 15% plaćao za izdržavanje tužilje, da je imao godišnje prihode od izdavanja poljoprivrednog zemljišta pod zakup oko 150 DM, kao i prihode od prodaje mlijeka. Sa druge strane, provedenim dokazima je dalje utvrđeno da se tuženi nakon razvoda braka sa tužiljom ponovo oženio i ima troje mlđb. djece. Sadašnja supruga tuženog nije zaposlena, a tuženi zbog invalidnosti nije u mogućnosti da se bavi poljoprivredom i ostvaruje po tom osnovu prihode.

Imajući prednje u vidu, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da tuženi nije bio u mogućnosti platiti tražene iznose izdržavanja tužilji. Jer, obavezivanje tuženog na isplatu traženih iznosa izdržavanja nije u skladu sa njegovim materijalnim mogućnostima, i time bi bila ugrožena životna egzistencija njegove porodice, radi čega su nižestepeni sudovi opravdano odbili postavljeni tužbeni zahtjev.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.92/07 od 17.04.2007.godine)

DIOBA ZAJEDNIČKE IMOVINE BRAČNIH DRUGOVA
(Čl.281. u vezi sa čl.287. Porodičnog zakona)

Imovina bračnih drugova dijeli se na jednake djelove osim ako jedan bračni drug dokaže da je njegov doprinos u sticanju očigledno I značajno veći od doprinosa drugog bračnog druga.

Iz obrazloženja

„Polazeći od činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda, koje s razlogom prihvata i drugostepeni sud nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su, pored tužbenog, usvojili i protivtužbeni zahtjev tuženog.

Medju stranakama je nesporno da su zaključili brak 01.02.1981.godine i da je njihova bračna zajednica trajala do sredine 1985.godine kada je brak razveden presudom prvostepenog suda P.bnr. 231/85 od 25.11.1985.godine. Provedenim dokazima je utvrđeno da su stranke zajedničkim radom u toku trajanja braka stekle pokretne stvari bliže precizirane stavom drugim prvostepene presude, čija ukupna vrijednost iznosi 1.004,00 eura, te da su na placu tužilje zajedničkim radom i ulaganjem izgradili stambeni objekat sa građevinskim pripadnostima naznačenim u stavu četvrtom izreke prvostepene presude, čija vrijednost do prestanka zajednice života iznosi 7.881,97 eura.

Kod takvog činjeničnog stanja, nižestepeni sudovi pravilno zaključuju da navedene pokretne i nepokretne stvari predstavljaju bračnu tekovinu stranaka u smislu čl. 281 Porodičnog zakona RCG. Kako tužilja ničim nije dokazala da je njen doprinos očigledno ili značajno veći od doprinosa tuženog, nižestepeni sudovi su, u skladu sa odredbom čl. 287.st.1. i 2. Porodičnog zakona RCG, pravilno utvrdili jednak doprinos stranaka na po 1/2 naznačenih stvari, te u skladu sa tim usvojili protivtužbeni zahtjev tuženog.

Stoga se neosnovano revizijom tužilje ukazuje da se predmetna imovina ne može podvesti pod zajedničkom imovinom.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.28/07 od 28.02.2007. godine)

SOLIDARNA ODGOVORNOST BRAČNIH DRUGOVA
(Čl.293. stav 2. Porodičnog zakona)

**Za sve dugove koji nastanu za vrijeme trajanja bračne zajednice
bračni drugovi odgovaraju solidarno.**

Iz obrazloženja

„Nižestepene presude u dijelu kojima je odlučeno o obavezi tužene da tužilji isplati novčani iznos, donijete su uz bitnu povredu postupka, jer su dati razlozi nejasni, radi čega se pobijana presuda sa sigurnosti ne može ispitati čime je počinjena bitna povreda iz čl.367. st.2. tač.15. ZPP-a. Prilikom donošenja odluke u ovom dijelu zahtjeva, prvostepeni sud takodje ima u vidu naprijed navedeni sporazum, koji su stranke lično potpisale, a u kome stoji da je tužilja pomagala tužene dok su bili u braku na način, što im je dala 4000 kanadskih dolara, 2000 DEM i 1200 švajcarskih franaka, da bi dovršili kuću. U navedenom sporazumu, takodje, stoji konstatacija, da tužilji do dana zaključenja sporazuma, nije vraćen navedeni novac. Stavom drugim navedenog sporazuma konstatovano je, koje sve stvari je drugotužena preuzela, a koje su bile stečene u braku tuženih. Prilikom ocjene pravne prirode zaključenog sporazuma nižestepeni sudovi zaključuju, da je drugotužena prihvatila navedeni sporazum u dijelu koji se tiče povraćaja stvari, a ne i u dijelu koji se tiče datog novca i njegovog vraćanja. Ovakvo rezonovanje, nižestepeni sudova se ne može prihvatiti, već navedeni sporazum koji predstavlja ugovor, koji drugotuženu može obavezivati u cjelosti ili ne, a ne samo u dijelu kojim se dovodi u povoljni položaj, kako to pogrešno tumače nižestepeni sudovi.

Sa druge strane, pravilna ocjena ovog dokaza bila je značajna i za ocjenu osnovanosti prigovora zastare. Jer, prema odredbi čl.387 ZOO zastara se prekida, ako dužnik prizna dug, i posle prekida počinje teći iznova radi čega će sud u ponovnom postupku ocijeniti, da li su navedenim sporazumom tuženi priznali dug i je li nastupila zastara.

U ponovnom postupku, prvostepeni sud će pored prednjeg, utvrditi da li je navedeni novac dat kao pomoć tuženim za izgradnju kuće, ili na zajam, te da li su tuženi dužni zajedno da navedeni iznos vrate. Ovo s razloga, što su tuženi tada bili u braku i za sve dugove koji nastanu za vrijeme trajanja bračne zajednice odgovaraju solidarno, ili je pak samo drugotužena u obavezi da navedeni novac vrati tužilji, kako se to traži tužbom.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.99/07 od 10.05.2007. godine)

PRIVREDNO PRAVO

SVOJINSKA TRANSFORMACIJA
(Čl.10. i čl.13. Zakona o svojskoj i upravlačkoj transformaciji)

Zakon ne daje pravo titularu indentifikovanog državnog kapitala da zahtijeva isplatu njegove vrijednosti, već samo pravo na izdavanje potvrde o udjelima u preduzeću (dionice).

Iz obrazloženja

„Prema stanju spisima tužilac je zahtjev za isplatu spornog iznosa zasnovao na činjenicama da je u postupku svojske transformacije tuženog indentifikovan državni kapital u vrijednosti od 184.863.622 DM i da su se stranke ugovorom od 30.01.1996. godine, sporazmjelo da tuženi po osnovu tako indentifikovanog državnog kapitala izda tužiocu odgovarajući broj običnih upravlačkih dionica, da nakon svojske transformacije tuženi nije ispunio obavezu iz ovog ugovora zbog čega smatra da ima pravo da zahtijeva isplatu vrijednosti indentifikovanog državnog kapitala.

Imajući u vidu ovako stanje stvari pravilno su nižestepeni sudovi primijenili materijalno pravo kada su odlučili na izloženi način. Prema odredbi člana 10. st.1. tač.8. Zakona o svojskoj i upravlačkoj transformaciji identifikacija državnog kapitala u preduzećima vrši se u postupku svojske transformacije preduzeća u dioničko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću. Prilikom transformacije preduzeća u dioničko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću izdaju se dionice odnosno potvrde o udjelu u preduzeću - član 13. istog zakona.

Iz navedenih odredbi jasno slijedi da se po osnovu indentifikovanog državnog kapitala u preduzeću izdaju dionice, odnosno potvrde o udjelima u preduzeću na osnovu kojih vlasnici dionica, odnosno udjela stiču zakonom određena prava i to pravo na učešće u upravljanju, pravo na učešće u dobiti i pravo na dio likvidacione ili stečajne mase. Dakle, zakon ne daje pravo titularu indentifikovanog državnog kapitala da zahtijeva isplatu njegove vrijednosti. Zbog toga je pravilno primijenjeno materijalno pravo kada je tužbeni zahtjev odbijen kao neosnovan.

Ostali navodi revizije kojima se ukazuje da tuženi nije ispunio obavezu iz ugovora u pogledu izdavanja određenog broja dionica nijesu ni od kakve važnosti za drugačije odlučivanje. Jer, kontrolu postupka svojske transformacije vrši Agencija Crne Gore za prestrukturiranje privrede i strana ulaganja o čemu izdaje saglasnost. To rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti upravni spor - član 16. st.2. Zakona o svojskoj i upravlačkoj transformaciji. Mimo tog postupka ne može se ocjenjivati zakonitost postupka svojske transformacije preduzeća.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.I.br.3/07 od 17.04.2007. godine)

UGOVORI O PRODAJI U PRIVREDI
(Čl.493. Zakona o obligacionim odnosima)

Kupac koji nije dokazao da je u razumnom roku izjavio da višak odbija, dužan je platiti ga po istoj cijeni.

Iz obrazloženja

„Neosnovano se revizija izjavljuje i zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Prema stanju u spisima prvostepeni sud je utvrdio da su stranke zaključile ugovor o kupoprodaji robe broj 7/02 od 14.06.2002. godine, da je tužilac 9.07.2002. godine isporučio tuženom robu koja je po vrsti i količini navedena u izjavi broj 0400210283 od 9.07.2002. godine, koju je potpisao i ovjerio tuženi i da tuženi nije platio račun broj 18/02 od 19.07.2002. godine, kojim je fakturisana kupoprodajna cijena za ovu robu.

Imajući u vidu navedene činjenice pravilno su nižestepeni sudovi primijenili materijalno pravo kada su odlučili na izloženi način. I po nalaženju ovog suda tužilac je u smislu člana 262. st.1. ZOO ovlašćen da od tuženog zahtijeva ispunjene obaveze.

Čak i po pretpostavkom da je tužilac dao tuženom veću količinu od ugovorene našto se revizijom pledira, tužbeni zahtjev bi bio osnovan. Prema odredbi člana 493. st.1. ZOO, ugovorom o prodaji u privredi kada je prodavac stvari određenih po rodu dao kupcu veću količinu nego što je ugovoreno a kupac u razumnom roku ne izjavi da višak odbija, smatra se da je primio i taj višak, te je dužan platiti ga po istoj cijeni.

Tuženi do zaključenja glavne rasprave nije dokazao da je u razumnom roku izjavio tužiocu da višak odbija, (a na njemu je bio teret dokazivanja te činjenice) ima se smatrati u smislu citirane zakonske odredbe da je primio i taj višak, pa ga je dužan platiti po istoj cijeni.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.I.br.21/06 od 28.02.2007. godine)

UGOVOR O DJELU – NEOSNOVANO OBOGAĆENJE
(Čl.600. u vezi sa čl.126. i čl.210. Zakona o obligacionim odnosima)

Ne može se smatrati da se poslenik neosnovano obogatio ako je projektni zadatak ostao nedovršen zbog toga što je naručilac zapao u finansijske teškoće i nad njim otvoren stečaj, a nije obavijestio poslenika da želi da raskine ugovor.

Iz obrazloženja

„Po razmatranju spisa predmeta ovaj sud je ispitao pobijanu presudu u smislu člana 386. ZPP, pa je našao da je revizija neosnovana.

U postupku pred prvostepenim i drugostepenim sudom nije počinjena apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 354. st.2. tač.11. ZPP-a, na čije postojanje revizijski sud pazi po službenoj dužnosti.

Iz spisa predmeta se vidi da je u postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno da su stranke prema ponudi tužioca br.04-65/1 od 17.03.1994. godine, zaključile ugovor br.02-65/2 od 22.06.1994. godine, kojim se tuženi obavezao da za račun tužioca izradi idejni glavni projekat za naselje "Rozina" u Budvi. Rok za izradu predmetne dokumentacije je preciziran na 30 dana za idejni a 75 dana za glavni projekat od dana dobijanja projektog zadatka. Tužitelj se obavezao da po potpisivanju ugovora na ime avansa plati tuženom iznos od 40% ugovorene cijene ili iznos od 34.720 dinara. Utvrđeno je i to da je tužilac u dvije rate dana 19.07.1994. godine virmanskom uplatnicom i dana 16.11.1994. godine, cesijom uplatio avansni iznos a nakon toga dana 21.03.1995. godine još iznos od 10.000 dinara na ime izrade glavnog projekta. Nakon uplaćenog avansa tuženi je uradio idejni projekat, dok se nije angažovao na pribavljanju urbanističke saglasnosti, koja se inače daje nakon izrade glavnog projekta, pa je projektni zadatak ostao nedovršen iako je uradjen u pretežnom dijelu zbog toga što je tužilac zapao u finansijske teškoće i nad njim otvoren stečaj. Nakon toga tužilac nije pokazivao interes da se projekat dovrši. Uvrđeno je i to da tužilac nije obavještavao tuženog da želi da raskine ugovor niti mu je bilo čime stavljao do znanja da će se smatrati da je ugovor raskinut ukoliko tuženik ne ispuni obavezu u određenom roku.

Kod ovakvog stanja stvari i posebno činjenice da tužiocu idejni projekat objektivno ranije nije mogao biti stavljen na raspolaganje jer je radjen paralelno sa izradom DUP-a za naselje Rozino kao i toga da je DUP usvojen tek na sjednici Skupštine opštine Budva 19. jula 1995. godine, po nalaženju ovog suda prvostepeni i drugostepeni sud su pravilno primijenili materijalno pravo kada su zaključili da je tužbeni zahtjev neosnovan.

Naime, odredbom člana 126. st.2. Zakona o obligacionim odnosima je propisano da ako povjerilac želi raskinuti ugovor, mora ostaviti dužniku primjeren naknadni rok za ispunjenje. Kako je tužilac bez primjedbi prihvatio idejni projekat a nikada nije pozvao tuženog da mu uz ostavljanje primjerenog roka preda i glavni projekat, kao i činjenice da je tuženi bio spreman da ugovor izvrši ovaj sud smatra

da isti nije kriv za neblagovremeno izvršenje ugovora niti je skrivio njegovo neizvršenje pa ugovor medju strankama nije raskinut već je i dalje na snazi. Stoga se u konkretnom slučaju tužilac s pravom ne može pozivati na to da se tuženi neosnovano obogatio za utuženi iznos.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.I.br.16/03 od 28.12.2006. godine)

PRIZNANJE DUGA
(Čl.387. Zakona o obligacionim odnosima)

Ukoliko između parničara postoji sporazum o priznanju duga, smatra se da je ugovor zaključen.

Iz obrazloženja

„U postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno je da je tuženom, na njegov zahtjev, tužilac odobrio deviznu pozajmicu te da je zaključenim Sporazumom o načinu rješavanja dužničko povjerilačkih odnosa od 19.09.1996. godine, utvrđen na taj dan tačan iznos deviznog duga od 153.311,53 GBP, a da su parničari dalje dogovorili da navedeni iznos tuženi koristi kao kredit do kraja 1996. godine. Taj rok je Aneksom sporazuma od 17.02.1997. godine produžen do 30.06.1997. godine. Polazeći od takvog utvrđenja i od nespornog da tuženi nije vratio označeni dug tužiocu, pravilno su odlučili nižestepeni sudovi kada su tuženog obavezali da navedeni iznos kao dugovani vrati tužiocu. Inače, o pobijanom dijelu drugostepene i prvostepene presude su u svemu dati pravilni i jasni razlozi, koje prihvata i ovaj sud i na iste upućuje tuženog kao revidenta, ne nalazeći potrebnim da ih posebno ponavlja. Datim razlozima pobijane presude odgovoreno je i na navode revidenta vezano za istaknuti prigovor nedostatka aktivne i pasivne legitimacije, koji su isticani i tokom prvostepenog postupka i u žalbi na prvostepenu presudu.

Bez uticaja su navodi revizije kojima se ukazuje da između parničara nije zaključen ugovor u pismenoj formi, obzirom da je u toku postupka nesumnjivo utvrđeno da je u pitanju dug - devizna pozajmica, a za što nije obavezna pismena zakonska forma, pa pri činjenici da između parničara postoji zaključen sporazum o priznanju duga u dosudjenom iznosu, o daljem tretmanu tog duga kao kredita i o roku vraćanja, neosnovano se revizijom ukazuje da taj ugovor nije zaključen.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.I.br.8/05 od 14.03.2007. godine)

OSNOVI UGOVORNE ODGOVORNOSTI
(Čl.262. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima)

Činjenica da je jedna ugovorna strana pokrenula spor za raskid ugovora, koji je pravosnažno završen odbijanjem tužbenog zahtjeva, ne može biti osnov za naknadu štete drugoj ugovornoj strani ukoliko nije bila spriječena da ugovor i dalje izvršava.

Iz obrazloženja

„Prema odredbi čl.262. st.2. ZOO kada dužnik ne ispuni obavezu ili zadocni sa njenim ispunjenjem povjerilac ima pravo zahtijevati i naknadu štete koju je usled toga pretrpio. Dakle, da bi nastupila ugovorna odgovornost potrebno je da postoji punovažna ugovorna obaveza koja nije ispunjena ili nije uredno ispunjena, da je ugovoru vjerna starana pretrpjela štetu zbog toga što ugovorena obaveza nije ispunjena onako kako glasi i da ne postoje okolnosti koje isključuju odgovornost strane koja je prekršila ugovornu disciplinu.

Prema stanju u spisima među strankama nije sporno da je tužena ispunila ugovor jer je tužilac koristio šetališnu stazu za saobraćaj tri mini voza na relaciji Budva - Rafailovići za vrijeme određeno ugovorom. Činjenica da je tužena pokrenula spor za raskid ugovora koji je pravosnažno završen odbijanjem tužbenog zahtjeva ne može biti osnov za naknadu štete obzirom da tužilac zbog toga nije bio lišen mogućnosti korišćenja staze, pa time nije povrijeđen ugovor stranaka.

Kako je tužilac nesmetano koristio šetališnu stazu za sobraćaj tri mini voza za vrijeme koje je bilo određeno ugovorom, to nije bio u nemogućnosti da izvrši ugovore o reklamiranju koje je zaključio sa trećim licima. Ukoliko su oni bez osnova raskinuli ugovore, to je mogao biti razlog da od njih, a ne od tužene, zahtijeva naknadu štete zbog povrede ugovora.

Što se pak tiče iznosa od 5.344,38€ koji se odnosi na plaćene advokatske usluge tužilac je naknadu tog iznosa mogao ostvariti samo u postupcima u kojima su ti troškovi nastali ako su ti postupci okončani u njegovu korist.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.I.br.23/06 od 16.02.2007. godine)

NAKNADA ŠTETE ZBOG RASKIDA UGOVORA
(Čl.488, čl.484 u vezi sa čl.121. Zakona o obligacionim odnosima)

Naknadu štete zbog povrede ugovora može ostvariti samo strana koja je uredno ispunila ugovornu obavezu.

Iz obrazloženja

„Prema stanju u spisima prvostepeni sud je utvrdio da su stranke zaključile ugovor koji je zaveden kod tužioca pod br.01-537 od 13.05.2003. godine i aneks ugovora od 26.05.2003. godine. Tim ugovorom tužilac se obavezao da za potrebe tuženog pruža usluge autobusnog prevoza gostiju za vrijeme trajanja turističke sezone. Dalje je utvrđeno da tužilac nije uredno ispunjavao obaveze iz ugovora. Ti su se nedostaci odnosili na često kašnjenje autobusa, njihov nedovoljan broj, kvarove na klima uredjajima i sl. Na nedostatke u ispunjenju tuženi ukazivao brojnim dopisima i pozvao tužioca da te nedostatke otkloni. Kako on to nije učinio tuženi je 22.08.2003. godine izjavio da raskida ugovor.

Imajući u vidu navedene činjenice pravilno su nižestepeni sudovi primijenili materijalno pravo kada su odlučili na izloženi način. Prema utvrdjenju prvostepenog suda tužilac je manjlivo ispunjavao obaveze iz zaključenog ugovora. Prema odredbi člana 121. st.3. ZOO u pogledu odgovornosti dužnika za manjlivo ispunjenje obaveze iz ugovora sa naknadom shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o odgovornosti prodavca za materijalne i pravne nedostatke. Tuženi je u skladu sa čl.484. obavijestio tužioca o nedostacima u njegovom ispunjenju i zahtijevao da te nedostatke otkloni a kako on to nije učinio tuženi je u smislu člana 488. stav 1. tačka 3. imao pravo na raskid ugovora. Zbog toga tužilac nema pravo na naknadu štete jer je neurednim ispunjenjem prouzrokovao raskid ugovora a naknadu štete zbog povrede ugovora može ostvariti samo strana koja je ugovoru vjerna, tj. ona koja je uredno ispunila ugovornu obavezu i u svemu kako ona glasi.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.I.br.29/06 od 28.02.2007. godine)

ZAŠTITA FIRME I NAKNADA ŠTETE
(Čl.37. Zakona o preduzećima u vezi čl.23. Zakona o trgovini)

Upotreba oznaka na proizvodu jednog preduzeća, kojom nije stvorena zabluda u prometu roba na štetu drugog preduzeća koje te oznake upotrebljava u svom poslovanju, ne može se smatrati nelojalnom konkurencijom, te time ni osnov za naknadu štete.

Iz obrazloženja

„Prema tome, a kako to pravilno zaključuje drugostepeni sud, predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev za zaštitu firme i naknada štete.

Odredbom čl.37. st.1. Zakona o preduzećima je propisano da preduzeće koje ima opravdani interes može pred nadležnim sudom tražiti zaštitu registrovane firme od drugog preduzeća s istom ili sličnom firmom iste ili srodne djelatnosti, docnije prijavljene za registraciju kod istog ili drugog suda koji vodi registar, dok se prema čl.23. st.1. tač.7. Zakona o trgovini, nelojalnom konkurencijom smatra, neovlašćena upotreba zakonom zaštićenih spoljnih oznaka drugog trgovca (naziv, firma, robni žig, uslužni žig, znak kvaliteta, znak porijekla i dr) ili upotreba oznaka koje nisu zakonom zaštićene, kojom se stvara ili se može stvoriti zabluda u prometu roba na štetu drugog trgovca koji te oznake upotrebljava u svom poslovanju.

Kod takvog stanja stvari i po naloženju ovog suda, pravilno su postupili prvostepeni i drugostepeni sud, kada su zahtjev tužioca odbili kao neosnovan.

Jer, polazeći od radnje tuženog, koja se u konkretnom slučaju sastojala u proizvodnji i pakovanju kafe u kesicama od po 100 g. sa nazivom "Montenegrino caffe" takva radnja se ne može smatrati nelojalnom konkurencijom. Ovo zbog toga što naziv proizvoda tuženog "Montenegrino - caffe" predstavlja složenicu u odnosu na naziv resotorana tužioca "Montenegrino" koja je prosta riječ. Osim toga, pojam "Montenegrino" je generičkog karaktera i u njemu nije sadržan poslovni i tržišni individualitet tužioca a pored toga na poledjini pakovanja kafe naznačeno je da se radi o proizvodu tuženog, pri čemu i kompozicija slova i kompozicija grafičkog znaka na istom se u potpunosti razlikuju od takvih oznaka na firmi tužioca. Sve ovo ukazuje da oznake na proizvodu tuženog u odnosu na firmu tužioca kod prosječnog potrošača ne mogu izazvati zabludu i ne asociraju na firmu tužioca.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev I.br.9/05 od 16.02.2007. godine)

RADNO PRAVO

IZUZEĆE SLUŽBENOG LICA U DISCIPLINSKOM POSTUPKU
(Čl.32. Zakona o upravnom postupku u vezi čl.38. Zakona o državnim
službenicima)

Ne može učestvovati u radu disciplinske komisije lice koje je u istom predmetu bilo svjedok.

Iz obrazloženja

„Neosnovani su navodi revizije da je pogrešno zaključivanje nižestepeni sudova da činjenica što je član disciplinske komisije Č.D. bio istovremeno i svjedok u disciplinskom postupku ne predstavlja povredu odredaba disciplinskog postupka.

Ovo zbog toga što se u disciplinskom postupku protiv državnih službenika na pitanja koja nijesu uređena Zakonom o državnim službenicima primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak. Budući da se prema odredbi čl.32. tač.1. Zakona o opštem upravnom postupku ("Sl. list SRJ", br.33/97) koji je bio na snazi u vrijeme vođenja disciplinskog postupka mora izuzeti službeno lice koje rješava u upravnim stvarima ako je u predmetu u kome se vodi postupak svjedok, to Č.D. nije mogao učestvovati u radu disciplinske komisije koja je vodila disciplinski postupak jer je u istom predmetu bio svjedok, zbog toga su pobijane odluke tuženog nezakonite, pa su nižestepeni sudovi pravilno postupili kada su odlučili na izloženi način.

To što u smislu čl.38. Zakona o državnim službenicima disciplnisku mjeru izriče starješina organa nije ni od kakvog pravnog značaja jer se u smislu navedene zakonske odredbe mora izuzeti ne samo lice koje rješava već i lice koje obavlja pojedine radnje u postupku.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.105/05 od 12.12.2006. godine)

OCJENA ZAKONITOSTI ODLUKE O PRESTANKU RADNOG ODNOSA
(Čl.8. tač.30. i čl.12. tač.5. Pravilnika o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti)

Odluka o prestanku radnog odnosa zbog teže povrede radne obaveze je nezakonita ukoliko nije dokazano da je radnik iznošenjem podataka nanio štetu ugledu preduzeća.

Iz obrazloženja

„U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude nesumnjivo je utvrđeno da tužilac nije počinio težu povredu radne dužnosti koja mu je stavljena na teret i zbog koje mu je osporenim odlukama izrečena disciplinska mjera prestanak radnog odnosa. Naime, iz izvedenih dokaza u prvostepenom postupku sud je utvrdio da od svih navoda iz članka "Firma prodata - niko ništa ne zna", objavljenog u dnevnom listu "Politika" od 22.05.1993. godine, tužilac je jedino novinaru "Politike" dao podatak da je predstavništvo tuženog u Podgorici prodato, po njegovoj ocjeni nezakonito, dok je za ostalu sadržinu teksta informaciju dalo drugo lice. Međutim, u postupku nije dokazano da je tužilac iznošenjem takvih tvrdnji nanio štetu ugledu preduzeća, nadležnim organima i drugim licima, koje posledice bi morale postojati da bi se moglo govoriti o težoj povrede radne dužnosti iz čl.8. st.1. tač.30 Pravilnika o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti radnika tuženog i da bi se mogla izreći mjera prestanka radnog odnosa osnovom odredbe čl.12. st.1. tač.5. istog pravilnika. Polazeći od takvog utvrđenja pravilno su odlučili nižestepeni sudovi kada su poništili kao nezakonite sporne odluke tuženog i istog obavezali da tužioca vrati u radni odnos.

Obzirom da su teže povrede radne dužnosti za koje se izriče mjera prestanka radnog odnosa utvrđene pravilnikom tuženog, to je jasno da se u nedostatku tih povreda takva mjera ne može izreći, ukoliko nijesu ispunjeni uslovi iz pravilnika za njeno izricanje, a od čega su nižestepeni sudovi i pošli pri odlučivanju, pa su neosnovani navodi revizije kojima se osporava ispravnost izvedenog zaključka od strane nižestepenih sudova u tom dijelu.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.64/06 od 14.03.2007. godine)

ZAKONITOST RJEŠENJA O PRESTANKU RADNOG ODNOSA
(Čl.111. Zakona o radu)

Činjenica što u izreci rješenja nijesu navedeni dani neopravdanog odsustva sa posla i što je pogrešno označen dan sa kojim prestaje radni odnos ne čine rješenja nezakonitim, ukoliko se ostvario osnov za prestanak radnog odnosa.

Iz obrazloženja

„Prema stanju u spisima tužilji je rješenjem br.1764 od 08.04.1991. godine, prestao radni odnos 14.09.1990. godine, zbog neopravdanog odsustva sa posla pet radnih dana uzastopno. Nižestepeni sudovi su zaključili da je ovo rješenje nezakonito jer tužilja nije neopravdano izostala sa posla obzirom da je u periodu od 27.08.1990. do 10.09.1990. godine bila na bolovanju, a nakon toga od 11.09.1990. godine, nastavila sa korišćenjem godišnjeg odmora koji joj je odobren. Pri tome, oba suda navode da u rješenju o prestanku radnog odnosa nijesu navedeni radni dani koje je tužilja izostala sa posla, pa su se ograničili na ispitivanje da li je ona izostala sa posla pet dana uzastopno zaključno sa 14.09.1990. godine, koji dan je u rješenju naveden kao dan prestanka radnog odnosa.

Tačno je da u izreci rješenja čiji poništaj je predmet spora nijesu navedeni dani koje je tužilja odsustvovala sa posla. Međutim, iz obrazloženja rješenja proizilazilo bi da se tužilji ne stavlja na teret neopravdano odsustvo sa posla do 14.09.1990. godine, već nakon tog datuma, jer se u njemu navodi da tužilja do donošenja rješenja, tj. do 03.04.1991. godine nije donijela nikakva dokumenta o opravdanosti odsustvovanja sa posla od 03.01.1991. do 22.01.1991. godine, ni od 04.02.1991 do 03.04.1991. godine. Zbog toga je radi pravilne primjene materijalnog prava bilo nužno utvrditi da li je tužilja neopravdano odsustvovala sa posla u vrijeme navedeno u obrazloženju pobijanog rješenja. Ovo tim prije što rješenje nije donijeto 14.09.1990. godine, već tek 03.04.1991. godine. Sama činjenica što u izreci rješenja nijesu navedeni dani neopravdanog odsustva sa posla, ni to što je eventualno pogrešno označen dan sa kojim prestaje radni odnos, ne čine rješenja nezakonitim, već se mora ispitivati da li se ostvario osnov za prestanak radnog odnosa, odnosno da li je tužilja neopravdano odsustvovala od posla u vrijeme navedeno u obrazloženju rješenja.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.402/05 od 17.04.2007. godine)

PRESTANAK RADNOG ODNOSA I NAKNADA ŠTETE
(Čl.111. Zakona o radu)

Kada je zaposleni počinio težu povredu radne obaveze, a odluka o prestanku radnog odnosa poništena zbog pravila u vodjenju disciplinskog postupka, zaposleni nema prava na naknadu štete zbog izgubljene zarade.

Iz obrazloženja

“Pravilno zaključuju nižestepeni sudovi da su odluke tuženog o prestanku radnog odnosa tužiocu nezakonite, budući su iste donijete suprotno odredbama Pravilnika o radu upravnog odbora tuženog, te i suprotno odredbama njegovog Statuta. U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude sa sigurnošću je utvrđeno da tuženi, u postupku odlučivanja po prigovoru tužioca na prvostepenu odluku, o održanoj sjednici Upravnog odbora, koji je u smislu čl.31. Statuta, nadležan za odlučivanje po prigovorima nije sačinio zapisnik, iz čega se opravdano zaključuje da sjednica nije ni održana na način kako to propisuju akti tuženog. Takodje je utvrđeno da je i odluka Upravnog odbora, kao drugostepenog organa, potpisana od strane K.S. u svojstvu zamjenika predsjednika Upravnog odbora. Tuženi nije pružio dokaze da je on bio zamjenik predsjednika ili član upravnog odbora, i ako je to bio da je na njega prenjeto ovlašćenje da predsjedava i rukovodi radom upravnog odbora. Zapisnik o njegovom izboru koji je priložen spisima datira iz 1993. godine, što bi značilo da mu je taj mandat u vrijeme donošenja odluke koja se pobija već bio istekao, jer mandat traje četiri godine - čl.28. st.3. Statuta. Navedeni propusti tuženog učinjeni u disciplinskom postupku predstavljaju povrede pravila postupka za koje i ovaj sud nalazi da su bitno uticale na zakonitost osporenih odluka, a što je imalo za posledicu ništavost odluka o izrečenoj disciplinskoj mjeri prestanak radnog odnosa tužiocu, te su nižestepeni sudovi s pravom djelimično usvojili tužbeni zahtjev i poništili pobijane odluke uz obavezu tuženog da tužioca vrati na rad.

Isto tako, pravilno su postupili nižestepeni sudovi kada su odbili kao neosnovan tužbeni zahtjev tužioca za naknadu štete zbog izgubljene zarade, za period dok se nalazio van radnog odnosa, jer na strani tuženog nema krivice za štetu koju je tužilac trpio u označenom periodu. Ovo stoga što je u postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude nesumnjivo utvrđeno da je tužilac počinio težu povredu radne obaveze koja mu je osporenim odlukama stavljena na teret, a odluke o njegovog disciplinskoj odgovornosti poništene su zbog povrede pravila u vodjenju disciplinskog postupka, a što ne može predstavljati osnov za naknadu predmetne štete.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.489/05 od 01.02.2007. godine)

ODGOVORNOST ZA ŠTETU KOJU RADNIK PRETRPI NA RADU
(Čl.106. Zakona o radu u vezi sa čl.154. Zakona o obligacionim odnosima)

Činjenica da je do povredjivanja došlo u toku radnog vremena ne može proizvesti odgovornost privrednog društva, ako je dokazano da je šteta nastala bez njegove krivice.

Iz obrazloženja

„Polazeći od činjeničnog utvrdjenja pravilno su nižestepeni sudovi primijenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev.

U postupku pred prvostepenim sudom utvrdjeno je da je tužilac, kao radnik tuženog dana 27.10.2003. godine pretrpio povredu na radu, padom niz stepenice. Tužiocu je po osnovu kolektivnog osiguranja od strane Lovćen osiguranja isplaćen iznos od 1.849,00 €.

Prema odredbi člana 106. stav 1. Zakona o radu, ako radnik pretrpi stetu na radu ili u vezi sa radom poslodavac je dužan da mu štetu nadoknadi, po opštim načelima odgovornosti za štetu. Osnov odgovornosti određuje se prema opštim pravilima obligacionog prava, a to su krivica za štetnu radnju čl.154. ZOO ili rizik od opasne stvari ili delatnosti čl.173., 174. ZOO.

U konkretnom slučaju ne postoji ni jedan od ovih osnova odgovornosti. Obavljanje poslova poštonoše ne može se smatrati obavljanjem opasne djelatnosti koja bi bila izvor štete po principu objektivne odgovornosti. Tuženi je dokazao da je šteta nastala bez njegove krivice, da nije bilo propusta na njegovoj strani i da je preduzeo sve mjere zaštite na radu. Do povrede je došlo krivicom tužioca. Slučaj bi se mogao okvalifikovati kao nezgoda koja je nastupila kao posledica nedovoljne pažnje. Činjenica da je do povredjivanja došlo o toku radnog vremena, kod napred utvrdjenog činjeničnog stanja, ne može proizvesti odgovornost tužene.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.16/07 od 06.02.2007. godine)

NEZAKONITI PRESTANAK RADNOG ODNOSA I NAKNADA ŠTETE
(Čl.154. Zakona o obligacionim odnosima u vezi sa čl.111. Zakona o radu)

Na odštetnu odgovornost preduzeća zbog nezakonitog prestanka radnog odnosa, nije od uticaja činjenica da se protiv radnika kome je nezakonito pretao radni odnos vodi krivični postupak zbog zloupotrebe službenog položaja.

Iz obrazloženja

„Polazeći od činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda, zasnovanog na izvedenim dokazima, koje je s razlogom prihvatio i drugostepeni sud, nižestepeni sudovi su pravilno odlučili kada su u pogledu glavne stvari djelimično usvojili tužbeni zahtjev.

Osnov odgovornosti tuženog je nezakonita odluka o prestanku radnog odnosa tužioca, poništena pravosnažnom presudom donijetom u sporu između istih stranaka. Obzirom da je donošenje takve odluke tuženog, bio spriječen da radi i ostvaruje zaradu, tužilac ima pravo na naknadu štete za izostalu zaradu, čija je visina utvrđena odgovarajućim vještačenjem, koje tuženi ničim nije osporio ili pak doveo u sumnju.

Okolnost što se protiv tužioca pred prvostepenim sudom vodi krivični postupak zbog krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja, nije od uticaja na odluku u ovoj stvari. Ta činjenica nije od značaja u pogledu odštetne odgovornosti tuženog, koja predstavlja posledicu nezakonitog prestanka radnog odnosa u skladu sa odredbama člana 154. Zakona o obligacionim odnosima. S toga, nije ni bilo osnova da se do okončanja navedenog krivičnog postupka, prekine postupak u ovoj stvari, našta se revizijom ukazuje bez ikakvog osnova.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.45/06 od 19.04.2007. godine)

PRESTANAK RADNOG ODNOSA PO VOLJI ZAPOSLENOG
(Čl.75. Zakona o osnovnim pravima iz radnog odnosa)

Pismena izjava zaposlenog da želi da raskine radni odnos, predstavlja osnov za prestanak radnog odnosa, bez obzira da li je donijeto rješenje o tome.

Iz obrazloženja

„Pravilno je drugostepeni sud odlučio, kada je preinačio prvostepenu presudu i odbio zahtjev tužioca kao neosnovan. Ovo iz razloga, što pismena izjava tužioca od 15.11.1993.godine, koju je uputio pretpostavljenim licima, predstavlja osnov za prestanak njegovog radnog odnosa. Naime, shodno odredbi čl. 75 Zakona o osnovnim pravima iz radnog odnosa ("Sl.list SFRJ", br.6/89) koji je bio u primjeni u vrijeme nastanka spornog slučaja, propisano je, da zaposlenom po njegovoj volji prestaje radni odnos, ako pismeno izjavi da želi da raskine radni odnos. Pismena izjava zaposlenog, predstavlja osnov za prestanak radnog odnosa, bez obzira, da li je donijeto odgovarajuće rješenje o tome, jer se radi o jednostranoj izjavi, koja proizvodi neopozivo pravno dejstvo čim je primi pretpostavljeno lice. U konkretnom slučaju, pismena izjava tužioca od 15.11.1993.godine o raskidu radnog odnosa, je primljena od strane pretpostavljenog lica tj.direktora K, a na što upućuje naknadna prepiska putem telefaksa, vezano za dolazak ovlašćenog lica, koji će izvršavati sve obaveze oko prestavnništva u Jekaterinburug, koje je do tada obavljao tužilac. Isto tako, po nalogu pretpostavljenog lica tj. direktora tuženog, zaključena je i radna knjižica tužioca u matičnom preduzeću u Nikšiću.

Uz to, tužilac nije ni dokazao, da je u periodu od 15.11.1993.godine do 01.09.1997.godine, stvarno radio za tuženog, niti da je ostvarivao rezultate rada na tom radnom mjestu, niti je tražio vraćanje u matično preduzeće u Nikšiću. Isto tako, tužilac nije dokazao, da ta izjava nije rezultat njegove slobodne volje, odnosno, da je ista data pod prinudom, prevarom ili zabludom.

Kod takvog stanja stvari, i po nalaženju ovog suda, imajući u vidu karakter izjave tužioca od 15.11.1993.godine, istom je prestao radni odnos shodno čl.75. Zakona o osnovnim pravima iz radnog odnosa, pa je neprihvatljivo objašnjenje tužioca, da je u cijelom tom periodu, tj.od 15.11.1993. godine pa do podnošenja tužbe 03.09.1997. godine, čekao zamjenu, odnosno instrukcije od pretpostavljenih lica. Jer, da je tužiocu povrijeđeno pravo na rad, isti je mogao odmah da traž sudsku zaštitu, a ne to da traži tek protekom četiri godine. Takodje, tužilac nije ni dokazao, da je u tom periodu tražio vraćanje u matično preduzeće koje se nalazilo u Nikšiću, što jasno dovodi do zaključka, da u tom periodu nije ni radio za potrebe tuženog, pa mu stoga i ne pripada naknada za neisplaćenu zaradu za period od 01.06.1993. godine do 01.09.1997. godine, niti pak garantovana zarada za period od 01.09.1997. godine do 01.05.2004. godine.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.15/07 od 12.02.2007. godine)

RASKID UGOVORA O RADU – POVREDE RADNE OBAVEZE
(Čl.93. stav 1. tačka 2 i čl.95. st.2. Zakona o radu)

Cijepanje rješenja o korišćenju godišnjeg odmora i propust izrade pojedinačnog kolektivnog ugovora iz opravdanih razloga, ne može se smatrati povredom radne obaveze.

Iz obrazloženja

„Polazeći od činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su usvojili tužbeni zahtjev i poništili kao nezakonite odluke tuženog kojima je utvrđena odgovornost tužilje za počinjene povrede radnih obaveza i izrečena joj mjera raskid ugovora o radu.

Naime, u postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude, izvedenim dokazima nije utvrđeno da je tužilja učinila povrede radnih obaveza stavljenih joj na teret, zbog kojih joj je izrečena mjera raskid ugovora o radu br. 01-401 od 21.04.2003.godine. Tužilji su stavljene na teret dvije povrede radnih obaveza zbog kojih zaposlenom može da prestane radni odnos, odnosno da se raskine ugovor o radu, predviđene čl.95 tač.1 i 2 Zakona o radu - odbijanje zaposlenog da izvršava radne obaveze iz ugovora o radu i neblagovremeno, nesavjesno i nemarno izvršavanje radnih obaveza.

Medjutim, i po mišljenju ovog suda, nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da u opisanom ponašanju tužilje nema elemenata povrede radne obaveze i navedenog člana Zakona o radu, zbog kojih joj je izrečena mjera iz čl.93. st.1. tač.2. istog zakona.

Jer, radnja kojom je tužilja manifestovala odbijanje da ide na godišnji odmor - cijepanjem rješenja o korišćenju godišnjeg odmora, ne može se smatrati povredom - odbijanje zaposlenog da izvršava radne obaveze iz ugovora o radu, da bi proistekla njena odgovornost prema čl.95. st.1. tač.1. Zakona o radu.

Isto tako, to što tužilja nije uradila pojedinačni kolektivni ugovor ne može predstavljati povredu radne obaveze neblagovremeno, nesavesno i nemarno izvršavanje radne obaveze iz čl.95. st.2. Zakona o radu, kod činjenice da je suspenzija tužilje prekinula vremenski period za koji je trebalo da donese opšta akta tuženom radi uskladjivanja sa Zakonom o radu. Dakle, ne radi se o propustu iz neopravdanih razloga, da bi se mogla izreći navedena mjera.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.49/07 od 28.02.2007. godine)

PRAVO NA ISPLATU NAKNADE ZA ZIMNICU
(Čl.27. st.2. Opšteg kolektivnog ugovora)

Ostvarivanje prava na isplatu naknade za zimnicu ne vezuje se za faktički rad, pa je preduzeće obavezno da radniku koji je posle poništenja odluke o prestanku radnog odnosa vraćen na rad, isplati zimnicu za period odsustva sa posla.

Iz obrazloženja

„Iz spisa predmeta proizilazi da je u postupku kod nižestepenih sudova utvrđeno da je pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Nikšiću P.br.735/98 od 13.11.1998. godine, poništeno kao nezakonito rješenje generalnog direktora tuženog br.70-00-103/1 od 26.04.1996. godine i rješenje Upravnog odbora tuženog broj 70-00-177/1 od 17. 07. 1996. godine i da je obavezan tuženi da tužioca vrati na rad i rasporedi u skladu sa njegovom stručnom spremom, znanjem i sposobnostima.

Medju parničnim strankama je nesporno i to da je tužilac vraćen na rad kod tuženog počev od 18.06.1999. godine, kao i da tužilac u spornom periodu nije ostvarivao prava koja mu pripadaju po osnovu radnog odnosa.

Polazeći od činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda, koje je u skladu sa izvedenim dokazima, koje opravdano prihvata i drugostepeni sud, u ovoj pravnoj stvari je pravilno primijenjeno materijalno pravo kada je odbijen tužbeni zahtjev tužioca, kojim je tražio da se obaveže tuženi da mu za sporni period isplati regres i troškove prevoza za dolazak i odlazak sa rada, u iznosima bliže određenim u stavu drugom prvostepene presude. Ovo sarazloga što tužilac u spornom periodu nije aktivno radio, niti je ostvario pravo na korišćenje godišnjeg odmora, a samim tim ne može ostvariti ni pravo na regres, koje je akcesorno i zavisi od prava na godišnji odmor. Osim toga, predmet ovog spora je isplata regresa za godišnji odmor i isplata troškova prevoza, koji se ostvaruju faktičkim radom, a kako tužilac predmetnim tužbenim zahtjevom nije tražio naknadu štete zbog neostvarivanja ovih materijalnih prava, to je tužbeni zahtjev neosnovan.

Medjutim, po ocjeni ovog suda, nižestepeni sudovi su pogrešno odlučili kada su odbili tužbeni zahtjev tužioca za isplatu zimnice u spornom periodu. Ovo s toga, što je pravo na isplatu zimnice regulisano odredbom člana 27. st.2. Opšteg kolektivnog ugovora ("Sl.list RCG", br.35/95) i određeno da poslodavac može na ime zimnice ili ogrijeva zaposlenom dodijeliti sredstva u visini od tri najniže cijene rada. Kako je nesporna činjenica da je tuženi u spornom periodu svojim radnicima isplaćivao zimnicu, to je po nalaženju ovog suda, odgovoran i za isplatu zimnice tužiocu, obzirom da se ostvarivanje ovog prava ne vezuje za faktički rad, pa tužilac ne može snositi štetne posledice zbog nezakonitog postupanja tuženog.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.357/05 od 14.03.2007. godine)

RJEŠAVANJE STAMBENIH POTREBA
(Čl.5. Pravilnika o rješavanju stambenih potreba)

Radniku ne pripada pravo za dodjelu stambenih kredita radi poboljšanja uslova stanovanja, ako je raspisan konkurs za dodjelu kredita za izgradnju porodične kuće, jer je to, ako je tako predviđeno opštim aktom, poseban vid rješavanja stambenih potreba.

Iz obrazloženja

„Medjutim, osnovano se revizijom ukazuje da su nižestepene presude donijete pogrešnom primjenom materijalnog prava.

U toku prvostepenog postupka utvrđeno je da je tuženi raspisao konkurs br.252 od 14.03.2000. godine za dodjelu kredita za izgradnju porodične stambene zgrade, za koju svrhu su namjenski izdvojena sredstva u iznosu od 120.000,00 DM. Tužilja je podnijela zahtjev za dodjelu kredita za poboljšanje uslova stanovanja (kupovinu stana u etažnoj svojini). Pošto je raspodjela kredita po istom konkursu ranije poništena pravosnažnom presudom u postupku kod prvostepenog suda P.br.824/2001, tuženi je sproveo ponovni postupak raspodjele i u istom donio sporne odluke.

Iz stanja u spisima predmeta proizilazi da tuženi nije uvrstio tužilju u rang listu sačinjenu u ponovnom postupku raspodjele, već je sredstva namijenjena za dodjelu kredita za izgradnju porodične stambene zgrade odlukom stambene komisije br.36 od 22.01.2004. godine dodijelio radnicima za koje je smatrao da ispunjavaju uslove. Na ovu odluku tužilja je uložila prigovor koji je odbijen odlukom Odbora direktora br.517 od 07.04.2004. godine.

Kod izloženog činjeničnog stanja nižestepeni sudovi su pogrešno odlučili kada su usvojili postavljeni tužbeni zahtjev. Ovo sa razloga što iz činjenica utvrđenih u prvostepenom postupku nesumnjivo proizilazi da je tuženi raspisao konkurs za dodjelu kredita za izgradnju porodične stambene zgrade, kao poseban vid rješavanja stambenih potreba zaposlenih predviđen odredbom čl.5. st.2. alineja 1. Pravilnika o rješavanju stambenih potreba iz 1997. godine (na osnovu kojeg je predmetni konkurs raspisan). Budući da je tuženi spornim odlukama dodijelio stambene kredite radnicima tuženog koji su ispunjavali uslove a prijavili su se za dodjelu kredita za izgradnju porodične stambene zgrade, a tužilja je podnijetim zahtjevom tražila kredit radi poboljšanja uslova stanovanja (kupovine stana u etažnoj svojini), što su posebni vidovi rješavanja stambenih potreba prema citiranoj odredbi (alineja 4. i 5.) Pravilnika o rješavanju stambenih potreba tuženog, to tužilji ne pripada pravo na dodjelu kredita po predmetnom konkursu. S toga spornim odlukama nije povrijedjeno pravo tužilje, kako to pogrešno nalaze nižestepeni sudovi, pa je pobijanu i nižestepenu presudu valjalo preinačiti i tužbeni zahtjev odbiti. Na drugačije presudjenje i na ostvarenje prava tužilje u spornoj raspodjeli kredita nije od uticaja to što su po istom konkursu stambeni krediti

odjelivani nekim učesnicima, koji su podnijeli zahtjeve za dodjelu kredita za poboljšanje uslova stanovanja, kako to pogrešno zaključuju nižestepeni sudovi.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.13/06 od 15.02.2007. godine)

RASPOREDJIVANJE INVALIDA RADA

(Čl.56. i čl.59. Zakona o penzijsko invalidskog osiguranja, u vezi sa čl.24. Opšteg kolektivnog ugovora)

Zakonito je rješenje o upućivanju invalida rada na čekanje na raspored, kao poseban vid prinudnog odmora.

Iz obrazloženja

„Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je ocjena zakonitosti rješenja o upućivanju tužioca na čekanje na raspored od 8.11.2002. godine, te zahtjev tužioca da se solidarno obavežu tuženi da mu na ime manje isplaćivane novčane naknade zarade za period od 1.02.2000. godine do 1.08.2003. godine, isplati iznos od 1.168,13 eura, sa pripadajućom zakonskom kamatom.

Prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev tužioca za naknadu materijalne štete zbog manje isplaćivane naknade zarade za period od 1.02.2000. godine do 1.08.2003. godine, zaključujući da u konkretnom slučaju ne postoji šteta koju tužilac potražuje a ovo imajući u vidu nesporne navode stranaka da je tužilac za čitav sporni period isplaćivan shodno odluci Radničkog savjeta br. 15/91 u visini od 80 % od osnova, jer je uzrok invalidnosti bolest, a kojom odlukom je regulisano pravo na naknadu zarade za vrijeme za koje je bio upućen na "čekanje na raspored" a koja je odluka donijeta shodno čl.59. st.1. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenični zaključak i pravno shvatanje prvostepenog suda.

Po nalaženju ovog suda, pravno stanovište nižestepeni sudova nije pravilno i zasniva se na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Kako su nižestepeni sudovi zbog pogrešne primjene materijalnog prava, propustili da utvrde činjenice odlučne za njegovu pravilnu primjenu, pobijane presude se u navedenom dijelu moraju ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

Ovo stoga, što je odredbom člana 59. Zakonom o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Sl. list SRJ", br. 30/96, 70/01 i 3/02), koji je važio u spornom periodu propisano da se opštim aktom poslodavca kod koga je u vrijeme nastanka invalidnosti radio osiguranik - zaposleni kojemu je utvrđena preostala radna sposobnost mogu urediti samo uslovi i način pod kojima ostvaruje pravo na rasporedjivanje na drugi odgovarajući posao i pravo na novčanu naknadu iz člana 56. navedenog zakona, pod uslovom da osnovica za naknadu zarade ostane kao u zakonu. Nadalje, odredbom člana 55. st.1. i člana 56. navedenog zakona, su propisane novčane naknade na koje ima pravo zaposleni koji čeka raspored, osnov za određivanje novčane naknade, najniži iznos naknade, način valorizovanja zarade ako poslednja godina osiguranja nije prethodna godina u kojoj je nastala invalidnost kao i način uskladjivanja novčane naknade u toku godine.

Prema tome, pitanja koja su uređena odlukom Radničkog savjeta tuženog broj 15/91 su u potpunosti uređena navedenim zakonom, iz čega proizilazi da predmetnu naknadu koju potražuje tužilac sud nije mogao utvrditi primjenom navedene odluke.

Imajući u vidu navedeno, ovaj sud nalazi da nižestepeni sudovi zbog pogrešne primjene materijalnog prava nijesu utvrdili odlučne činjenice od kojih zavisi osnovanost tuženog zahtjeva. Zato će prvostepeni sud u ponovnom postupku sporni odnos razriješiti primjenom odredbe člana 56. Zakona o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja ("Sl. list SRJ", br. 30/96), te ukoliko se u postupku utvrdi da je obračunata naknada primjenom odredbe člana 56. navedenog zakona veća od isplaćenog iznosa dosudit će tužiocu takvu razliku.

Pravilan je zaključak nižestepenih sudova o neosnovanosti tužbenog zahtjeva tužioca kojim je tražio poništaj rješenja od 8.11.2002. godine, kojim je upućen na čekanje na raspored.

Naime, polazeći od činjeničnog utvrdjenja prvostepenog suda koje s pravom prihvata i drugostepeni sud, pravilno je primijenjeno materijalno pravo, kada je odbijen postavljeni tužbeni zahtjev kojim je tražen poništaj rješenja o upućivanju na čekanje na raspored. Jer, iz stanja u spisima proizilazi da je tužilac u spornom periodu imao status zaposlenog koji čeka raspored na odgovarajuće poslove, kao posebnog vida prinudnog odmora, koji se određuje zbog nemogućnosti rasporedjivanja invalida rada na odgovarajuće radno mjesto, a koje rješenje o upućivanju na čekanje na raspored se temelji na odredbi člana 24. stav 1. Opšteg kolektivnog ugovora, a zbog čega se razlozi revizije ukazuju neosnovanim u tom dijelu.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.222/04 od 12.02.2007. godine)

PRAVO NA UVEĆANU ZARADU
(Čl.65. st.3. Zakona o radu)

Minuli rad je obavezan zakonski osnov uvećanja zarade.

Iz obrazloženja

„U toku postupka utvrđeno je da su tužioci bili u radnom odnosu na neodređeno vrijeme kod tuženog, a da su, kao članovi menadžerskog tima, primali znatno veću zaradu u spornom periodu od pripadajuće prema koeficijentima iz kolektivnog ugovora tuženog, koju mogućnost predviđa odredba čl.52. kolektivnog ugovora tuženog iz oktobra mjeseca 1999. godine. Preko vještaka finansijske struke nesumnjivo je utvrđeno da u kartonima ličnih zarada tužilaca za sporni period - u koloni "minuli rad" nema posebno iskazanog novčanog iznosa po tom osnovu.

Imajući prednje u vidu, pravilno zaključuju nižestepeni sudovi da tužiocima pripada tražena naknada za sporni period. Jer, pravo na uvećanu zaradu po osnovu minulog rada je zakonsko pravo koje se ostvaruje u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom. Naime, odredbom člana 65. stav 3. Zakona o radu i člana 19. važećeg opšteg kolektivnog ugovora predviđeno je da se zarada zaposlenom uvećava za svaku započetu godinu radnog staža po osnovu minulog rada. Isto pravo su predviđali Zakona o osnovama radnih odnosa i raniji opšti kolektivni ugovor (iz 1991. godine).

Stoga se neosnovano revizijom ukazuje da je uvećanom zaradom u konkretnom slučaju obuhvaćen i dio zarade koji bi pripadao tužiocima na ime minulog rada, budući su u pitanju posebni osnovi koji se ne mogu poistovječitati - minuli rad, kao obavezan zakonski osnov uvećanja zarade i uvećanje zarade, kao mogućnost koju dozvoljava opšti akt tuženog (kolektivni ugovor).“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.177/07 od 26.06.2007. godine)

VISINA ZARADE PROFESIONALNIH VOJNIKA I CIVILNIH LICA U
VOJSCI

(Čl.52. stav 1. Uredbe o platama i čl.75. Zakona o vojsci)

Visina plate profesionalnih vojnika utvrđuje se pojedinačnim upravnim aktom čija se zakonitost i pravilnost ocjenjuje u upravnom postupku pred nadležnim organom i u upravnom sporu, te isplata plata u skladu sa pojedinačnim aktom ne predstavlja nepravilan i nezakonit rad državnog organa.

Iz obrazloženja

„Po stanovištu Vrhovnog suda, pravilno je postupio drugostepeni sud, kada je preinačio prvostepenu presudu i odbio tužbeni zahtjev, jer u radnjama tužene nema nezakonitog i nepravilnog rada organa, da bi država bila odgovorna za naknadu štete po članu 172. Zakona o obligacionim odnosima.

Naime, Savezna vlada u smislu člana 52. st. 1. Uredbe o platama i drugim novčanim primanjima profesionalnih vojnika i civilnih lica u vojsci Srbije i Crne Gore ("Sl. list SRJ", br. 35/94, 42/94, 9/96, 1/2000 i 54/2002) a u vezi sa članom 75. i 137. Zakona o vojsci određuje koeficijent za utvrđivanje ukupnog iznosa sredstava za plate profesionalnih vojnika i civilnih lica u vojsci, a prema stavu 2. istog člana savezni ministar odbrane u okviru ukupnog iznosa novčanih sredstava donosi odluku o vrijednosti boda, odnosno koeficijenta za obračunavanje plata i drugih novčanih primanja.

Odredbom čl. 53. st. 1. pomenute Uredbe o platama i drugim novčanim primanjima, propisano je da se plata profesionalnom vojniku, odnosno civilnom licu u vojsci, osim vojnog dodatka, utvrđuje na osnovu naredbe, odnosno rješenja o postavljenju na formacijsko, odnosno radno mjesto i podataka o ocjeni rezultata rada, a obračunava se i isplaćuje po platnom spisku.

Po ocjeni ovog suda, po navedenoj odredbi Zakona o vojsci, ukupan iznos sredstava za plate profesionalnih vojnika utvrđuje se prema zvaničnom podatku i neto zaradi koja služi kao osnov za utvrđivanje zarada zaposlenih u republici članici na čijoj teritoriji je sjedište Saveznog ministarstva za odbranu, objavljen u "Službenom glasniku" te Republike, s tim da prosječna plata po činu i položaju profesionalnih oficira i ovicira po ugovoru ne može manja od tri niti veća od pet neto zarada iz ovog stava. Upotrijebljeni izrazi "ukupan iznos" i "utvrđuje se", ukazuju da citirana odredba ne predstavlja neposredan izvor prava za određivanje visine plate već je njen smisao da odredi visinu potrebne sume sredstava u budžetu po određenim parametrima.

Prema tome, po nalaženju ovog suda, polazeći od nesporne činjenice da je starješina tj. ministar odbrane u konkretnom slučaju donosio odluku o utvrđivanju vrijednosti boda za svaku godinu, to je tužiocu u spornom periodu isplaćivana plata na način, postupku i obimu kako je to predviđeno Zakonom o vojsci i uredbom o

platama i drugim novčanim primanjima, pa se neosnovano ukazuje revizijom na nezakonit i nepravilan rad tužene.

Pored toga, imajući u vidu nemogućnost neposredne primjene člana 75. Zakona o vojsci, činjenice da se plata profesionalnih vojnika utvrđuju pojedinačnim upravnim aktom, da se zakonitost tih akata i pravilnost obračuna ocjenjuje u upravnom postupku pred nadležnim organom i eventualno u upravnom sporu, to isplata plata u skladu sa pravosnažnim pojedinačnim aktom ne predstavlja nepravilan i nezakonit rad državnog organa, da bi država bila odgovorna za naknadu štete po članu 172. Zakona o obligacionim odnosima.

Jer, po ocjeni ovog suda, država bi bila odgovorna ako je nadležni organ bez zakonskog razloga uskratio isplatu u cjelini ili djelimično ili vršio selekciju prilikom ispunjenja obaveza po rješenjima starješine ili na drugi način nepravilno ili nezakonito postupao u izvršenju pojedinačnih rješenja.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.135/07 od 29.06.2007. godine)

USLOVI SUDSKE ZAŠTITE
(Čl.58. i 69. Zakona o osnovama radnih odnosa)

Zaštitu prava pred sudom ne može zahtijevati radnik koji nije tražio zaštitu prava pred nadležnim organom organizacije.

Iz obrazloženja

„Polazeći od nesporno utvrđene odlučne činjenice da tužiteljica nije ulagala prigovor drugostepenom organu protiv odluke prvostepenog disciplinskog organa kojom joj je izrečena mjera prestanak radnog odnosa, to polazeći od odredbe člana 58. i 69. Zakona o osnovama radnih odnosa, koji je bio na snazi u vrijeme donošenja osporenog akta tuženog, nijesu bile ispunjene procesne pretpostavke za sudsku zaštitu protiv tog akta, jer takvu zaštitu uživaju samo akti protiv kojih je izjavljen pravni lijek nadležnom drugostepenom organu što u ovoj stvari nije slučaj. Iste uslove sudske zaštite, zbog povrede radne obaveze, kao procesne pretpostavke, propisuje i važeći Zakon o radu - član 96. i 97.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Rev.br.341/06 od 31.10.2006. godine)

SUDSKA ZAŠTITA PRAVA

(Čl.120. Zakona o radu u vezi sa čl.19. Zakona o parničnom postupku)

Sudovi ne mogu odlučivati o dodjeli kredita za individualnu stambenu izgradnju, već samo o zakonitosti konačne odluke o dodjeli kredita.

Iz obrazloženja

„Predmet tužbe u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca, da mu tuženi dodijeli kredit za individualnu stambenu izgradnju u iznosu od 11.248,00 eura.

Polazeći od tako postavljenog tužbenog zahtjeva i po nalaženju ovog suda, pravilno su postupili nižestepeni sudovi kada su tužbu odbacili kao nedozvoljenu s pozivom na odredbu čl. 19.st.1. ZPP-a, a u vezi čl. 120.st.1. Zakona o radu. Jer, sudovi nemaju punu jurisdikciju za sudjenje u ovoj pravnoj stvari i isti ne mogu odlučivati o dodjeli kredita za individualnu stambenu izgradnju, već isti može samo odlučivati o zakonitosti konačne odluke o dodjeli kredita za individualnu stambenu izgradnju, dodjeli kredita za adaptaciju postojećeg stana itd..., a koja u konkretnom slučaju nije donijeta.

Stoga, i po nalaženju ovog suda, pravilno su nižestepeni sudovi s pozivom na citirane zakonske odredbe, odbacili tužbu u ovoj pravnoj stvari, tako da je bez uticaja pozivanje revidenta na odredbu čl. 84.st.2 Pojedinačnog kolektivnog ugovora, obzirom da ne postoji konačne odluke o dodjeli tog kredita kako je to naprijed navedeno.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.78/07 od 27.03.2007. godine)

GUBITAK PRAVA NA OSTVARENJE SUDSKE ZAŠTITE
(Čl.121. Zakona o radu)

Zbog propuštanja podnošenja tužbe u roku od 15 dana od dana dostavljanja odluke, gubi se pravo na ostvarenje sudske zaštite.

Iz obrazloženja

„Na osnovu pravilne ocjene izjava saslušanih svjedoka, izjave tužioca saslušanog u svojstvu stranke i iz pismenih dokaza u spisima, prvostepeni sud je sa potrebnom izvjesnošću utvrdio da je tužilac lično primio spornu odluku dana 28.09.2004. godine, ili eventualno najkasnije narednog dana - 29.09.2004. godine. U prilog izvedenog zaključka suda u tom dijelu govori i svojeručni potpis tužioca na pismenom otpravku sporne odluke.

Polazeći od činjeničnog utvrdjenja prvostepenog suda da je osporena odluka dostavljena tužiocu dana 28.09.2004. godine, ili najkasnije sutradan - 29.09.2004. godine, a da je tužba radi ocjene zakonitosti iste odluke predata sudu putem pošte, u vidu preporučene pošiljke, dana 16.10.2004. godine, pravilno je zaključio prvostepeni sud, a što je opravdano prihvatio i drugostepeni sud, da je podnijeta tužba neblagovremena. Ovo stoga što je rok za podnošenje tužbe sudu u konkretnom slučaju isticao 13.10.2004. godine odnosno 14.10.2004. godine (ukoliko se uzme da je sporna odluka uručena tužiocu 29.09.2004. godine). Zbog propuštanja podnošenja tužbe u roku od 15 dana od dana dostavljanja odluke, kojeg predviđa odredba čl.121. st.1. Zakona o radu, i po ocjeni ovog suda, tužilac je izgubio pravo na ostvarenje sudske zaštite.

Sa iznijetih razloga pokazuju se neosnovanim navodi revizije kojima se osporava valjanost dostavljanja sporne odluke tuženog i izvedeni zaključak nižestepeni sudova o neblagovremenosti tužbe.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Rev.br.169/07 od 26.06.2007. godine)

UPRAVNO PRAVO

POVRAĆAJ ODUZETE IMOVINE I PRAVIČNO OBEŠTEĆENJE
(Čl.7. Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenja)

Sporazumno odredjivanje visine naknade za izuzeto zemljište (zaključeno poravnanje) ne može biti osnov za izvodjenje zaključka da isplaćena naknada nije pravična.

Iz obrazloženja

„U predmetnoj pravnoj stvari nije sporno da je od ranijeg vlasnika predmetno zemljište eksproprisano u skladu sa tada važećim Zakonom o eksproprijaciji ("Sl.list SRCG", br.23/72), koji je predviđao da za eksproprisano nepokretnost sopstveniku pripada pravična naknada. Nije sporna ni činjenica da je pitanje naknade riješeno na način što je raniji vlasnik zaključio poravnanje po kom osnovu mu je za izuzeto zemljište plaćena naknada shodno postignutom poravnanju.

Zakon o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju ("Sl.list RCG", br.21/04) u odredbi čl.7. st.1. određuje, da bivši vlasnici koji su za oduzetu imovinu primili pravičnu ili tržišnu naknadu u novcu ili drugim stvarima ili pravima, nemaju pravo na povraćaj ili obeštećenje.

Pri ovim odlučnim činjenicama, drugostepeno rješenje kojim je meritorno riješena sporna stvar, kao i pobijana presuda pravilno izvode pravni zaključak o neosnovanosti zahtjeva za povraćaj predmetnih nepokretnosti.

Pri sporazumnom rješavanju visine naknade za izuzeto zemljište ranijeg vlasnika utvrđenog poravnanjem i odsustvu eventualnog kasnijeg pobijanja ranijeg vlasnika tako zaključenog poravnanja, mora se poći od toga da je vlasnik riješio pitanje naknade saglasno svom interesu u datom vremenu zaključenog poravnanja i da stoga nema osnova za izvodjenje zaključka da isplaćena naknada nije pravična. Sporazumno rješenje pitanja naknade ne daje osnov da se u docnijem vremenskom periodu taj sporazum pobija zbog pravičnosti a da se nije koristilo pravno sredstvo koje je stajalo na raspolaganju, da bi se sporazum (poravnanje) pobijao zbog eventualnih mana poravnanja.

Kod napred navedenog stanja stvari, navodi iz zahtjeva za vanredno prespitanje sudske odluke koji tvrde da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno nemaju pravnog uporišta.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Uvp.br.28/07 od 11.06.2007. godine)

SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA
(Čl.4. i 13. Zakona o slobodnom pristupu informacijama)

Neposredan uvid u javnu evidenciju, original ili kopiju informacije ne znači arbiternost organa da po svom slobodnom nahodjenju određuje način ovog uvida kao jednog načina ostvarivanja tog prava.

Iz obrazloženja

„Odredbom člana 13. Zakona o slobodnom pristupu informacijama propisani su načini na koje se može ostvariti pravo na pristup informaciji a jedna od mogućnosti je i neposrednim uvidom u javnu evidenciju, original ili kopiju informacije u prostorijama organa vlasti.

Medjutim, to ne znači arbiternost organa, da po svom slobodnom nahodjenju određuje način uvida. Organ ima primarnu obavezu da sagleda mogućnost ostvarivanja ovog prava na onaj način kako je traženo u zahtjevu, u smislu jednog od načina iz člana 13. označenog zakona, pa ako postoje objektivne smetnje ili teškoće za ostvarivanje takvog zahtjeva, odredi drugi način. Ovo posebno sa razloga što pravo pristupa informaciji obuhvata i pravo primanje, korišćenja i širenja informacija u smislu člana 4. tač.1. označenog zakona.

Uz to, organ je dužan da obrazloži zašto se opredijelio za drugi, a ne za onaj način davanja informacije kako je traženo u zahtjevu.

U pobijanoj presudi se pak, polazi samo od činjenice da ne postoji obaveza organa da u svakom slučaju udovolji podnosiocu zahtjeva u pogledu načina na koji će ostvariti pristup nekoj informaciji, ali se ne daje obrazloženje zbog čega u konkretnom slučaju ne postoji mogućnost ostvarivanja prava na način kako je tražen.

Prednje ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava (član 42. st.1. tač.2. Zakona o upravnom sporuu), zbog čega je presudu valjalo ukinuti da bi sud u ponovnom postupku raspravio sporno pravno pitanje ostvarivanja prava na pristup informaciji i pravilno primijenio materijalno pravo.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Uvp.br.103/06 od 22.12.2006. godine)

NESAGLASNOST PROPISA I OPŠTIH AKATA SA ZAKONOM I USTAVOM
(Čl.69. i čl.71. Zakona o Ustavnom sudu)

Posledice nastale primjenom propisa za koje je utvrđeno da nijesu u saglasnosti sa Ustavom i zakonom, otklanjaju se u postupku pred Ustavnim sudom.

Iz obrazloženja

„Pobijana sudska odluka, po ocjeni ovog suda, zasnovana je na relevantnom i pouzdanom činjeničnom utvrđenju, pravilnoj ocjeni dokaza i zakonitom materijalno - pravnom osnovu, o čemu su u obrazloženju pobijane presude dati potpuni i valjani razlozi na čiju sadržinu ovaj sud upućuje.

Imajući u vidu da je rješenjem Republičkog fonda penzijskom i invalidskog osiguranja br.0142-158 od 08.12.2004. godine obustavljeno izvršenje rješenja istog organa u prvom stepenu br.01-42-158 od 29.03.2004. sa 07.10.2004. godine i tužiteljici priznato pravo na privremenu naknadu počev od 07.10.2004. godine u iznosu od 128,20 € a polazeći od odluke Ustavnog suda RCG U.br.114/03, 26/04, 27/04, 34/04,49/04 od 08.09.2004. godine ("Sl.list RCG", br.61/2004), objavljenoj 07.10.2004. godine kojom je utvrđeno, između ostalog, da odredba čl.194. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, nije u saglasnosti sa Ustavom RCG i da je prestala da važi, to je pobijana presuda, po ocjeni ovog suda, u svemu zasnovana na odredbi čl.69. st.2. Zakona o Ustavnom sudu RCG, kojom je utvrđeno da se propisi i drugi opšti akti donijeti za izvršenje zakona i drugih propisa za koje se utvrdi da nijesu u saglasnosti sa ustavom i zakonom, neće primjenjivati od dana objavlivanja odluke Ustavnog suda a da izvršenje pravosnažnih pojedinačnih akata donijetih na osnovu propisa koji se više ne mogu primjenjivati, ne može se dozvoliti ni sprovesti, a ako je izvršenje započeto, obustaviće se, pri čemu se posledice nastale primjenom propisa za koje je utvrđeno da nijesu u saglasnosti sa ustavom i zakonom, otklanjaju u postupku pred samim Ustavnim sudom u smislu odredbe čl.71. Zakona o Ustavnom sudu.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Uvp.br.77/06 od 07.02.2007. godine)

POVREDA PRAVILA POSTUPKA U UPRAVNOM SPORU
(Čl.46. stav 3. i čl.42. st.1. tačka 2. Zakona o upravnom sporu)

Ukoliko Upravni sud nije cijenio navode tužbe, počinio je povredu pravila postupka.

Iz obrazloženja

„Osnovano se zahtjevom ukazuje da se pobijana presuda temelji na povredi pravila postupka u upravnom sporu kao i na povredi materijalnog prava (član 42. st.1. tač.1. i 2. Zakona o upravnom sporu) i da je zbog toga nužno ukinuti presudu i predmet vratiti Upravnom sudu na ponovni postupak.

Povreda postupka se sastoji u tome što pobijana presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama od kojih zavisi primjena zakona, da određene bitne činjenice nijesu uopšte bile predmet razmatranja iako je na njih ukazano tužbom, dok su dati razlozi u presudi nejasni i protivrječni sa stanjem u spisima predmeta.

Povreda materijalnog prava se sastoji u tome što materijalno pravo koje se odnosi na spornu stvar uopšte nije bilo predmet analize u pobijanoj presudi, tako da ono nije ni primjenjeno. U obrazloženju presude se samo ukazuje na odredbu čl.25. Zakona o državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list RCG", br.27/04) kao normu generalnog karaktera i koja nije bitna za rješavanje konkretnog spornog odnosa.

Pobijana presuda zanemaruje postojanje rješenja Sekretarijata za pravnu zaštitu i prekršaje Opštine Budva br. 0104-1914/2 od 8.06.2005. godine, koje je jedino relevantno za utvrđivanje osnova prestanka radnog odnosa tužioca na dotadašnje radno mjesto Višeg savjetnika za normativne poslove. Zavisno od te činjenice, koja nije sporna, pobijana presuda se ne bavi bitnim tužbenim navodom, odredbom čl.106. Zakona o državnim službenicima i namještenicima, po kojoj državni službenik, kome je radni odnos prestao zbog tehnološkog viška, ima prednost u zapošljavanju na radno mjesto za koje ispunjava uslove u utvrđenom roku po prestanku radnog odnosa, u smislu ove odredbe.

Nadalje, uz prednji osnov, predmet tužbe u upravnom sporu je i tvrdnja tužilje, da kandidat R.M. nije ispunjavala uslove iz oglasa, o čemu su od tužilje iznijeti konkretni navodi o čemu pobijana presuda ne sadrži ni riječi.

Pobijana presuda samo paušalno konstatuje da je "sud cijenio navode tužilje iznijete u tužbi, pa je našao da su kod naprijed iznijetog neosnovani", pri čemu "naprijed iznijeto" u smislu navoda iz presude ne sadrže ni činjenične ni pravne razloge.

Kod naprijed navedenog stanja stvari pobijanu presudu je bilo nužno ukinuti, da bi sud u ponovnom postupku raspravio pitanja na koja mu je ukazano u ovoj presudi, na način što će otkloniti povredu postupka i baviti se primjenom

materijalnog prava koje se odnosi na konkretni spor, i tek nakon toga biti u prilici da donese zakonitu odluku.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Uvp.br.3/07 od 12.04.2007. godine)

PRAVO NA ŽALBU
(Čl.219. stav 2. Zakona o upravnom postupku)

Zainteresovano lice koje nije učestvovalo u postupku ima pravo da izjavi žalbu do roka za odlučivanje o žalbi stranke.

Iz obrazloženja

„Saglasno čl.224. ZUP-a, žalba se podnosi u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja, a pravo na žalbu, kako je to propisano čl.219. st.1. ZUP-a, ima stranka. Stranka je lice po čijem zahtjevu je pokrenut postupak ili koje radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa učestvuje u postupku.

Tužilac nije učestvovao u postupku u kojem je donijeto rješenje protiv kojeg je izjavio žalbu, pa za njega važi rok iz člana 219. st.2. ZUP-a, kako to osnovano nalazi i Upravni sud. Saglasno toj zakonskoj odredbi, rok za žalbu za lice koje nije učestvovalo u postupku, teče od dana uručenja rješenja strankama koju su učestvovala u postupku sem ako takvo lice u roku za žalbu zatraži uručenje rješenja kada takvo zainteresovano lice ima pravo da izjavi žalbu do roka za odlučivanje po žalbi stranke. U konkretnom slučaju tužilac je zahtjev za uručenje rješenja podnio poslije proteka roka za žalbu stranke, pa je osnovan zaključak Upravnog suda da je žalba neblagovremena.

Neosnovano se podnijetim zahtjevom tvrdi, da je zainteresovano lice lišeno mogućnosti zaštite svog prava, jer protiv konačnog rješenja zainteresovano lice koje nije učestvovalo u postupku, a ne radi se o slučaju iz člana 219. st.2. ZUP-a, ima pravo da traži ponavljanje postupka - član 244. ZUP-a. Naravno u rokovima propisanim članom 247. istog zakona.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Uvp.br.17/06 od 15.03.2007. godine)

OBUSTAVA ISPLATE PENZIJE
(Čl.112. Zakona o invalidskom osiguranju)

Korisniku penzije koji obavlja samostalnu djelatnost, stupanjem na snagu novog Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju (01.01.2004. godine), ne prestaje pravo na penziju kao stečeno subjektivno pravo već mu se samo obustavlja isplata tako utvrđenog prava.

Iz obrazloženja

„Na tako utvrđeno činjenično stanje materijalno pravo je pravilno primijenjeno. Ovo sa razloga što je čl. 112. st. 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Sl.list RCG", br.54/2003) propisano da se korisniku penzije, koji se na teritoriji Republike zaposle, odnosno počne da obavlja samostalnu djelatnost obustavlja isplata penzije za vrijeme trajanja zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti, a advokatura jeste takva djelatnost.

Neosnovano se podnijetim zahtjevom tvrdi da se u konkretnom slučaju navedena zakonska odredba ne može primijeniti jer bi to, kako tvrdi tužilac, značilo retroaktivnu primjenu zakona. Ovo sa razloga što je tužiocu isplata penzije obustavljena od 1.01.2004. godine, dakle, od dana kada je označeni zakon u primjeni, a ne prije tog dana. U konkretnom slučaju o retroaktivnoj primjeni zakona bi bilo riječ kada bi obustava isplate penzije bila određena od bilo kojeg dana prije 1.01.2004. godine. Način uskladjivanja penzija i uslovi pod kojima se isplaćuju penzije od dana početka primjene navedenog zakona pa nadalje isti su za sve penzionere bez obzira kada je pravo na penziju ostvareno.

Osporenim rješenjem tužiocu nije ukinuto pravo na penziju već obustavljena njena isplata dok traju okolnosti iz čl.112. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Ne stoje, zato, navodi podnijetog zahtjeva da je pobijanom presudom povrijeđen čl.8. st.2. navedenog zakona.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Uvp.br.72/06 od 07.02.2007. godine)

VISINA STAROSNE PENZIJE
(Čl.35. Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju)

**Obim i visina plaćenih doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje
utiču na obim i visinu utvrđenih prava osiguranika.**

Iz obrazloženja

„Po nalaženju ovoga suda u postupku donošenja pobijane presude, učinjena je povreda pravila postupka u upravnom sporu zbog koje je nužno ukinuti presudu. Ova povreda postupka sastoji se u tome što presuda ne daje razloge o odlučnoj činjenici u spornoj stvari, dok su dati razlozi o toj činjenici neodređeni i nejasni. Sporna odlučna činjenica, a što je bio predmet tužbe u upravnom sporu je ta, što je tužiocu isplaćena otpremnina i na taj iznos su plaćeni doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje, i da su ti podaci unijeti u obrazac M-4 koji je prešao obrazac kod Poreske uprave i Republičkog fonda PIO. Ključno pitanje je, po nalaženju ovoga suda, na koje pitanje nijesu dali odgovor ni upravni organi (prvostepeni i drugostepeni) ni sud u upravnom sporu, zašto je izvršena uplata doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje i u koju svrhu su uplaćeni doprinosi, ako takva uplata nema uticaja na obim prava tužioca.

Ovo pitanje je ostalo neraspravljeno i u odnosu na isto nije dat odgovor, zavisno od čijeg rješavanja zavisi pravo tužioca, i usljed čega se zakonitost presude ne može na pouzdan način ispitati i zbog čega je zaključak iz osporene presude o zakonitosti konačnog upravnog akta za sada preuranjen.

U ponovnom postupku sud će raspraviti sporno pitanje i dati jasan i određen odgovor i na taj način otkloniti povredu postupka.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Uvp.br.97/06 od 03.05.2007. godine)

PRAVO NA ISPLATU PENZIJE
(Čl.14. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju)

Osiguraniku pripada pravo na isplatu penzije od dana kada su u cjelosti isplaćene obaveze po osnovu staža osiguranja.

Iz obrazloženja

„U upravnom postupku je nesporno utvrđeno da je tužiocu prije 30.12.2003. godine prestao radni odnos, da mu je na dan prestanka radnog odnosa nedostajalo manje od pet godina staža osiguranja za ispunjenje uslova za sticanje prava na starosnu penziju.

Članom 14. st.1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju propisano je da lica kojima je prestao radni odnos do 30.12.2003. godine, a na dan prestanka radnog odnosa im je nedostajalo do pet godina staža osiguranja za ispunjenje uslova za sticanje prava na starosnu penziju, mogu do 1.03.2005. godine da ostvare pravo na starosnu penziju prema propisima koji su se primjenjivali do 31.12.2003. godine, dok je čl.3. istog člana propisano da isplata ovako ostvarene penzije teče najranije od dana kada su u cjelosti isplaćene obaveze po osnovu staža osiguranja.

Na utvrđeno činjenično stanje pravilno su upravni organi primijenili materijalno pravo kada su odredili da isplata penzije tužiocu teče od 1.03.2005. godine, kao dana uplate doprinosa za dokupljeni staž, pa je pobijanom presudom osnovano odbijena tužba.

Neprihvatljivi su navodi podnietog zahtjeva da je o pravu tužioca na penziju trebalo odlučivati primjenom ranije važećeg Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Ovo sa razloga što je zahtjev za priznanje tog prava tužilac podnio nakon prestanka važenja ranijih propisa, pa se ti propisi nijesu mogli primijeniti. No, valja ipak naglasiti da se i po ranije važećem zakonu (član 101 a. st.3) isplata penzije vršila po uplati doprinosa.

Sa svega izloženog ovaj sud nalazi da određivanjem dana isplate penzije u konkretnom slučaju nije povrijeđeno materijalno pravo, pa je s pozivom na čl.46. st.1. ZUS-a, odlučeno kao u izreci ove presude.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Uvp.br.81/06 od 07.02.2007. godine)

PRAVO NA NAKNADU ZBOG MANJE ZARADE NA DRUGOM POSLU
(Čl.203. Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju)

O zahtjevu invalida rada koji se odnosi na naknadu zbog manje zarade na drugom poslu, upravni organi odlučuju na osnovu zakona koji je važio u vrijeme podnošenja zahtjeva, a ne na osnovu zakona koji je važio u vrijeme odlučivanja o invalidnosti.

Iz obrazloženja

„U postupku donošenja pobijane presude utvrđeno je da je tužilac zahtjev za priznanje prava na naknadu zbog manje zarade na drugom poslu nadležnom organu podnio 25.08.2005.godine, a što znači nakon početka primjene Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Sl. list RCG", br.54/2003 i 79/2004). S obzirom na navedenu činjenicu pravilno Upravni sud nalazi da su upravni organi pravilno primijenili materijalno pravo, kada su o zahtjevu tužioca odlučivali na osnovu Zakona koji je važio u vrijeme podnošenja zahtjeva.

Navodi podnjetog zahtjeva da je tužilac u vrijeme važenja ranijeg zakona razvrstan u III kategoriju invalidnosti su bez značaja za drugačiju odluku. Ovo sa razloga što se u konkretnom slučaju nije odlučivalo o invalidnosti već o pravu na naknadu zbog manje zarade na drugom poslu.

Članom 203. st. 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Sl. list RCG", br. 54/03, 39/04 i 79/04) na koji se tužilac poziva u podnjetom zahtjevu, propisano je da će se postupak za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja pokrenut do dana početka primjene ovog zakona okončati pod uslovima i na način predviđen propisima koji su bili na snazi u vrijeme pokretanja postupka.

Iz navedene zakonske odredbe proizilazi da je za okončanje postupka po ranijim propisima potrebno da je postupak pokrenut u vrijeme važenja tih ranijih propisa. U konkretnom slučaju postupak je pokrenut nakon prestanka važenja tih ranijih propisa i isti se u konkretnom slučaju nijesu mogli primijeniti.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Uvp.br.6/07 od 20.02.2007. godine)

DOPRINOSI ZA SOCIJALNO OSIGURANJE
(Čl.11. u vezi čl.222. Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju)

Činjenica da se samostalna djelatnost počela obavljati nakon sticanja prava na penziju a prije početka primjene novog Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju (01.01.2004. godine), nije zakonski uslov i osnov za oslobodjenje od uplate doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje.

Iz obrazloženja

„Odredbom člana 11. stav 1. tačka 1. Zakona o penzijskom i invalidskog osiguranju ("Službeni list RCG", broj 54/03, 39/04 i 79/04) propisano je da su osiguranici samostalne djelatnosti lica koja, u skladu sa zakonom, samostalno obavljaju privrednu ili drugu djelatnost ako nijesu obavezno osigurani po osnovu zaposlenja. Odredbom istog zakona član 221. st.1. tač.4. određeno je da danom početka njegove primjene - 1.01.2004. godine, prestaju da važe odredbe Zakona o doprinosima za socijalno osiguranje koje se odnose na obaveznike, osnovice i stope doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Polazeći od utvrđenja da je tužiteljica tokom 2004. godine, obavljala samostalnu djelatnost u svojstvu advokata koja, u smislu citirane odredbe navedenog zakona, predstavlja vrstu druge samostalne djelatnosti a nije obavezno osigurana po osnovu zaposlenja, to je na temelju materijalno pravnog osnova iz čl.11. st.1. tač.1. u vezi čl.222. st.1. tač.4. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, zakonito i pravilno utvrđena obaveza tužiteljice za uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranja za 2004. godinu. Sama činjenica da je tužiteljica samostalnu djelatnost advokata počela obavljati nakon sticanja prava na penziju a prije početka primjene citiranog zakona, nije zakonski uslov i osnov da bi na temelju iste bila oslobodjena obaveze uplate navedenih doprinosa, čime pobijanom presudom i osporenim upravnim aktom nije povrijedjeno njeno subjektivno pravo zasnovano na zakonu.“

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Uvp.br.95/06 od 13.02.2007. godine)

ZAHTJEV ZA VANREDNO ISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE U UPRAVNOM
SPORU

(Čl.41. Zakona o upravnom sporu)

Stranka koja nije učestvovala u upravnom sporu ne može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, a ako je takav zahtjev podnijet, isti je nedozvoljen.

Iz obrazloženja

„Odlučujući po tužbi Hipotekarne banke a.d. Podgorica podnijetoj protiv odluke tužene Direkcije za uređenje i izgradnju Kotora - Komisije za poslovni prostor, broj 02-2010/1-12 od 25.07.2006. godine, Upravni sud Crne Gore je presudom U.br.1403/06 od 13.01.2007. godine tužbu usvojio, poništio osporeni akt i naložio Direkciji za uređenje i izgradnju Kotora da zaključi ugovor sa tužiocem po javnom pozivu broj 1/06 o izdavanju u zakup poslovnih prostorija Opštine Kotor za segment broj 5.

Protiv navedene presude Podgoričaka banka Socete Generale Group AD - Podgorica podnijela je zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke zbog pogrešne primjene materijalnog prava, a sa predlogom da se pobijana presuda preinači na način što će se tuženoj stranci naložiti da sa tom bankom zaključi ugovor, ili pak da se pobijana presuda ukine.

U odgovoru na tužbu zainteresovano lice - Hipotekarna banka a.d. Pogorica je predložila da se podnijeti zahtjev odbaci kao nedozvoljen, a u protivnom odbije kao neosnovan.

U sjednici vijeća nakon razmatranja cjelokupnih spisa predmeta ovaj sud je našao da je:

- zahtjev nedozvoljen.

Članom 41. ZUS-a je propisano da protiv odluke upravnog suda zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke mogu podnijeti stranka koja je učestvovala u upravnom sporu i državni tužilac ili drugi nadležni organ.

Podnosilac predmetnog zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke nije učestvovao u upravnom sporu u kojem je donijeta pobijana presuda, pa isti ne spada u krug lica iz naprijed navedene zakonske odredbe, koja su ovlašćena na podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke.“

(Rješenje Vrhovnog suda RCG, Uvp.br.15/07 od 27.06.2007. godine)

OSNOVI ZA OGLAŠAVANJE RJEŠENJA NIŠTAVIM
(Čl.260. Zakona o upravnom postupku)

Ne može se vanrednim pravnim sredstvom pobijati rješenje zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, pogrešne primjene materijalnog prava i povrede pravila postupka, jer su ovi osnovi rezervisani za redovno pravno sredstvo u upravnom postupku-žalbu.

Iz obrazloženja

„Po nalaženju ovoga suda, i upravni organi i Upravni sud RCG, pri rješavanju predlog za oglašavanje ništavim rješenja Komisije za razgraničenje šuma br.03-9148/1 od 7.9.1970. godine, imali su pogrešan pravni pristup u ovoj pravnoj stvari.

Podnijeti predlog za oglašavanje ništavim označenog rješenja, utemeljen je na tvrdnjama tužioca o pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, pogrešnoj primjeni materijalnog prava i povredama pravila upravnog postupka u postupku donošenja rješenja o razgraničenju šuma, usled čega je po tvrdnji tužioca tako donošenje rješenje nezakonito i da je zavisno od toga na njegovu štetu povrijeden zakon.

I upravni organi (prvostepeni i drugostepeni), kao i Upravni sud RCG, pri donošenju svojih odluka, upravo su se bavili tim zakonskim osnovima, izvodeći zaključak o pravilnosti rješenja čije je oglašavanje ništavim traženo.

Pri tome, ispušteno je iz vida da se rješenje može oglasiti ništavim samo iz određenih, taksativno određenih osnova, i da se ovim vanrednim pravnim sredstvom ne može pobijati rješenje zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, pogrešne primjene materijalnog prava i povrede pravila postupka. Ovi osnovi su rezervisani za žalbu, kao redovno pravno sredstvo ali ne i za pobijanje rješenja po osnovu ništavosti.

Zakon o opštem upravnom postupku, koji je važio u vrijeme spornog razgraničenja šuma ("Sl.list SFRJ", br.18 od 14.4.1965.) sa kasnijim izmjenama i dopunama ("Sl.list SFRJ", br.4/77, 11/78 i 32/78) koji je važio u vrijeme spornog odnosa, u odredbi čl.266. taksativno je odredjivao u tačkama 1-5 osnove zbog kojih se rješenje može oglasiti ništavim (odgovara odredbi čl.260. Zakona o opštem upravnom postupku koji je sada na snazi - "Službeni list RCG", br.60/2003). Tako određeni osnovi ne mogu se proširivati na neke druge osnove, koje su inače istaknuti u predlogu tužioca a kojima su se bez osnova bavili upravni organi i sud u upravnom sporu.

(Presuda Vrhovnog suda RCG, Uvp.br.55/06 od 13.02.2007. godine)

SADRŽAJ

Stavovi, primjedbe i sugestije Opšte sjednice Vrhovnog suda na predlog odredbi Ustava Crne Gore koji se odnose na položaj sudstva i status sudija	3
Pravni stavovi	15
Krivično pravo	25
Krivično procesno pravo	33
Obligaciono pravo	47
Stvarno pravo	87
Nasledno pravo	101
Gradjansko procesno pravo	109
Porodično pravo	131
Privredno pravo	139
Radno pravo	149
Upravno pravo	171